

Маҳалла

ISSN 2010-7013

Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» жамғармаси республика бошқаруви нашри

2009 йил 7 октябрь. Чоршанба

КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР БУГУНДАН БОШЛАНАДИ

ФАРЗАНДЛАРИМИЗНИНГ ҳар томонлама етук, комил инсонлар бўлиб вояга етиши кўп жиҳатдан бугунги савий-ҳаракатларимизга боғлиқ. Бўш вақтларини мазмунли ўтказиши учун ёшларга шарт-шароит яратиб бериш, уларнинг ўқиб билим олишини таъминлаш, турли ёт ғоялар таъсиридан асраш, маънан етук қилиб тарбиялаш нафақат ота-оналар, балки маҳалланинг ҳар бир аъзоси, фуқаролар йиғинлари мутасаддилари зиммасига ҳам масъулият юклайди. Таъбир жоиз бўлса, аини пайтда, фуқаролар йиғинлари қошидаги ёшлар билан ишлаш комиссиялари ёшлар онгига миллий истиқлол ғояларини сингдиришда, урф-одат ва анъаналаримиз асосида улғайишни таъминлашда алоҳида жонбозлик кўрсатаёттир.

Биз «Маҳалла» жамғармасининг Сирдарё вилояти бўлими ва бўлинмалари, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари билан кенг кўламли ҳамкорликни йўлга қўйганмиз, — дейди «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг вилоят кенгаши раиси Бекзод Исмаилов. — Бу ҳамкорлик бесамар кетмади. Маҳаллаларда қонунбузарлик, жиноятчиликнинг олдини олиш мақсадида ўтказилаётган тадбирлар, давра суҳбатлари, очик мулоқотлар ёшларда катта таассурот қолдирмоқда.

ТОШКЕНТ Ахборот технологиялари университети Фарғона филиалининг янги биноси фойдаланишга топширилди.

Мазкур биноси Олтириқ туманидаги «1-кўча механизациялашган карвон» масъулияти чекланган жамияти курувчилари қисқа вақт ичида бунёд этди.

Бугунги кунда Тошкент Ахборот тех-

нологиялари университети Фарғона филиалининг икки факультетида тўрт йўналиш бўйича 920 нафар талаба таълим олмақда. Уларга 72 нафар профессор-ўқитувчи сабоқ бераёттир.

Филиалининг янги ўқув биносиди

ёшларнинг замонавий билим олиши учун барча қулайликлар яратилган. Ўқув хоналари замонавий таълим-тарбия жиҳозлари, техник воситалар билан таъминланган. Бу ерда ёшлар учун ахборот-ресурс, компьютер ва тил ўргатиш

марказлари ишлаб турибди. Эътиборли жиҳати, барча компьютерлар интернет тармоғига уланган бўлиб, талабалар ахборот технологияларининг энг сўнгги ютуқларидан бемалол фойдаланиши мумкин.

Спорт ва фан олимпиадаларида боқувчисини йўқотган, оилалар фарзандларининг иштирокини таъминлашга эътибор қаратилди. Тегишли комиссия уларни бундай тадбирларга жалб этиш, иш билан таъминлаш мақсадида фаоллик кўрсатяпти.

Айтиш жоизки, бугунги кунда барча маҳалла гузарларида касб-хунар тўғараклари, ўқув марказлари ташкил этилган. Гулистон шаҳридаги «Намуна» маҳалласи ана шундай илғор йиғинлардан биридир. Фуқаролар йиғини раиси Сано-

бар Турсунова ва ёшлар билан ишлаш комиссияси раиси Актам Йўлдошевнинг ташаббуси билан ташкил этилган тўғаракларда ёшлар касб-хунар ўрганиш билан бирга бўш вақтларини ҳам мазмунли ўтказишмоқда.

Шубҳасиз, бундай хайрли ишлар фарзандларимизнинг она-юртга салоқатли, улуг аждолларимизга муносиб ворислар бўлиб вояга етишида муҳим омилдир.

Тошпўлат ҲАЙИТБОВ,
«Маҳалла» мухбири.

НАЗОРАТ

МУРОЖААТЛАР ДИҚҚАТИМИЗДА

НАВОЙ шаҳрида расмий хатлар ва фуқаролар мурожаатлари ижобий ечим топаётгани хусусида

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва қонуний манфаатларини таъминлашда фуқароларнинг мурожаатларини қабул қилиш, кўриб чиқиш ва қонуний ҳал этиш масалалари алоҳида аҳамият касб этади. Конституция-мизда белгиланган инсон ҳуқуқлари билан боғлиқ ушбу тамойилларнинг ҳаётийлигини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуни қабул қилинган.

Мазкур қонун ижросини таъминлаш бўйича «Маҳалла» жамғармасининг Навоий шаҳар бўлинмасида ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 6 ойи мобайнида жамғармада фуқароларнинг 134 та турли мазмундаги мурожаатлари рўйхатга олинди. Уларнинг ижобий ҳал қилинишида ариза муаллифларининг ижтимоий ҳолати, ўз хатти-ҳаракатининг қонунийлигини қай даражада билишлари алоҳида аҳамият касб этади. Жамғарманинг раёсат йиғилиши аъзолари рўйхатга олинган хатлар мазмунини талаб этилган ҳужжатларнинг мавжудлиги ҳамда аризаларнинг шахсини мукаммал ўрганган ҳолда яқиний фикрни билдиришга ҳаракат қилишмоқда. Масалан, Навоий шаҳрида истиқомат қилувчи 1-гурӯх ногирони Х.Шерқулов, фуқаролар И.Турсунов, З.Бобомуратова, нафақахўр А.Ефимова ҳамда Ж.Тоқпановларга моддий ёрдам ажратишда худди ана шундай мезонлар эътиборга олинди.

Мурожаатларнинг тақриблидан шу нарсаравшан бўлмоқдаки, айрим маҳалла фуқаролар йиғинлари ўз ҳудудларида истиқомат қилаётган ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқароларни ҳар доим ҳам эътиборга олишмаяпти. Натيجида аҳоли истиқомат жойларидаги маҳаллаларга эмас, балки тўғридан-тўғри юқори ташкилотларга ҳамда жамғармага мурожаат қилишмоқда. Айрим фуқароларимиз эса жамғарма томонидан кўрсатилаётган моддий ёрдам миқдори ҳар бир киши учун йилга бир марта белгиланганлигини тан олмасдан, тегишли юқори идораларга такрор ва такрор мурожаат қилаётганликлари оқибат эътироф этмоқ лозим.

КИШЛОҚ ТАРАҚҚИЁТИ > [2]

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ — ДАВР ТАЛАБИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида ОИВ инфекцияси тарқалишининг олдини олишга қаратилган қонун ҳужжатлари ва уларни такомиллаштириш масалаларига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Парламент кўйи палатасининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари ҳамда Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмиталари томонидан ташкил этилган мазкур тадбирда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты, соғлиқни сақлаш тизимидаги бир қатор муассасалар раҳбарлари, Бош прокуратура, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосари А.Рустамов, Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси И.Насриев, Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Б.Нисомов ва бошқалар мамлакатимизда ОИВ/ОИТС хасталигининг олдини олиш борасида кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилаётганини таъкидлади. Давлатимиз раҳбарининг 2008 йил 26 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасида ОИВ/ОИТС инфекцияси тарқалишига қарши кураш самарадорлигини оширишдаги қарори ушбу касалликка қарши кураш борасида ягона тизимни шакллантириш, аҳолини ОИВ инфекциясидан ҳимоя қилиш ва унинг зарур профилактикасини таъминлаш йўналишида амалга оширилаётган ишларнинг сифати ва самарадорлигини юксалтиришда муҳим омил бўлмоқда.

Ушбу ҳужжатта мувофиқ, ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш бораси-

даги ишларни мувофиқлаштириб борувчи Республика комиссияси тузилиб, ОИТСга қарши кураш марказларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга доир вазифалар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ОИТСга қарши кураш марказларининг ташкилий тузилмасини ва фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори қабул қилинди. 2009-2011 йилларда Ўзбекистон Республикасида ОИВ инфекцияси тарқалиши профилактикаси бўйича савий-ҳаракатлар миллий режаси ишлаб чиқилди.

Мамлакатимизда ОИВ/ОИТС эпидемияси тарқалишига қарши кураш дастури изчил ҳаётга татбиқ этилмоқда. Бунда нафақат тиббиёт муассасалари, балки таълим, ҳуқуқ-тартибот идоралари, жамоат, нодавлат нотижорат ташкилотлар ҳам фаол иштирок этаёттир. Қон хизмати хавфсизлигини таъминлаш ва донорликни ривожлантиришнинг мустаҳкам ҳуқуқий асоси яратилган. Николануви шахсларни тиббий қўриқдан ўтказиш тизими йўлга қўйилгани оилада соғлом фарзанд туғилиши ва камолга етишини таъминлашга хизмат қилмоқда. Аҳоли, айниқса, ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш, йигит-қизларни турли салбий иллатлар таъсиридан асраш, оилавий ҳаётга тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилаёттир.

Ўзбекистон Республикасининг 1999 йилда қабул қилинган «Одамнинг имунитет танқислиги вирус билан касалланишининг (ОИВ — касаллигининг) олдини олиш тўғрисида»ги қонунида мазкур хасталикнинг олдини олишнинг асо-

сий тамойиллари, чет элликлар ва мамлакатимиз фуқаролари конфиденциал йўл билан назоратдан ўтиши, аҳолини огоҳлантириш, беморларга бепул тиббий ёрдам кўрсатиш, уларни ижтимоий муҳофаза қилиш каби масалалар ўз ифодасини топган. Ушбу соҳага оид барча муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш такомиллаштирилмоқда.

Давра суҳбатидида мазкур касаллик тарқалишининг олдини олиш мақсадида касалликни юқтирганлик учун жавобгарлик масалалари ҳам такомиллаштирилиши зарурлиги таъкидланди. Шу мақсадда «Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 113-моддасига қўшимча киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди. Ҳужжат касб вазифаларини бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик — қон қўйиш қоидаларини бузиш, стерилизациямаган анжомлардан фойдаланиш ва бошқа шу каби хатти-ҳаракатлар натижасида бошқа шахсларга ОИВ инфекциясини юқтирганлик учун жавобгарликни белгилловчи махсус нормани Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига киритиш зарурияти муносабати билан ишлаб чиқилган.

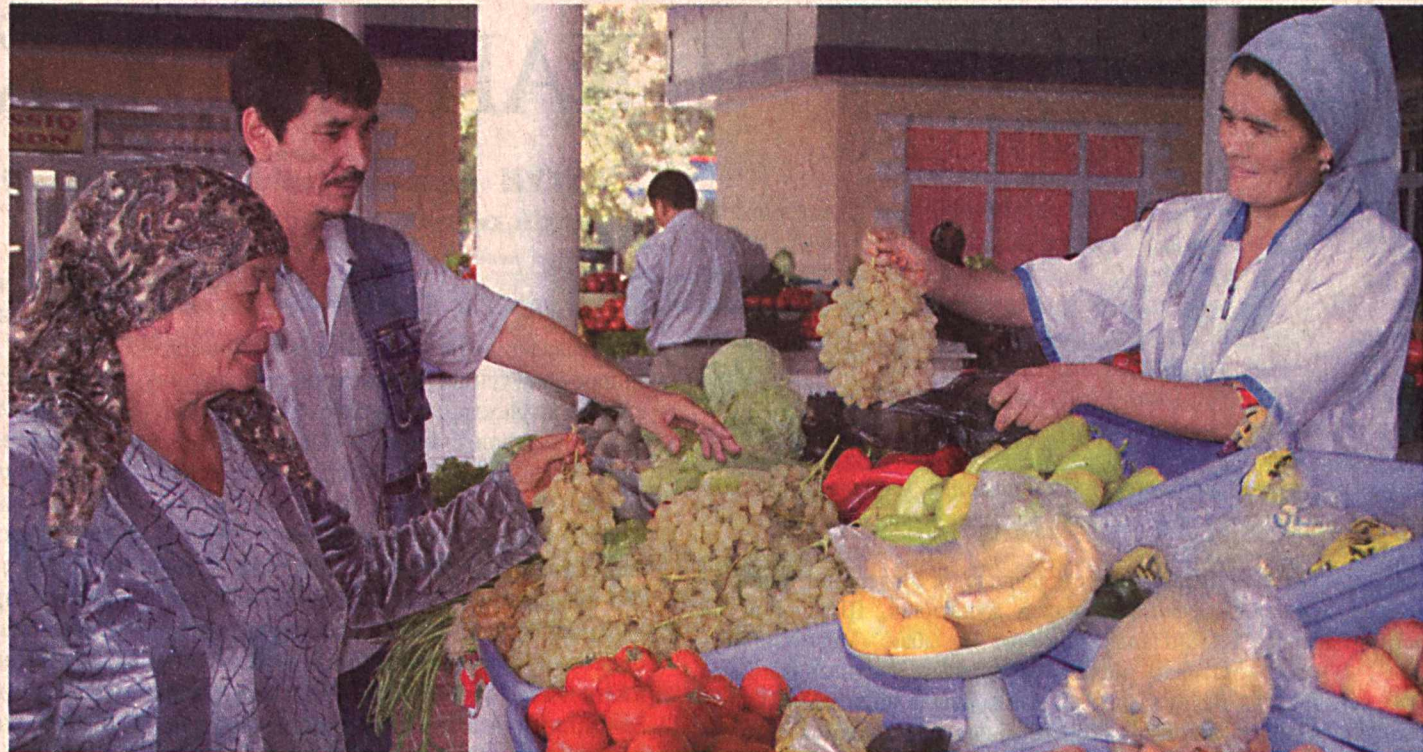
Тадбир иштирокчилари ҳаётнинг ўзи фуқаролар соғлигини ҳимоя қилишнинг ишончли ҳуқуқий кафолатларини аниқ белгиланиш талаб этаётганлигини таъкидладилар. Давра суҳбатидида ушбу қонун лойиҳаси ҳамда мазкур соҳани тартибга солишга қаратилган қонун ҳужжатларини такомиллаштириш юзасидан атрофича фикр алмашилди.

Олим ТўРАҚУЛОВ,
ЎЗА мухбири.

2009 йил — ҚИШЛОҚ ТАРАҚҚИЁТИ ВА ФАРОВОНЛИГИ ЙИЛИ

ҚАНИЙДИ ҚИШЛОҚДА ЯШАСАМ...

БУГУН юртимиз қишлоқларида бўлган, одамлар билан дилдан суҳбат қуриб, бунёдкорликларни кўрган киши шундай орзуга бориши тайин.

Халқимизга хос азалий қадриятлар — яратувчилик, бунёдкорлик Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йилида ҳам жадал давом этмоқда. Кенг ва раvon йўللار, замонавий иншоотлар, шинам, кўрам тураржойлар, иморатлар, мустаҳкам кўприklar қишлоқлар файзу тароватини оширмоқда. Қишлоқ аҳолисининг турмуш тарзи, ҳаёти, яшаш шароитлари йилдан йилга яхшиланмоқда. Бир сўз билан айтганда, қишлоқ ва шаҳар орасидаги тафовутнинг йўқолиб бораётганини пайқаш қийин эмас. Бугун қишлоқда бўлган,

қишлоқ одамлари билан дилдан мулоқот қилган, қишлоқдаги бунёдкорликларни кўрган киши шу ерда яшасам, деяр орзу қилиши тайин.

Яқин ўтмишда қишлоққа, яъни аҳолининг катта қисми истиқомат қиладиган ҳудудга етарлича эътибор берилмай келинган эди. Қишлоқ аҳидан ҳаддан зиёд меҳнат, кўп миқдорда маҳсулот етиштириш талаб этиларди, унинг яшаш тарзи, турмуш шароити, маданий ҳаёти хусусида ғамхўрлик қилинмасди. Шу бонс, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовут кучайиб кетган эди.

Мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидаёқ Президентимиз бу тафовутни босқичма-босқич, изчил қисқартириб бориш сиёсатини кун тартибига қўйди. Аввало, қишлоқ туманларини табиий газ, электр энергияси, ичимлик суви билан таъминлаш чоралари кўрилди. Йўллар тартибга солиниб, асфальт ётқизилди, кўприklar бунёд этилди. Узоқ овулларда ҳам врачлик пунктлари қурилиб, жиҳозланди, малакали кадрлар билан таъминланди.

КИШЛОҚ ТАРАҚҚИЁТИ > [2]

АҲОЛИ БАНДЛИГИ ВА ФАРОВОНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ

ФАОЛИЯТИМИЗНИНГ устувор вазифаларига айланган. Шу сабабли воҳамиз қишлоқларида янги уй-жойлар, ижтимоий-маданий, маиший хизмат кўрсатиш иншоотларини замонавий меъморчилик лойиҳалари асосида барпо этишга кенг эътибор берилмоқда

Туман марказларида тортиб чегара ҳудудларидаги қишлоқлар, кўча ва майдонларга ободонлаштирилмоқда. Янги боғлар, хиёбонлар, гулзорлар барпо этилмоқда. Бу хайрли ишларнинг замирида, биринчи гада, инсон манфаатларини ҳимоя қилиш, кексаёшга барабар гамхўрлик кўрсатиш мақсадлари мужассам. Зеро, Юртбошимиз раҳнамоллигида олиб борилаётган барча ислохотлардан қўзланган бош мақсад ҳам инсон манфаатлари устуворлигини таъминлашдир. Шу маънода, қишлоқ аҳолиси учун намунали турмуш шароити яратиш, одамларнинг ишга бўлган меҳр-муҳаббатини оширган ҳолда, уларнинг даромади, фаровонлигини ҳам ошира бориш асл мақсад-муддао бўлмоқда.

Бу борада маҳалла ва маҳаллаётган ўрни, нуфузи алоҳида. Негаки, Ватан остонадан бошланади. Ватан остонаси эса — маҳалла. Уйимиз, оиламиз, яшаётган, ўқийдиган, ишлаётган маҳалла — қанчалик тинч, осойишта, обод, пок-киза бўлса, юртимиз шунча кўркем, файзли бўлади. Айни пайтда вилоятимизда 680 дан ортиқ маҳалла ва қишлоқ фуқаролар йиғинлари фаолият кўрсатмоқда. Асосий эътибор қишлоқ тараққиёти, фаровонлигига ҳисса қўшишга, бу борада олиб борилаётган ишларнинг ҳар жиҳатдан сифатли ва самарали бўлишига қаратилмоқда.

Аҳолининг иш билан бандлик даражасини ошириш — энг муҳим вазифаларимиздан бири. Вилоят ҳокимлиги, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш, хизмат кўрсатиш соҳаларини ва касаначиликни ривожлантиришга эътибор қаратмоқда. Ҳозиргача 34800 та янги иш ўринлари яратилди ва дастурда белгиланган режа 107 фоиздан ошди. Жумладан, йирик иншоотларни қуриб ишга тушириш, қайта қуриш, таъмирлаш, кенгайтириш ҳисобига 4779 та, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни

ривожлантириш ҳисобига 11379 та, уй меҳнатининг барча турларини ташкил этиш, яъни касаначилик ҳисобига 5888 та янги иш ўринлари очилди.

«2009-2010 йилларда Хоразм вилоятида инвестициялар жалб этиш орқали ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва қўшимча ишчи ўринлари яратиш дастури»га асосан, 24 та лойиҳа тўлиқ амалга оширилди. Шу йилнинг ҳозирги ҳолатига кўра амалга оширилган ва оширилаётган лойиҳалар бўйича жами 1 млн. АҚШ долларидан ортиқ миқдорда инвестициялар, 4,8 миллиард сўм миқдорда маҳаллий маблағлар, 5,6 млрд. сўм миқдорда маҳаллий кредитлар ўзлаштирилди ҳамда 376 та қўшимча иш ўрни яратишга эришилди.

Бўш иш ўринлари ярмаркасини ўтказиш изчил туга қирган. Бунда, асосан, касб-хунар коллежлари битирувчиларини ўз мутахассисликлари бўйича ишга жойлаштиришга эътибор қаратилмоқда. Маҳаллаларимизда 34 та чакана савдо, 10 дан ортиқ умумий овқатланиш, 20 дан зиёд кийим тикиш, шунингдек, қўллаб-маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари янгидан очилди. Бунинг натижасида ўн мингдан ортиқ янги иш ўринлари яратиш имконияти туғилди ва бундан биринчи навбатда ёшлар, коллеж битирувчилари баҳраманд бўлишди.

Вилоят миқёсида 53,8 гектар майдонда 57 та иссиқхона ташкил этилиб, қиш пайтларида ҳам аҳолини помидор, бол-ринг, шитрус мевалари, кўкатлар билан мунтазам таъминлаш режалаштирилган. Ҳозиргача 16,3 гектар ерда 24 та иссиқхона қуриб битказилди. Шунингдек, 4 та сутни, 2 та гўштни қайта ишлаш корхоналари фойдаланишга топширилди.

Тадбиркорлар, ишбилармонлар фаолиятига кенг йўл очиб берилмоқда. Ҳозиргача вилоят бўйича кичик бизнес субъектларига ажратилган кредитлар миқдори 4666,7 млн. сўмини ташкил қила-

ди. Бунда саноатни ривожлантиришга 473,5 млн. сўм, қишлоқ ҳўжалигини ривожлантиришга 2201,1 млн. сўм, қурилиш ва маиший хизмат учун 392,2 млн. сўм ажратилган. Деҳқон ва фермер ҳўжаликлари учун ажратилган кредитлар 13506,2 млн. сўмини ташкил қилади. Бу эса деҳқон ва фермер ҳўжаликларининг юқори технологиялар билан таъминланишига замин яратмоқда. Жумладан, Урганч туманидаги «Турон замин» МЧЖга қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш учун янги технологиялар сотиб олишга 200 млн. сўм миқдорда узоқ муддатли кредитлар ажратилганлиги қувонарли ҳол.

Богот туманидаги Маданият қишлоғида тадбиркор Комилжон Рўзиматов ҳам мана шу имкониятдан баҳраманд бўлган ҳолда, гишт заводи қурди. Унга 17 нафар ишчи жалб қилинди. Гурланлик тадбиркорлар Шавкат Оллаёров, Мансурбек Қуриёзов Сохтиён қишлоғи марказида маҳалла гузарини бунёд қилишди. Гузар таркибига тўйхона, чойхона, тикувчилик шеки, этикдўзлик устонаси, қандолатчилик цехи, компьютер хоналари мавжуд. Гурланлик яна бир тадбиркор Одибек Абдуллаев Хитойдан 5 минг АҚШ долларини ҳисобига янги технологик линия сотиб олиб, мебель тайёрлаш корхонаси ташкил этди. Ҳозир бу ерда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга харидорлар кўп.

Урганч туманидаги Чотқўпир қишлоғида истиқомат қилувчи тадбиркор Шохрух Мухаммедов ташландиқ бинони сотиб олиб, таъмирлаб, «Урганч аспарранда» хусусий корхонасини очди. Ҳозир бу ерда 10 минг бошдан ортиқ парранда асралмоқда, 15 нафар киши иш билан таъминланди. Аҳолига кунига 7-8 минг дон тухум етказиб берилмоқда. Шу тумандаги «Бахшлар» маҳалласи тадбиркори Собиржон Рўзиматов гишт заводи қурди. Янгибозорлик Жабберган Отажонов «Ёду» кичик корхонасини очди. У тайёрлаётган

пластик эшик, деразалар харидоргир. Янгиариқ туманидаги «Қишлоқ» маҳалласида яшовчи Жуманазар Рўзиматовнинг чорвачиликка ихтисослашган фермер ҳўжалигида 50 бошдан ортиқ қорамол, мингта яқин парранда боқилипти. Келаётган даромад ҳисобидан тадбиркор қишлоқда тўйхона қурди.

Аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича Хива туманида олиб борилаётган ишлар ҳам диққатга сазовор. Тумандаги Эски Қиёт қишлоғида «Касаначиликни ривожлантириш маркази» ташкил қилинди. Ҳозир марказда 50 дан зиёд хотин-қизлар аҳоли буюртмаларини бажариб келишяпти. Яқинда марказга 15 млн. сўмлик имтиёзли кредит ажратилди. Республика Хотин-қизлар кўмитаси томонидан 10 дон «Чайка» русумли тикув машиналари сова қилинди.

«Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» Давлат дастури доирасида воҳа қишлоқларида кенг миқёсда бунёдкорлик жарадлавида эътибор. Биргина Шовот тумани қишлоқларида бу борада ҳозиргача 6 миллиард сўмдан зиёд бунёдкорлик, ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Жумладан, умумий майдони 33,5 минг кв. метр бўлган 210 та ҳовли қурилди. Чукли ва Буйрачи қишлоқларида янги маҳалла гузарлари, Чигатойқалъа қишлоғидаги «Бўстон» маҳалласида замонавий маиший хизмат кўрсатиш уйи, Қиёт қишлоғида автомобилларга ёқилги қуйиш шохбаси қурилди.

Бундай ўсиш-ўзгаришларни, бунёдкорликларни ҳар бир маҳаллада кузатиш мумкин. Бу борада олиб борилаётган ишларга фуқаролар йиғинлари раислари, маҳаллар оқсоқоллари масъул. Бошқарув органлари, жамоат ташкилотлари билан маҳалла тизими ҳамкорлиги изчил давом эттириляпти.

Рустам ҚУТЛИМУРАТОВ,
«Маҳалла» жамғармасининг
Хоразм вилояти бўлими раиси.

Республикаимиз маҳаллаларида

ФЕРМЕРЛАР ЗАФАРИ

АНДИЖОН вилояти Марҳамат тумани Истиқлол мавзесидаги тажрибали деҳқон Лолахон Жўраева раҳбарлик қилаётган «Баҳорий девони» фермер ҳўжалиги пахтакорлари 12,5 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан юқори сифатли ҳосил олиб, йиллик режани бажардилар.

— Пахта териш давом этипти, — дейди Л.Жўраева. — Бу йил 22 миллион сўм миқдорда соф даромад олишни режалаштирганмиз. Даромаднинг бир қисми қишлоқларимизни ободонлаштиришга, аҳолининг фаровонлигига сарфланади.

Узоқбой САКСОНБОВ,
«Mahalla» мухбири.

МУРАББИЙЛАР БАЙРАМИ

ҲАР йили мамлакатимизда 1 октябрь — Ўқитувчилар ва мураббийлар кунини кенг нишонланади. Хусусан, Бухоро шаҳридаги Абдурауф Фитрат номидаги маҳалла фуқаролар йиғинида ҳам ушбу кун кўтаринки руҳда ўтказилди.

— Маҳалламизда 50 нафардан зиёд устоз-мураббийлар истиқомат қилинади, — дейди йиғин раиси Мамлакат Тошева. — Узоқ йиллар мобайнида халқ таълими соҳасида фаолият кўрсатиб келаётган ўқитувчиларни муносиб

тақдирлаш, рағбатлантириш бизнинг вазифамиз.

«Нуроний» фольклор жамоаси ижросидаги куй-қўшиқлар, сахна чиқишлари иштирокчиларда катта таассурот қолдирди. Таъбир сўнгига фахрий устоз-мураббийларга «Маҳалла» жамғармасининг туман бўлини маси ҳамда тадбиркорлар томонидан эсдалик совғалари топширилди.

Акбар РУСТАМОВ,
«Mahalla» мухбири.

«ЭКОЛОГИК ТОЗА МАҲАЛЛАМЕНИНГ»

НАВОИЙ шаҳрида «Ўзбекистон экологик ҳаракати»нинг Навоий ҳудудий бўлини маси ҳамда вилоят табиати муҳофаза қилиш кўмитаси томонидан «Янгиариқ» маҳалласида ташкил этилган давра суҳбати ана шу мавзуга бағишланди.

Тадбирини ўтказишдан қўзланган асосий мақсад сув ҳавзаларини зарарли чиқиндилардан халос этиш, аҳолининг экологик

маданиятини юксалтиришдан иборат.

Тадбирда «Янги ариқ» маҳалласида бу борада амалга оширилган ишлар, табиатни муҳофаза қилиш инспекцияси томонидан тулланган маълумотлар таҳлил қилинди. Шунингдек, давра суҳбатда табиатни асраш, унинг кўркамлигини таъминлаш ҳар бир фуқароннинг бурчи эканлиги таъкидланди.

Фарҳод ҚУВВАТОВ

ОМАД КУЧЛИЛАРГА БОҚАДИ

АНЪАНАВИЙ тарзда ўтказилиб келинаётган «Маҳалла тарихини ўргана-ман» республика кўрик-танловнинг Самарқанд вилояти босқичи бўлиб ўтди.

Вилоят ҳокимлиги, «Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими, «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг вилоят Кенгаши ҳамкорлиги билан Пури Сиддиқ мақбарасини зиёрат қилдилар.

Фахрийларга зиёратгоҳ мутасадди-

чилиқни қўлга киритган жамоалар ўзaro беллашдилар.

Кўрик-танлов натижаларига кўра, барча шартларга пухта тайёргарлик кўрган Каттақўрғон шаҳридаги Раҳима Исмомова номидаги маҳалла жамоаси ғолиблиқни қўлга киритди.

Мазкур танловнинг Қашқадарё вилояти босқичи ҳам нийодасига етди.

Моҳибону ТОҶИЕВА

ФАХРИЙЛАР ЗИЁРАТИ

СУРХОНДАРЁ вилояти Кумқўрғон туманидаги «Навбахор» маҳалласида умргузаронлик қилаётган бир гуруҳ меҳнат фахрийлари Марғилон шаҳрининг 2000 йиллик шодиёнаси муносабати билан Пури Сиддиқ мақбарасини зиёрат қилдилар.

Фахрийларга зиёратгоҳ мутасадди-

лари мажмуанинг тарихи, бу ерда сақланаётган илмий мерос ҳақида батафсил суҳбат беришди. Шунингдек, нуроний отахонлар Фарғона вилоятидаги Хувайдо қадамжосида ҳам бўлиб, катта таассуротлар билан қайтишди.

Муҳаммаджон МАҲМУДОВ

ЯНГИ АЛОҚА СТАНЦИЯСИ

ҚИШЛОҚ тараққиёти ва фаровонлиги йилида Марғилон шаҳридаги барча қишлоқ ва маҳаллалар давр талабига мос алоқа станциялари ва линиялари билан таъминланмоқда.

Яқинда Фарғона туманидаги Каптархона, Янгиобод, Навкент ва Логон

қишлоқларида янги алоқа станцияси иш бошлади. Шунингдек, туман аҳолисига қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида шаҳарлараро ва халқаро суҳлашув пунктлари ишга туширилди.

М.МАҲМУДОВ

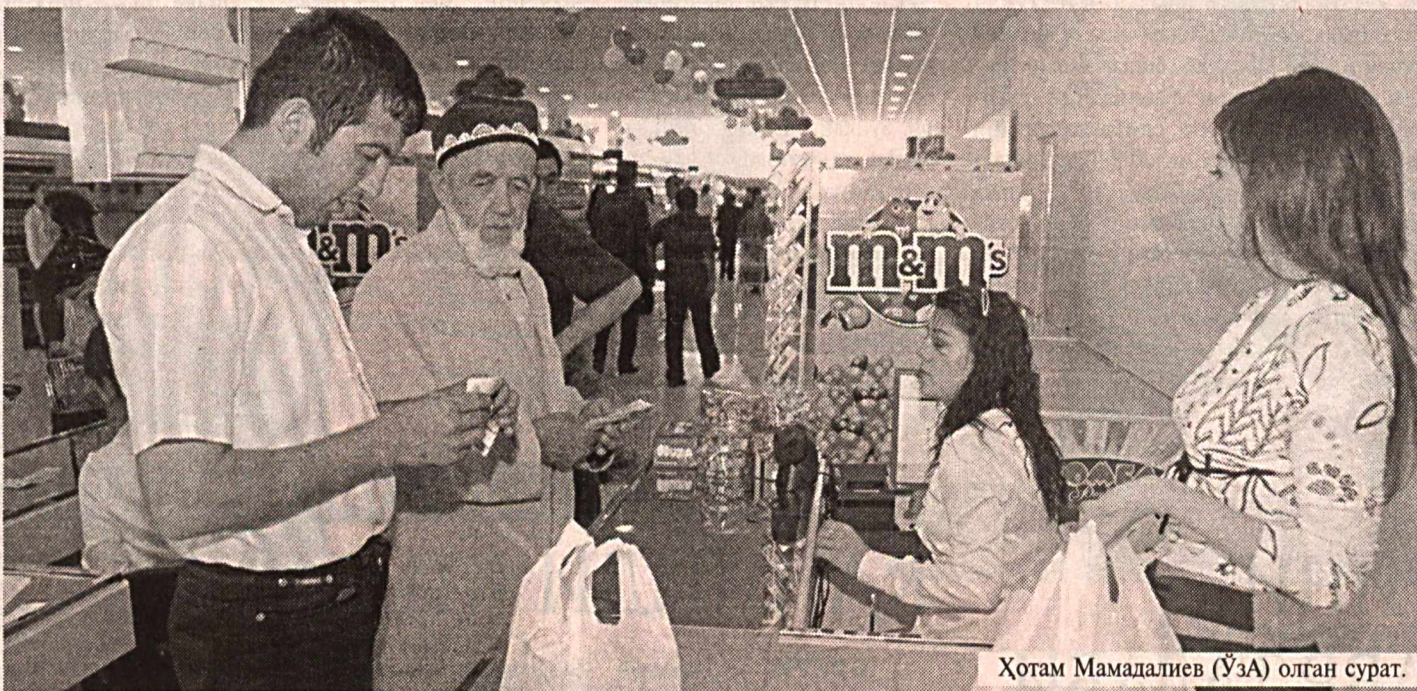
САВДО МАЖМУАСИ ОЧИЛДИ

НАМАНГАН шаҳрида замонавий меъморчилик талаблари асосида қад ростлаган «Соф савдо» супермаркети фойдаланишга топширилди.

Янги супермаркат «Қурилиш индустрия ҳажмли уй-жой» масъулияти чекланган жамияти томонидан барпо этилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари сотишга ихтисослашган янги савдо мажмуаси пештахталарини тўлдирган юзлаб турдаги ноз-неъматлар она заминимиз саховатидан, халқимизнинг турмуш фаровонлиги юксалиб бораётганидан далолат беради.

Супермаркетда харидорлар учун барча шарт-шароит яратилган. Бу ерда ўрнатилган терминаллар пластик картчалар билан савдо қилиш имконини беради. Айни пайтда аҳолини қишги мавсумда арзон ва сифатли маҳсулотлар билан таъминлаш мақсадида вилоятдаги фермер ҳўжаликлари ва ишлаб чиқариш корхоналари билан шартномалар тузилмоқда. Янги супермаркетда эллик нафар ёш иш билан таъминланди.

Акрамжон САТТОРОВ,
ЎЗА мухбири.

Хотам Мамадалиев (ЎЗА) олган сурат.

МУРОЖААТЛАР ДИҚҚАТИМИЗДА

Шу ўринда жамғармага йўлланаётган хизмат доирасидаги ёзишмалар, ҳужжатлар ҳамда ижро муддатларига қай даражада риоя этилаётганини хусусида ҳам тўхтаб ўтиш жоиз. 2009 йил 1 апрелдан июнь ойи охирига қадар 182 та турли мазмундаги ҳуқуқий ҳужжатлар, хатлар, тақдирномалар келиб тушди. Шундан юқори ташкилотлардан келиб тушган 78 та, МФЙлардан 53 та, ИИБ тизимидан 27 та, корхона ва ташкилотлардан 24 та расмий ҳужжатлар рўйхатга олинди. 127 та хатнинг ижроси тўлиқ таъминланди. 25 та хат ва маълумотномалар юзасидан жамғарманинг турли доиралари йиғилишларида маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари, посбонлари, маслаҳатчилари ва котибларига тегишли маълумот берилди.

Жамғарма томонидан ҳисобот даврида МФЙларнинг ўзига 87 та хат, ҳужжат, телефотограммалар жўнатишди. Шундан 67 та хатнинг ижроси таъминланди. «Баҳор», «Ғалаба», «Меймор», «Турон», «Умид», «Матонат» маҳалла фуқаролар йиғинларида ижро масалалари тўғри йўлга қўйилган. Аммо бошқа айрим МФЙларда мазкур йўналишдаги ишлар замон талабидан ортада қолмоқда. Қолаверса, жамғармага тақдим этилаётган хат, маълумот ва ҳисоботлар тайёрланиши жараёнида айрим камчиликларга йўл қўйилляпти. Ижро назорати масалалари эса жамғарма раёсат йиғилишлари ва ишчи йиғилишларида муҳокама этилиб, тегишли чора-тадбирлар белгиланаётган.

Хоҳ муражат, хоҳ расмий ҳужжат бўлсин, хоҳ хатлар бўлсин, улар замирида шу куннинг нафаси, талаби муҳлангитган аниқ. Фақат жойларда давр қўётган талаб, фуқаро билдираётган хоҳиш-истак тўғри аниқлаб етилса, ҳар бир ишда манзилли ҳамда мақсадли ечим қарор топса, фаолиятда ижобий ўзгаришлар бўлиши табиий.

Раъно ҲАКИМОВА,
«Маҳалла» жамғармасининг
Навоий шаҳар бўлини маси
масъул котиби.

ҚАНИЙДИ ҚИШЛОҚДА ЯШАСАМ...

БУГУН юртимиз қишлоқларида бўлган, одамлар билан дилдан суҳбат қуриб, бунёдкорликларни кўрган киши шундай орзуга бориши тайин.

< [1]

Гуваладан тикланган, пастқам, кўрмисиз иншоотлар ўрнига кўпқаватли, ҳашаматли, кўркем коллежлар, мактаблар, қишлоқ врачлик пунктлари, маиший, маданий хизмат уйлари қад ростлади. Миллий меъморчилик анъаналари асосида барпо этилган фуқаролар йиғинлари бинолари, спорт иншоотлар, кўркем бог-роғлар, хиёбонлар гузарлар қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди.

Қишлоқларни ободонлаштириш бора-сида олиб борилаётган ислохотлар бир йилга эмас, балки узоқ муддатга мўлжалланганлиги эса қишлоқ ҳаётида бошланган туб ўзгаришларга омил бўлди. Қувонарлиси, бундан кейинги қурилишларнинг бош режа асосида, бир неча авлодларга хизмат қиладиган тарзда қад ростлашга аҳамият берилади. Ҳар қандай якка тартибдаги иморат шаҳар қиёфасидаги посёлканинг умумий манзарасига уйғунлашиб кетиши таъминланади. Яқинда пойтахтимиздаги «Ўзэкспомарказ»да «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» Давлат дастури доирасида ташкил этилган якка тартибдаги уй-жойларнинг лойиҳалари ва қурилиш материалларининг ихтисослаштирилган кўргазмасида ҳам 42 та мана

шундай намунавий посёлканинг лойиҳа-макетлари намойиш этилди.

Давлат дастури асосида лойиҳалаштирилган иморатлар қурилиши қай тартибда амалга оширилади, деган савол кўпчиликни қизиқтиради, албатта, Кўргазмада бу ҳақда ҳам етарлича маълумотлар берилиб, галдаги вазифа тезроқ амалий ишга киришишдан иборат экани таъкидланди.

Тайлоқ тумани Самарқанд шаҳрига яқин, қишлоқлари обод, маданий, маиший, коммунал хизматлар яхши йўлга қўйилган туманлардан ҳисобланади. Бу ерда замонавий лойиҳалар асосида уйлар барпо этиш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

— Туманимиз ҳудудида қаровсиз ётган ерни тополмайсиз, — дейди туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Саҳақул Дўстмуродов. — Шу боис, кейинги йилларда якка тартибда уй-жой қурилиши учун ер ажратиш муаммо бўлиб қолган эди. «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» Давлат дастурига асосан, туман ҳокими янги посёлка барпо қилиш учун 1,6 гектар ер майдони ажратиш тўғрисида қарор чиқарди. Айни пайтда, «Катта Тайлоқ» маҳалласи ҳудудидан ажратилган майдонда 20 та оилага мўлжалланган за-

монавий уйлар барпо этилиши бошлаб юборилган. Ҳар бири 5 хонали, алоҳида иситиш тизимида эга бўлган мазкур уйлар мустақам темир-бетон қурилмалари ва пишиқ гиштдан тикланмоқда. Қурилиш ишларини Ҳабиб Босиев раҳбарлик қилаётган «Тайлоқ қурилиши ва ободончилиги» корхонаси қурувчилари амалга оширишмоқда. Ҳадемай янги тураржойлар калити эгаларига топширилади.

Бундан ташқари Давлат дастури асосида туманда барпо этилиши кўзда тутилган посёлка ҳам энг кўркем аҳоли пункти бўлиши шубҳасиз. Уй-жойларни қуриш, қишлоқларни ободонлаштиришга доир лойиҳаларни кредитлаш, молиялаш ва амалга ошириш механизмининг жорий этиш «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик тижорат банки томонидан амалга оширилади. «Қишлоқ қурилиш инвест» инжиниринг компанияси эса буюртмачи сифатида хизмат кўрсатади. Яъни, миждо лойиҳа танлайди, банк билан кредит расмийлаштирилади, буюртмачи ишни бажариб, тайёр булган бинони уй эгасига топширади.

— Туманимизда янги уй-жойларга талаблар кўп. Шу сабабли қурилиш давом этаётган 20 та уйга юзлаб аризалар тушди. Туман ҳокимлиги уйларнинг тақсимоли ало-

латли бўлишига эътибор қаратмоқда. Шунинг учун ариза берган фуқаро қайси маҳалладан бўлса, ўша маҳалла оқсоқоли, фаолларидан иборат комиссия билан биргаликда талабгорнинг аҳоли, шароити, имконияти ўрганиб чиқилиб, ҳолисона тўхтам қелинмоқда. Шундан сўнг уларга белгиланган тартибда ҳужжат тайёрлаш, молиявий ҳисоб-китобларни амалга оширишга рухсат берилмоқда. — дейди «Маҳалла» жамғармасининг туман бўлини маси раиси Толиб Насимов.

Хуллас, мамлакатимизда катта ишга қўл урилди — қишлоқни обод, фаровон этишга киришилди. Энди саноат корхоналари, фабрикалар аста-секин қишлоққа элди. Маҳсулотлар қишлоқнинг ўзида қайта ишланади. Шу тариқа, шаҳарга хос маданият, фан, ахборотлаштириш коммуникациялари мамлакатнинг қон томирлари янглиғ узоқ қишлоқларга ҳам етиб боради.

Ўқтам ҚУРБОНОВ,
«Mahalla» мухбири.

Ҳамза АБДУЛЛАЕВ,
“Маҳалла” муҳбири.

ОҚСОҚОЛНИНГ БИР КУНИ

МЕҲР-МУРУВВАТДАН ТУФИЛГАН ҚУВОНЧ

Термиз шаҳрида жойлашган Алишер Навоий номидаги маҳалла оқсоқоли Чори Пундиев билан кўришиб-танишиб турганимизда хонага сочлари орқага силлиқ таралган, барваста отахон кириб келди. Биз билан саломлашган, раис кўрсатган ўриндикда ўтириб, тавозе билан деди:

— Маҳалламизга хуш келибсизлар, меҳмонлар!

— Раҳмат, бобо.

— Бу инсон Ноил бобо Шерматов! Маҳалламиз фаолларидан, нурунийлар сардори, — дея таништирди оқсоқол гурур билан. — Ноил бобо худуддаги жамки хайри ишларда камрабаста.

Зимдан бобога разм солдик: истараси иссиқ, донишмандларга хос қиёсасига ўсиқ қошлари ярашиб турибди. Кўзлари тийрак, қарашлари меҳрли, сўзлари маъни. Ноил бобо билан суҳбатимиз тез қовушиб кетди.

— Бу маҳаллада қарийб қирқ йилдан буён яшайман, — дейди отахон. — Етмишнчи йилларда бу ерда бор-йўғи бешта кўпқаватли уй бор эди, холос. Атроф тиканзор, янтоқзор эди. Ҳозир кўзни қувонтириб турган боғу роғлар, замонавий типдаги уйлар, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари йўқ эди. Бу ерга кўчиб келганимдан сўнг, мени уйбосари этиб сайлашди. Ушандан буён фуқаро-

ларнинг турмуш шароитини яхшилаш, уларга ҳар томонлама қўмак бериш, муаммо ва кўнгилсизликларни бартараф этишдек эзгу ишларни амалга ошириб келяпмиз.

Оқсоқол Ноил бобо ва яна тўрт-беш нафар кўпни кўрган отахонлар ҳамроҳликда атроф-муҳит озодлигини, хонадонларнинг саранжом-саришталигини кўриб чиққач, турунгимиз яна қизиб кетди.

— Халқимиз бежизга оилани муқаддас кўрғонга менгзамайди, — дея суҳбат мавзусини ўзгартирди оқсоқол. — Зеро, оила Ватаннинг кичик бир бўлаги. Унда миллат руҳи, миллий урф-одат, аъёна ва қадриятларимиз яшайди. Оила маҳаллада таркиб топади, шаклланади.

Ч.Пундиев маҳалла фаоллари, тadbиркорлари ва ҳомий ташкилотлар ҳамкорлигида қариялар, фахрийлар, жисмоний имконияти чекланган инсонлар, кам таъминланган оилаларга меҳр-мурувват ердмларини кўрсатиб келаётир. Маҳаллада Ноил бободан ташқари яна 26 нафар бой ҳаётий тажрибага эга нуруний бор. Улар ўзаро келишиб, нурунийлар кенгашини тузишган. Бу инсонлар нафақат шаҳарда, балки вилоятда ҳам таъкиқ. Маҳаллада уюштирилган тadbир, очик мулоқот, давра суҳбатлари уларнинг иштирокисиз ўтмайди. Йиғин

ҳаётига оид муаммолар ҳам шу кенгаш аъзолари маслаҳати ва аралашуви орқали ҳал этилади.

Бир сўз билан айтганда, маҳалланинг тоза-озодлигини сақлашдан торттиб, тўю томоша ва турли маросимлар, ёшлар билан ишлаш, ҳатто коммунал тўловлар билан боғлиқ муаммоларга ҳам маслаҳат кенгаши аъзолари билан келишиб ҳал этилади.

Айни пайтда, маҳаллада 4,5 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Ана шу катта "оила"да аҳиллик, тотувлик, ҳамжиҳатликнинг барқарорлиги, аввало, мустаҳкам иймон-этиқод, бурч, масъулият, миллат шайни, инсон қадр-қимматига ҳурмат туйғуларни қай даражада шаклланишига боғлиқ.

Бу маҳаллада одамлар билан ишлаш ва мулоқотга киришишнинг ўзига хос усули яратилган. Унга кўра, биринчи гада ўсмир-ёшларга, сўнгга ногирон ҳамда ёлғиз қарияларга алоҳида эътибор қаратилади. Оқсоқолнинг таъкидлашича, бундай йўл тутилаётгани ҳар томонлама самарали бўлаётир. Энг муҳими, одамлар маҳалла ёки ҳомийлардан қайсибир маънода хайрия ердми олишдан ташқари меҳр ҳам кўраётганлигини ҳис этишляпти.

Ердмага муҳтож фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида оқсоқол-

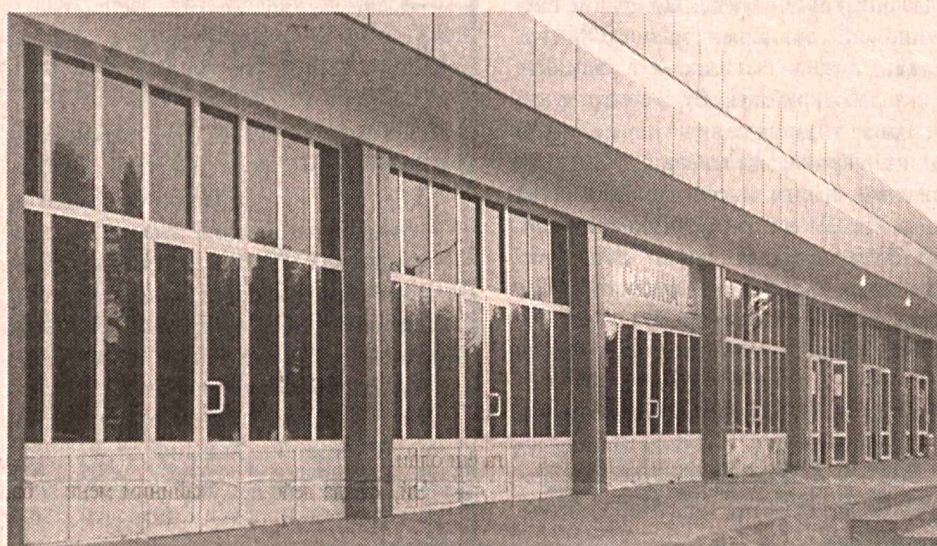
нинг ўз иш йўналиши, тadbир-қондалари бор. Фаоллар "Иккигагина иссиқ нон олиб бормасанг-да, икки оғиз ширин сўзинг, эътиборинг билан кўнглиларга далда бўл!" деган нақл асосида иш юриштилади. Бундай эътибор тadbир тақозоси ёки соғлиги туйғули йиғин ҳаётида қатнашиш имкониятига эга бўла олмаётган кишиларда маҳалладек улкан кўрғоннинг тенг ҳуқуқли аъзоси эканлигини ҳис этиш имконини бераётир. Кексалигини ёлғизликда ёки беморликда ўтказётган инсонлар учун бунинг қанчалик аҳамиятга эга эканлигини англаш қийинмас. Шу маънода, Н.Смагина, А.Ефремова, С.Воробёв, М.Раҳимова, У.Собирова, М.Аҳмадиева сингар кексаларнинг нигоҳларида меҳр-мурувватдан қониқш ҳисларини кўриб беихтиёр хурсанд бўласиз. Маҳаллада жорий йилнинг етти ойи давомида қўмакка муҳтож фуқароларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида бюджет маблағлари ва ҳомийлар ташаббуси билан 2,5 миллион сўмлик ердм пуллари сарфланди. Бу ўнлаб оилаларга, юзлаб кўнглиларга қувонч улашди. Табиийки, бу фақат моддий ердм туйғули эмас, балки эътибор ва меҳрдан туғилган қувончдир...

Ёлдор АШУРОВ,
"Mahalla" мухбири.

ЯНГИ МАРКАЗ ҚАД РОСТЛАДИ

ЖИЗЗАХ вилоятида "Маҳалла марказ"лари қурилишига катта эътибор қаратилмоқда. Сўнгги икки йил давомида Бахмал, Зомин, Пахтакор, Фориш туманларида бир-биридан кўркам, барча қулайликларга эга маҳалла мажмуалари қурилиб ишга туширилди.

Яқинда Галлаорол туманидаги "Самарқанд" маҳалласида ҳам замонавий типдаги маҳалла маркази қад ростлади. Мажмуа туман ҳокимлиги, "Маҳалла" жамғармасининг вилоят бўлими ва туман бўлини маси, қатор ҳамкор ташкилотлар томонидан бунёд этилиб, замонавий жиҳозлар билан таъминланди.

ИБРАТ

ЭЛНИ ҚАДРЛАГАН
ЭЪЗОЗ ТОПАДИ

Хусан ҳожи Шомуродов табаррук 84 ёшга қарашли. Унинг қариялиги қарамай ҳамон Мирзо Улуғбек туманидаги "Олмачи" маҳалла фуқаролар йиғинининг "Нуруний" жамоатчилик маркази раиси сифатида меҳнат қилиб келмоқда. Отахоннинг хонадонига кириб борар экансиз, ҳовлидаги ўсимлиқлар, ранг-баранг гуллар эътиборингизни тортади. Буларнинг барчасини у кишининг ўзи эккан.

— Тақдиримда маҳалладошларим, яқинларимга қўмак бериш, уларга маслаҳад бўлиш бор эканлигидан шукрона айтман, — дейди Хусан ота. — Маҳалламиз аҳли ҳар бир юмушда доимо ҳамжиҳат. Ҳашар йўли билан кўчалар обод бўлмоқда. Ариқлар тозаланиб, манзарали дараклар экилди. Сўнгги йилларда 6 та кўчага канализация қувурлари ўтказилди, 8 та кўча асфальтланди.

Айни пайтда маҳаллада 19 нафар уруш қатнашчиси, 87 нафар меҳнат фахрийси, 3 нафар афгон уруши қатнашчиси бор. Маҳалла фуқаролар йиғини ҳамда "Нуруний" жамоатчилик маркази томонидан уларнинг ҳўлидан хабар олиш, моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш аъёнага айланган. Хусан отанинг ташаббуси билан уларнинг 26 нафари тиббий кўрикдан ўтказилиб, катаракта касаллиги аниқланган 2 нафар бемор ҳомийлар ердмида жарроҳлик амалиётидан шифо топди.

— Хусан ота маҳалламиз жонкуярларидан, — дейди "Олмачи" маҳалла фуқаролар йиғини раиси Муҳаммад Зуфар Улуғбек Муҳаммад ўғли. — Маҳаллада ўтадиган ҳар бир тadbирда, ав-

вало, Хусан отага мурожаат қиламиз. Айниқса, ўзаро низолар сабаб ажрасмоқчи бўлган ёшлар Хусан отанинг ҳаёт сабоқлари, маслаҳатларидан сўнг ярашиб кетишган ҳоллар кўп бўлган.

"Олмачи"да 20 га яқин турли миллат вакиллари бир оиладек яшайди. Ўтган йили маҳаллада 83 ёшли грек миллатига мансуб момо вафот этганди. Унинг ёлғиз ўғли ногирон, ердмага муҳтож. Маросимни ўтказишга маблағ йўқ. Хусан ота бошчилигида маҳалла фуқаролар йиғини ва кўни-қўнлилар уларнинг жонига оро киришди. Кенгашиб, фикрлашиб маҳалла аҳли маблағ тўплаб, дафн маросимини ўтказиб беришди. Меҳр-оқибати, ташаббускор, жонкуяр отахонни кўпчилик "Маҳалланинг виждони", деб аташди.

Оқсоқол отахоннинг кўп йиллик меҳнатлари бесамар кетмади, Хусан ота 1992 йили Ўзбекистон Мустақиллигининг бир йиллиги нишонини, 1994 йили эса "Шўхрат" медали билан тақдирланди. 2008 йили маҳаллалараро ўтказилган қўриқ-танловда ғолиб, деб топилди. Шунингек, яқинда бўлиб ўтган энг намунали "Нуруний" жамоатчилик марказлари ўртасидаги республика кўрик-танловда Хусан ота юқори натижани кўлга киритди.

Элни қадрлаган эъзода бўлади, деганларидек, Хусан ота маҳалладошлари ардоғида. Ёш авлодни билимли, касб-корли қилиш, уларнинг онгига Ватан меҳрини синдириш йўлида тиби-тинчимади. Маҳаллаларимизнинг файзу баракаси ҳам шундай отахонлар билан эмасми?!

М.ЛАТИПОВА,
"Mahalla" мухбири.

ТОМГА БЕКИНГАН "МЕҲМОН"

Тун ярмидан оққанига қарамай, Хўжабод туманининг Майриқ қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Мадраҳимов номидаги маҳаллага кираверишдаги жамоатчилик назорати масканининг чироғи ёниқ. Масканда «Маҳалла посбони» жамоат тузилмаси сардори Шавкатбек Қовлонов ва уч нафар посбон навбатчилик қилишмоқда.

Шу пайт маҳалладаги бир хонадон дарвозаси ёнида бегона машина тургани ҳақида хабар қилишди. Шавкатбек дарҳол қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Холматов ва участка профилактика инспектори Хурбой Маматалиевни чақиртирди. Тез орада йиғилган гуруҳ аъзолари хабарда айтилган жойга етиб келиб, уйнинг дарвозасини қўқдилад.

— Ҳозир уйда мен билан болаларимдан бошқа ҳеч ким йўқ, — деди ўзини хотиржам кўрсатишга уринган уй бекаси.

— Унда машина кимга тегишли? — сўради профилактика инспектори йўл ёқасида турган автоуловга ишора қилиб.

— Ҳа, айтмоқчи, ёдимдан кўтарилай дебди-я... Ҳали... Пешинда Андижон шаҳридан қариндошимиз келганди. Аммо у кетган. Машинасини нега қолдириб кетибди, ҳайронман...

Уй бекасининг каловланиб гапириши гуруҳ аъзоларида шубҳа уйғотди.

— Опа, хафа бўлмайсиз, хизматчилик, уйингизни кўздан кечириб чиқамиз, — деди профилактика инспектори Х.Маматалиев.

Унинг гапидан аёл безовта бўла бошлади.

Ҳақиқатан ҳам уй ичида ҳеч ким йўқ экан. Аммо ошхонадаги чала йиғиштирилган дастурхон, папирос қолдиғи ва пилалардан анқиб турган ароқ ҳиди «меҳмон»нинг узокқа кетмаганлигини билдириб турарди. Ички бир сезги туйғули сардор Шавкатбек Қовлонов томда кимдир борлигини пайқайди. Чунки ҳовлидаги чироқни уй бекаси негадир ўчириб қўйганди.

— Қани йиғитлар, чиқиб томни текшириб кўринглар-чи! — деди сардор навбатчи посбонларга.

Томдан пастга олиб тушилган «меҳмон» асли Андижоннинг Боғишмолидан экан. У уй эгасига қариндош бўлишини, у билан бирга тижорат ишларини маслаҳатлашиш учун келганини айтди.

МАҲАЛЛА ПОСБОНИ

СУРАТДА: Қашқадарё вилоятидаги Косон тумани «Чироқчи» ҚФЙ профилактика нозир капитан Вохид Йўлдошев йиғин фаоллари билан.

Аммо унинг гаплари ёлғонлигини йиғин котибаси Махфиратхон Қўлдошева фoш қилди:

— Биз бу хонадонни жуда яхши биламиз. Агар сиз чиндан ҳам қариндош бўлганингизда, тўй-маросимларда иштирок этардингиз, биз қўлардик!

Профилактика инспектори «меҳмон»ни шахсини аниқлаш учун туман ички ишлар бўлимига олиб кетди. Уй бекаси билан маҳалланинг хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси аъзолари суҳбатлашишга келишиб олишди. Сардор ва посбонлар жамоатчилик назорат масканига қайтиб, навбатчилик давом эттиришди...

Шунга ўхшаш воқеа қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли "Уч кўча" маҳалласида ҳам рўй берди. Жамоатчилик назорати масканига бир қарияни олиб келишди. Уст-боши кир, ҳорғин бу киши хонадонлардан егулик сўраб юрган экан. Сардор Ойбек Қаримов уни рўйхатга олиш учун ҳужжат сўради. Аммо унда ҳеч вақо йўқ эди.

— Ўзим қўқонликман. Ёшим 80 га

ЖУРНАЛНИНГ ЯНГИ СОНИ

«ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ВА
ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ»

Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий маркази, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси ва Омбудсман ҳаммуассислигида чоп этиб келаётган «Демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари» журнаlining Мустақиллиги-

лиси Қонунчилик палатаси Қонунчилик ва сул-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Нурдинжон Исмоиловнинг «Сайлов тизимини янада эркинлаштириш ва демократлаштириш йўлида», О'zLiDeP Сиссий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси, Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Муҳаммад Юсуф Тешибоевнинг «О'zLiDeP ва парламент сайловлари», Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Ахтам Турсуновнинг «Сайлов ва Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси», Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси спикери ўринбосари, Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиссий Кенгаши раиси Исмоил Саифназаровнинг «Ўзбекистон «Адолат» СДП: сайловлар арасида», Ўзбекистон халқ демократик партияси Марказий Кенгаши раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раисининг ўринбосари Латиф Фуломовнинг «ЎзДХП: Сайловлар ва кучли ижтимоий ҳимоя», Ўзбекистон экологик ҳаракати Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Борий Алихоновнинг «Парламент сайлови ва Ўзбекистон экологик ҳаракати», фуқаролик жамиятини ўрганиш институти лойиҳа раҳбари, Сиссий фанлар номзоди Қодир Жўраевнинг «Ўзбекистонда демократик сайлов тизимининг ривожланиши» сарлавҳали мақолалари ҳам чоп қилинган.

Журнал саҳифаларида «Ҳуқуқ масалалари» руқни остида берилган қатор материаллар билан танишишингиз мумкин. «Анжуманлар, тақдиротлар» руқни остида эса мамлакатимизнинг турли шаҳарларида бўлиб ўтган семинарлар, илмий-амалий анжуманлар ҳақида ахборотлар берилди.

Шунингдек, журналда шу кўннинг долзарб масалаларига бағишланган мақолаларни инглиз, рус тилларида ҳам ўқишингиз мумкин.

А.ТАЙПАТОВ

МУКОФОТНИНГ МАСЪУЛИЯТИ ЎЗГАЧА

Маслаҳатчилар гурунги

Бундан бир неча йил илгари маҳалла-қўй, кайвонилар, пиру бадавлат отахону онахонлар, қўйингки, маҳалла оқсоқоли муассаларнинг гап-сўзларига қулоқ солмай, икки ака-ука хонадони қариндошлик ришталарини мустақамлаш ниятида тўй бошлаб, қула-анда бўлишди. Аввалига ёш оила аҳил ҳаёт кечира бошлади. Лекин бу иноқлик илми тобора узиллиб бораётгандек эди. Орадан уч йил ўтди ҳамки, улар фарзанд кўришмади. Иккала томон фолбинма-фолбин, шифокормас-шифокор чопишди. Барча ҳаракату уришлар зое кетди. Туғишган қариндошлар қула бўламли, дея ака-укачилик ҳам чек қўйишларини билишмаган эди. Эндилкида улар ўзбошимчилик билан бошлаган ишларидан, кўпнинг жўяли масаҳатларига беписандлик билан муносабатда бўлганидан афсусда.

Бундай нохуш воқеа-ҳодисалар ҳаётимизда учрамаслиги учун, аввало, ота-оналар фарзандлари тақдирига берадиган қарамаслиги лозим. Ўз ўрнида кўпни кўрган отахону онахонларнинг панду насиҳатлари, йилнинг мутасаддиларининг йўл-йўриқлари доимо эзгуликка хизмат қилиб келган. Шу боис, маҳалла-қўйнинг кўпни кўрган, кайвонни отахону онахонлари билан масаҳатлашиб қилинган ҳар қандай иш ижобий натижалар келтирган. Юқоридаги каби салбий ҳолатларнинг олдини олишга ўз ҳиссамни қўшиш ниятида кейинги йилларда қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг хунук оқибатларига бағишланган тadbирларни ўтказишга эътибор қаратилган.

Дарҳақиқат, она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, уларнинг соғлиги ҳақида қайғуриш, туғилдиган фар-

занднинг ҳар томонлама соғлом, бақувват ва тетик бўлиши учун ҳамма бирдек масъул. Зеро, ёш қиз-жувонларни турмушга тайёрлаш, қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг олдини олиш, бу борада ёшлар ўртасида тушунтириш, тарғибот-ташвиқот ишларини йўлга қўйишда маҳалла маслаҳатчиларининг ҳам алоҳида ўрни бор.

Маҳалламизда қариндошлик ришталари узилмасин, борди-келимиз доимо давом этсин, дея қўрилган оилада вақт ўтиб турли нохуш воқеалар юзага келишини, айнан қариндошлар ўртасидаги никоҳ туфайли нуқсонли, ногирон болаларнинг туғилганини тўғрисида аҳоли ўртасида кенг қамровли тушунтириш ишларини олиб бораёмиз.

Қораўзак туманидаги «Қорақўл» овул фуқаролар йиғини мутасаддилари аҳоли турмуши фаровонлигини яхшилаш,

хулулни обод ва кўркам қилиш, соғлом маънавий муҳитни шакллантириш, ёшлар таълим-тарбияси билан жиддий шугулланиш, қиз-жувонларни мустақил турмушга тайёрлашдек хайрли ишларда доим ҳамжиҳат. Бундай саяё-ҳаракатларни амалга оширишда кўпни кўрган, ёши улуг инсонлар билан бамаслаҳат иш юритаётганимиз ўз самарасини бераётган.

Соғлом маънавий муҳитга салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган айрим ёт иллатларнинг олдини олиш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, миллий қадрият, анъана ва урф-одатларимизни тиклаш ҳамда ривожлантиришдек хайрли ишларни маҳалла фаоллари билан биргаликда амалга оширяёмиз. Маҳаллада оналик ва болаликни муҳофаза қилиш мақсадида қишлоқ врачлик пунктининг олий тоифали шифокори Гулзира Эмбергенова билан ҳамкорликда ёш оилаларни тиббий кўрикдан ўтказиш, она ва бола саломатлигини яхшилашни изчил йўлга қўйганмиз. Ёш келин ва хотин-қизлар ўртасида тadbир, очиқ мулоқот, учрашувлар ўтказиб тураёмиз. Натижада жорий йилнинг ўтган даврида она ва бола ўлими, ногирон болалар туғилиши қайд этилмади.

Мени қувонтирадиган воқеалардан яна бири шуки, камтарона меҳнатларим туфайли юртимиз мустақиллигининг 18 йиллик байрами арафасида «Шўхрат» медали билан мукофотландим. Қалбимни фахр туйғуси билан тўлдирган қувонч замирида самарали меҳнатим меваси бўй кўрсатди. Фидойи инсонлар қаторида менинг меҳнатим ҳам юқори баҳоланди. Ушбу утуққа етишимизда овул фуқаролар йиғинининг фаоллари, кўпни кўрган кайвонилар, оқсоқолу нуроний отахонларнинг панду масаҳатлари асқатади.

Бибисанам Косимбетова,
Қорақалпоғистон Республикаси
Қораўзак туманидаги «Қорақўл»
овули маслаҳатчиси.

ФАРМОН ВА ИЖРО

САМАРАДОРЛИК ОРТМОҚДА

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини кўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони қабул қилинганига беш йилдан ошди.

Жамиятимизда хотин-қизлар ўрни ва ролининг ошиб бораётгани, бу масалага жиддий эътибор берилаётгани, бир жиҳатдан, шарафли ва қувонарли ҳол бўлса, иккинчи томондан, масъулиятни ҳам қўчайтиради. Айниқса, Президентимизнинг юқорида номи зикр этилган Фармони қабул қилингач, хотин-қизлар фаолиятини оширишга, уларнинг жамият ҳаётидаги иштирокига катта аҳамият берилди бошланди.

Чунончи, маҳаллаларда аёллар ўртасида тарбиявий, ахлоқий, маърифий ишларни амалга ошириш мақсадида оила ва хотин-қизлар йўналишлари бўйича «Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими ва бўлинмаларида бош мутахассис лавозимлари жорий қилинди. Айни дам-

да Сирдарё вилоятида 198 нафар диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи ҳамда 12 нафар оила ва хотин-қизлар йўналиши бўйича бош мутахассис фаолият кўрсатмоқда.

«Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими бош мутахассиси, ўн битта туман ва шаҳарлар бош мутахассислари вилоятдаги маҳаллаларнинг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари билан ҳамкорликда хотин-қизлар фаолияти ҳақида мукаммал маълумотлар базаси яратилди. Ёнг фол, ёнг тажрибали хотин-қизлардан вилоятимиз маҳаллаларида доимий равишда фаолият кўрсатадиган тарғиботчилар гуруҳлари тузилди. Бу гуруҳлар маслаҳатчилар билан уй бекалари, ёш оналар, қиз-жувонлар ўртасида ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий мавзуларда суҳбатлар ўтказишди.

Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш борасида маҳаллалар-

да «Никоҳ ва оила муносабатлари», «Сиз турмушга тайёрмисиз?», «Оила — муқаддас даргоҳ» каби мавзуларда шу кунга қадар 40 дан ортқ давра суҳбатлари ва учрашувлар ташкил этилди. Маслаҳатчиларга оилаларда турмуш маданиятини ошириш, фарзандлар тарбияси, аҳоли тиббий маданиятини юксалтириш мақсадида турли йўриқномалар тарқатилди. Бош мутахассисларимиз маслаҳатчилар билан ҳууддаги оилаларни ўрганиб, боқувчисини йўқотган оилаларни ижтимоий ҳимоялашни ташкиллаштирмоқдалар. Маҳаллалардаги яраштириш, ёшлар билан ҳамда хотин-қизлар билан ишлаш комиссиялари ишларини янада кучайтириб, хонадонлар билан яқин муносабат ўрнатилмоқда.

Жамғарма томонидан ОИТС тарқалишининг олдини олиш мақсадида ёшлар иштирокида кўлаб тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилди. Шу мақсадда амалга оширилган ишлардан бири — халқ таълими муассасалари билан ҳам-

корликда мактаб ўқувчилари ўртасида ОИТС мавзусида иншолар танловининг ўтказилишидир. Бу танловнинг аҳамияти томони шундаки, ота-оналар ҳам болалари ёзган иншо матни билан таништирадилар. Аҳолимизни бу бедаво дарддан ҳимоялаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш учун учрашувлар уюштириляпти, вилоятда 13 та ишонч пункти ишлаб турибди. Маҳаллаларда чет давлатларда ишлаб қайтган фуқароларни аниқлаб, уларни тиббий кўрикдан ўтказиш йўлга қўйилган.

Аёлни қадрлаш, уни ҳар томонлама муҳофаза қилиш, юксак эътибор кўрсатиш изчил йўлга қўйилган мамлакатимиздаги юксалишлар, янгиланишлар, фаровон ва осуда турмушга омил бўлаётган.

Сайёра ЎДАЕВА,
«Маҳалла» жамғармасининг
Сирдарё вилояти бўлимининг
оила ва хотин-қизлар йўналиши бўйича
бош мутахассиси.

МУҲИМ ТАВСИЯЛАР

ФАЗИЛАТИНГИЗНИ БИР-БИРИНГИЗГА СЕЗДИРИНГ

Муқаддас Куръони каримда: «Бир-бирингиздаги фазилатларни сездингизми, дейиладди. Нақадар нозик ва таъсирчан фикр. Сиз маслаҳатчи сифатида бир оиллага ёрдам бериш, руҳан мададкор бўлиш, инсофга чақириш, тўғри йўлга солиш орқали оила муаммосини ҳал қилишга жазм этдингизми? Бу — сиздаги улуг фазилат. Демак, сиз аввало, ўзингиздаги ушбу эзгу ниятни билдира олишингиз керак.

Сиз фазилат соҳиб эканлигингизни, аввало, уларга сездириш. Сўнгра суҳбатдош бўлган, сизга эшигини очган инсон ким бўлишдан ҳатти назар, оиланинг катталаридан ёки фарзандими, ўзингизни унинг фазилатли жихатини кўргандай тутинг. Эрнинг бўлар-бўлмагаси спиртли ичимлик ичиб, тентираб уйга кириб келавериши оила жанжалига сабаб бўлганлигини билсан-

гиз ҳам, эшикни ўша «шер йигит» очса ҳам, унга илтифотли бирор гап ташла-масангиз бўлмайди. Масалан, «Вой, ўзимнинг ҳамisha хушчақчақликка интиқ укам-ей», каби сўзлар ёки шу йигитнинг илгари бўлган яхши фазилатини эслатиб, хонадон остонасини бошиш жоиз. Виждони бор инсон шу сўзларингиздан бирдан хушёр тортиб, ийманади, кейинги тақлифларингизни жон қулоғи билан эшитишга интилади. Жабрланган рафиқасига эса: «Ўзимнинг сабрли, ақлгинам», деб ҳол-аҳвол сўраб, мурожаат этиш мумкин. Яъни дунёда бирор инсон йўқки, унинг фазилатлари ва шу билан бирга нуқсонлари бўлмаса. Ахир, бекорга «беайб-Парваридор», дейишмайди.

Демак, энг аввало, маҳалла маслаҳатчиси оилаларга кириб бориши учун мулоқот маданиятига эга бўлиши зарур. Ҳар қандай мулоқотнинг дастлабки, муҳим томони эса суҳбатдошларнинг ўзаро бир-бирини тушунишларидир. Бу ўзбекларга хос самимий саломалик, очиқ юз билан кутиб олишдан бошланади. Ўзбек халқининг энг нодир ва буюк хислатларидан бири ҳам шуки, уйига биров кириб келса, албатта, очиқ юз билан кутиб олади, кўри-

шади, сўрашади, ҳол-аҳвол сўрайди. Шуниси характерлики, таъзияга борган чоғда ҳам ана шундай самимиятли қабулнинг ҳис қиламиз.

Агар маслаҳатчиларнинг амалий тажрибаларига эътибор берсак, уларнинг мулоқоти турлича эканлигига амин бўламиз. Масалан: «Мен хонадонга борган вақтларимда, — деб ҳикоя қилади бир маҳалла маслаҳатчиси, — авваламбор, хонадон эгаларига айнан бир мақсад билан келганлигини билдирмайман, балки шунчаки, ўтиб кетаётиб, «соғинганимдан» ёки «бир кўриб ўтай дедим, анчадан бери кўришмадикми, бир кириб кетгим келди», деб мулоқот ўрнатаман. Мулоқотни энг содда усуллар, яъни ҳазил-хузул ва самимий тарзда бошлайман. Сўрашиб бўлгач, у ёқ-бу ёқдан суҳбатлашаман ва кейингина ўзимни қизиқтирган саволларимни жуда содда тарзда бера бошлайман: «Кеча мен сизни кўчада кўриб қолдим, бирам чиройли бўлиб кетяпсиз-а, лекин нимадир ташвишга соймаётимикан, деган савол миямга ўрналашиб қолди. Бирор муаммо қийна-маяптими?», дегандай кўнглига секингина қўл соламан-да, ўз мақсадимга ўтаман. Шунда у нимага келганимни ҳам баъзида сезмай қолади. Бу хоҳ қайнана-

келин муаммолари бор хонадон бўлсин ёки ака-ука, овсинлар, опа-сингиллар муаммолари бор хонадон бўлсин, самимият билан суҳбатлашшига ҳаракат қиламан. Агар қайнана келиндан ранжиган бўлса, аввало, унинг талабларини ўрганаман, кейин нега келин шу кекса онасининг кўнглини ололмаётганлигининг сабабини қидираман.

Бугунги кунда ҳар бир инсон, кичик бўлса-да, рағбатга мойил ёки муҳтож, десак ҳам бўлаверди. Иложи бори уларнинг ўзларини, уйдаги анжомларини ёки бирор-бир фаолиятларини мактаб қўяман. Масалан, «Эгачи, жудаям саранжом-саринтасиз-да, келин пошони ҳам йўлга солингиз. Сизга минг раҳмат. Келин ҳам фаросатли чиқди-да, тўғрими?» каби сўзлар билан оила аъзоларидаги ижобий ўзгаришларни мактаб рағбатлантириб қўяман. Шундагина ишнинг самарали бўлишига кўзим етади».

Фаолиятимиз давомиди баъзида инсонларнинг турли салбий руҳий ҳолатларда келганини кўриб ваҳимага ҳам тушиб қоламиз. Уларнинг бундай ҳолатдан чиқиб кетишлари учун йўл излаймиз. Агарда ўша вақтда бўл нотўғри йўл кўрсатиб қўйсақ, улар ва уларнинг

ДУГОНАЛАР СИРЛАШГАНДА

Саида бозорга бориб келиш учун автобус бекатига чикди. Бекатда бир жувон сумка кўтариб турарди. Эғнидаги либосидан янги тушган келинчақлиги сезиларди. Рўмоли сирғалиб елкасига тушган, хаёлга берилганидан ёнига Саида келиб ўтирганини ҳам сезмади.

— Кечирасиз, автобус яқинда кетдими?
Келинчақ сесканиб, ўгирилиб қаради «вой» деб юборди:
— Насиба, ўзингизсан, дугонажон?
Икки дугона кучоқлашиб кўриша кетди.

ХЎЖАЙИНИМ МЕНИ ТУШУНАДИ, ЛЕКИН...

ҲАММА гап қайнонамда, дея ноҳўя қадам босманг

Саида билан Насиба девор-дармиён

қўшни, бирга ўйнаб-ўсишган. Бир партада ёнма-ён ўтириб ўқиб мактабни битиришганди. Иккаловининг ҳам орузлари муаллима бўлиш эди. Битта олийгоҳга ҳужжат топширишгач, Насиба талаба бўлди, Саида эса «йиқилди». У ўша йиллик маҳаллалиги яхши бир оиллага келин бўлиб тушди. Кейинги йили ўқигача киришига қайната-қайнаси қаршилиқ қилишмади. Жиддий тайёрларик қўриб, талаба бўлди. Тез орада фарзандли бўлган Саида оилادا ҳам келинликни, ҳам қўшини эплагача астойдил ҳаракат қилар, қўйналса ҳам сездирамасди. Насиба эса ўқилиш шу йил тугатиб, курсолиши — қўшни қишлоқлик йигитга турмушга чиққанди. Ушандан бери икки дугона учрашмаганди.

Насибанинг ғамгинлиги юз-кўзидан сезилиб турар, ўзини қувноқ тутишга уринса-да, овози титраб чиқарди.

— Дугонажон, янги оилангга кўнгиб қолдингми? — сўради Саида.

Насибанинг дарди ичида экан, қўзлари-га ёш олдди.

— Эй, қандай дейсан. Хўжайиним мени яхши тушунади, лекин қайнамам билан чиқилишимиз қўйин бўлмайди. Ўқилишим давом эттирмаётганимни айтсам, «Яқинда фарзанд бўласан, энди болангни ўйла», дейди.

— Тўғри айтибди, фарзандли бўлиб ўқиб жуда оғир.

— Сен уйдаядинг-ку!

— Тўғри, лекин болам катта бўлгунча қийналдим.

— Ундай бўлса, боладан воз кечаман...

— Ўйлаб гапирасанми? — деди Саида.

— Аёл кишининг бахти — унинг она бўлишида-ку. Вужудингда улғаяётган, жажжи юракчаси юрагинг билан бирга ураётган гўдакдан қандай воз кечасан?

Насиба ўйлаб қолди.

— Менинг болам ҳозир бир ярим яшар, — давом этди Саида. — Ўзича бир нима-ларни чуғуриб гапирди, ҳар кун янги қилиқ чиқаради. Уни қўлимга олсам, бағримга боссам, беғубор қўзларига тикилсам, барча ташвишларни унутаман. Қувноқ учун бутун қўйқўриғини эшитиш учун қўшнига беришга тайёрман. Биринчи фарзандини эҳтиёт қил.

Дугонасининг ўринли гапларига жавоб тополмай қолган Насиба яна қайнасанни

ёмонлашга тушди:

— Майли, бу фикримдан қайтдим, аммо қайнамам ҳар бир ишимдан камчилик ахтарилади. Тергайвериб жонимга тегиб кетди. Чой дамласам, қуруқ чойни қамроқ солинг, деб танбех беради. Товуққа нега донни кўп сочдинг, супурги нимага тикка турибди, мағзавани нега ариққа тўқдинг, чирок нега бе-худага ёниб турибди... Хуллас, ҳаммасидан чарчадим. Бугун ҳам дилхирлик сабаб жажд билан уйдан чиқиб кетдим. Ота-онам менинг қийналишимни исташмади. Ҳамма гапдан хабар топишса, мени ажратиб олишлар тайин. Аммо оилам бузилишини хоҳламайман. Шуларни ўйлаб, бу ерда бошим қотиб ўтирибман.

Саида қўлиб юборди:

— Оббо дугонажон-эй, шўям гап бўлди-ми? Ахир қайнаманг тежамкор бўл, эртани ҳам ўйла, деб сенга йўл кўрсатипти-ку! Қола-верса, бу айтганларинг майда-чуйда гаплар. Мен сени шундай арзиманг сабабларга оиласини бузадиган даражада гўл, деб ўйламаган эканман.

— Нега гўл бўларканман, — деди Насиба. — қийнақганимни, озиб кетганимни кўрмайсанми?

— Ҳомилалдорлик даврида шундай бўлади, чидамли бўл, ахир аёлнинг жони қирқта бўлади-да!

Дугоналар яна анча вақтгача суҳбатлашиб ўтиришди. Суҳбат давомида Насиба ўзининг нотўғри Уй-хаёлларга берилганига амин бўлди, қилмишлари ўзига ҳам эриш туюлиб кетди.

— Хўш, қандай қарорга келдинг? — сўради бир оздан сўнг Саида.

— Раҳмат сенга, энди ҳаммасини тушундим.

— Ўқилиш-чи?

— Хайрли ишининг эрта-кечи йўқ, дугонажон. Ҳозирча хўжайиним ўқиб турсинчи. Фарзандимни катта қилиб олай, кейин бир гап бўлар. Айтганча, бозорга бораётган-мидинг?

— Нимайди?

— Мен ҳам бораман. Чақалоққа кийим харид қиламан. Кейин уйга бориб, қайнамамдан кечирим сўрайман.

Саида ичиди «қайрият», деб қўйди. Шу орада автобус ҳам келиб қолди, узилиб қолган суҳбат йўлда давом этди...

Юлдуз ҲОЖИЕВА

ТАДБИР

БОЛАЛАРГА МЕҲР БИЛАН...

ТЕРМИЗ шаҳрида «Меҳр — қўлда, мурувват — дилда» деб номланган хайрия тadbир бўлиб ўтди.

Сурхондарё вилояти ҳокимлиги ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссия, «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят бўлими кенгаши ва халқ таълими бошқармаси ҳамкорлигида ташкил этилган тadbирда Шўрчи туманидаги 68 ва 122-мактаб-интернатлар тарбияланувчилари иштирок этди.

Тadbир доирасида болажонлар Термиз хайвонот боғи, Термиз археология музейи, «Болажон» боғи ва шаҳарнинг бошқа диққатга сазовор жойларини томоша қилдилар.

— Мамлакатимизда ёш авлодининг баркамол воёга етиши учун зарур шароитлар яратиш, шу билан бирга жисмоний имконияти чекланган болаларга ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатиш юзасидан кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда, — дейди Сурхондарё вилояти ҳокимлиги ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссия масъул котиби Даврон Бобоев. — Мазкур тadbирда ривожланишида нуқсонли бўлган болажонларга меҳр, қувонч улаштишга ҳаракат қилиш. «Қамолот» сардорлари билан учрашув, маданият-маърифий дастур ҳам болажонларда катта таассурот қолдирди.

Х.МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухбири

«Мустаҳкам оила — маҳалла таянчи» китобидан.

МАҲАЛЛАМИЗ ТАРИХИ

ХОТИРАМДА
СЎЛИМ ГЎШАЛАР

Кўча даҳасининг «Қўриқобод» (баъзи манбаларда «Қурбақобод» ҳам дейилади) ҳудудда яшовчи аҳоли асосан деҳқончилик, бодорчилик, чорвачилик билан шуғулланишган. Биз ҳам, гарчи шаҳарда яшасак-да, ёзда ўша ердаги дала ҳовлимизга чиқиб, деҳқончилик қилардик. Хай-қириб оқадиган «Кўкча» ариғи аҳолининг асосий сув манбаи эди. «Кўкча» ариғининг юқори томони баланд, тепароққа сув чиқариш қийинлиги боис, ариқ бўйлаб бир неча қўбола чархпалаклар қурилган эди.

Марҳум рассом Маҳмуд Жўраевнинг ҳикоя қилишича, «Кутлуг қон» фильмидаги Йўлчи ва Гулнор учрашуви саҳнаси шу чархпалаклар олдидан суратга олинган. «Йўлчи ва Гулнорнинг учрашуви расмини мен чизганим», деганди мусаввир бир гал чархпалак олдидан суратлашганимизда.

«Кўкча» ариғи охири Оқтепа маҳалласига келиб тақалади. Дастлаб, пишиқиб оқадиган каттагина ариқ бора-бора торайиб қолганига биз болалар ҳайрон қолардик. Энди ўйлаб қарасам, йўл бўйи сув бўлиниб кетгани учун ариқ кичраиб қолган экан. Сув жуда тинч ва тоза эди. Болалар ҳатто балиқ тутишар, мириқиб сува сўзишар, айрардилар. Баҳор пайтларида қирғоқлардан қўзиқорин терардик. Лолақизгалдоқлар, чучмома, бойчечак, гунафша, ялпизлар териб, уйимизга олиб келиб, кўз-кўз қилардик. Хуллас, бу ерининг табиати жуда гўзал эди.

«Кўкча» ариғи киши дил қулфини очиб юборадиган жой бўлганидан атрофдаги маҳаллалардан одамлар бу ерга дам олгани келишарди. Сув бўйларидан чойхоналар доим гавжум бўларди. Чойхоналарда кексалар мириқиб дам олиб, чойхўрлик қилишарди. Улар орасида барча милаат вакиллари учрашиш мумкин эди.

Чамамда, қирқинчи йиллар бўлса керак, отам билан «Кўкча» чойхонасида чой ичиб ўтирганимизда, рўпарамизда ўтирган бир кекса рус киши ўнг бармонини кўрсатиб «Вот такая узбекская чайхана!», деб чойхонамизни мақтагани ёдимда.

Оқтепада иккита машҳур чойхона бўлиб, уларнинг бири «Баҳром» чойхо-

наси, иккинчиси «Муродхўжа» чойхонаси, деб номланарди. Кейинроқ «Баҳром» чойхонаси бузилиб кетди. Муродхўжа ота бошчилигида ариқ бўйига янги чойхона қурилган. Шинам, ихчамгина «Муродхўжа» чойхонаси анчагина кенг бўлиб, бу ерда турли хил маросимлар, халқ байрамларини ўтказиш учун қўлай шароит яратилган эди.

2006 йилда «Нишоб қулоқ» маҳалласи «Нишоб ариқ», «Шофайз қулоқ» маҳалласи номи «Шофайз боғ», деб ўзгартирилди. Аммо айрим кексалар ҳамон бу ҳудудларни эскича номлашарди.

Академик Эркин Юсупов «Қўриқобод» жойи номини илмий ўрганиб: «Бу ерларни «Қўриқобод» дейишларида жон бор. Тошкентликлар шу ерларга чиқиб, меҳнат қилиб, бўз, қўриқ ерларини, чакалазорларни бир тан, бир жон бўлиб ўзлаштирганлар. Ҳудудлар шу зайдда обод бўлган. Булар орасида тошкентлик ўзбекларнинг «мир», «бек», «шо» сингари турли уруғлари қатнашиб, ерларни ўзлаштиришга ўз ҳиссаларини қўшганлар», деганди.

«Кўкча» даҳасининг «Қўриқобод»-ни Қўриқхона ҳам дейишарди. Унинг ажойиб, мўъжизавий табиати бой бўлиб, жониворлар, ўсимликлар тур ва хилларининг саногига етиш қийин эди. Исмамоқ, жағ-жағ, қирқбўғин, отқулоқ каби доривор ўсимликлар ҳам кўп эди. Шиғабаш гиёҳларини ўз еримиздан ис-таганча топиш имкони бўлганидан, касалликларни даволашда қўйналмасдик.

Нашвоти, нок, ўрик, олхўри, кўк султон, олча, гилос, узум, ёнғоқ, жийда каби сархил меваларни ёз фаслида тўйиб ердик. Уруш йиллари туршак, данак, нон жийдалар, мева қўқилари жонимизга оро кирган. Шунингдек, бу жойлар кенг дала бўлганидан ситир-бузоқ, қўй-қўзилар, эчкилар кўпайтирилган. Ҳудудда яшовчилар бир-бирлари билан яхши қўшничилик муносабатига бўлишган. Бир-бирларининг қадрига етишиб, эътизоллашган. Ўша даврларни кўрган қариялар, бувию боболар ҳамиша ўзаро меҳр-оқибатли бўлиб яшаганимизни ўқтиришган. Бугунги ёшлар ҳам уларнинг панд-насихатига амал қилиб, умргузаронлик қилмоқда.

Маҳмуд АҲМЕДОВ

АВВАЛ КАСБ-КОР, КЕЙИН РЎЗБОР...

ДЕБ бежиз айтишмаган. Ота-боболаримиз ҳар бир йигит-қиз тўйдан олдин илм олиши, бирор хунарнинг эгаси бўлишлигини муҳим деб санаганлар

Ҳар бир маҳалланинг обрўсини белгилайдиган ибратли оилалар кўп. Бироқ ўзларининг ноҳўя хатти-ҳаракатлари, қалтис қадамлари билан оиласи, қолаверса, бутун маҳалла шаънига доғ тушираётган лоқайд, фақат ўз манфаатини ўйлайдиган, на ўзига, на жамиятга бирон бир нафи тегмаётган кишилар ҳам борки, уларга тўғри йўлни кўрсатиш, ҳаётдан ўз ўринларини топишлари учун маслаҳат, амалий ёрдам кўрсатиш маҳалла фуқаролар йиғинларининг асосий вазифаларидан бири. Бу борада яраштириш комиссиялари фаолияти, масъулияти муҳим аҳамият касб этади.

Гурлан тумани Олға қишлоғи «Жалойир» маҳалласида яшайдиган Зокир Хусанов (исм-шарифлари ўзгартириб берилмоқда) ичкиликка ружу қўйди.

Шу боис, оиласида нотинч вазият юзага келди. Зокир топган пулини оиласига келтирмас, ўзига ўшаганлар билан ичкиликка сарфлар, уйига маст ҳолда келиб, жанжал қиққар, турмуш ўртоғига қўл кўтариб, жароҳат етказишгача борарди. Ҳатто жанжални тўхтатишга уринган ота-онасини ҳам аяб ўтирмасди. Жанжаллар, азобларга чидай олмаган Шарофат уч нафар фарзанднинг онаси бўлишга қарамай, ўз жонига қасд қилмоқчи бўлди. Воқеадан хабар топган маҳалла маслаҳатчиси Авазхон Матмуротова фаолларни ишга солди. Яраштириш комиссияси раиси Йўлдош Ҳазратов билан кўпни кўрган отахон ойнадор Зокир билан Шарофатни муроғасга келтиришга муваффақ бўлдилар. Айниқса, Зокир алоҳида эътибор остига олинди. Оқибатда у хатосини тушунди. Ичинини ташлади. Туман ободонлаштириш бўлимига ишга жойлаштирилди. Топган-тутганини уй-рўзғорга сарфлайдиган бўлди. Яраштириш комиссияси саъй-ҳаракатлари билан жар ёқасига ке-

либ қолган оила эндиликда тинч-хотиржам яшамокда.

Оилаларнинг тинч-хотиржам яшашлари, бинобарин, маҳаллада юксак маънавий муҳит яратиб йўлда Янгибозор тумани Уйғур қишлоғи «Хайбат» маҳалласида олиб борилаётган ишлар ҳам диққатга сазовор. Яраштириш комиссияси раиси, маҳалла фуқаролар йиғини раиси Каримов Юлош, диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи Ойжон Тангирова ҳамда маҳалла фаолларининг ҳамжиҳатлиги билан олиб бораётган ишлари, хайри, тасирчан тадбирлари натижасида оилавий келишмовчиликлар, турли жиноий хатти-ҳаракатларнинг олди олинмоқда. Бу маҳалла вилоят миқёсида энг намунали маҳаллалардан бири сифатида эътироф этилган. Маҳаллада турли маданий-маърифий тадбирлар ўтказиш олат тусига кирган. Мустақиллик байрами арафасида 102 ёшга тўлган Бибижон мома Қораева хонадонидан хомийлар кўмағида саховат давраси ташкил қилинди. Маҳаллага ош тортилди. Сўхбат, бир пиёла чой устида Бибижон момонинг ҳаёт йўли, узоқ умр кўриш сабаблари ёшларга ибрат қилиб кўрса-

тилди.

Вилоятда Яраштириш комиссиялари раисларининг семинарлари ўтказилиб, давра суҳбатлари ташкил этилмоқда. Шу тарзда ўзаро тажриба алма-шинилади, турли фикр-мулоҳазалар ўртага ташланиб, муаммолар ечими биргаликда ҳал қилинади. Айрим ёш оилаларнинг баъзан бир йилга ҳам қолмай ажралиб кетишларига ота-оналарнинг фарзандлари турмуш қуришларига бефарқлиги, на бирор касбу кор, на уй-рўзгор юмушларига ўқуви йўқлиги сабаб бўлаётди. Ҳар бир йигит-қиз тўйдан олдин илм олиши, бирор касб-кор эгаси бўлиши жуда муҳим. Ота-боболаримиз «Аввал касб-кор, кейин рўзгор», деб бежиз айтмаганлар.

Носоғлом оилада давом этадиган сурункали жанжаллар ёшлар тарбиясига жиддий путур етказайди. Бундай шароитда ёш ўсмир ичкиликбозлик, ўғирлик, гиёҳвандлик, жиноятчилик кўчаларига кириб кетиши, турли диний экстремистик гуруҳлар тасвирига тушиб қолиши мумкин.

Шу бонсдан ҳам, Яраштириш комиссияси раиси, аъзолари «Қачон бирор низо, жанжал, ноҳўш воқеа бўлади, қачон яраштирамиз?», деб ўтир-

масдан бундай ҳолларнинг содир бўлмаслиги чора-тадбирларини кўрмоқдалар. Вилоят маҳаллаларида «Оила — ҳаёт мактаби», «Ибратли оила», «Ёшлар турмуш қуришга тайёрми?», «Ён қўшни — жон қўшни», «Бола, мактаб, оила», «Қудачилик — минг йилчилик», «Китоб — яхшилик ва гўзаллик манбаи» каби мавзуларда кўрик-танловлар, баҳс-мунозаралар ўтказилмоқда. Бундай тадбирларнинг ташкилотчилари ва голиблари моддий ва маънавий рағбатлантирилиб берилмоқда. Ҳамиша ҳаққий ва ширинсўз, ҳаёли ва барикенг, мулоим ва одобли, камтар ва ишчан бўлиш маҳаллада аҳиллик, оқилоллик, фаровонлигини таъминлайди. Хонадонларида меҳрибонлик ва ҳамжиҳатлик, тотувлик ва ўзаро ҳурмат, одоб ва ифбат барқарор бўлган маҳалла ҳамиша фазли, обод ва кўркем. Бундай маҳаллаларнинг яраштириш ва бошқа жамоатчилик асосида ишлайдиган комиссиялари фаолияти умумийимизга фақат фойда келтиради.

Жамила МАТЧОНОВА,
«Маҳалла» жамағатмаси
Хоразм вилояти бўлими
бош мутахассиси.

ЭЙ, СИЗ ОДАМЛАР, ЭСИЗ ОДАМЛАР...

Фирибгарлик панд берди

ҲАЁТДА билиб-билмай йўл қўйилган хатоларидан тегишли хулоса чиқариб, уларни бошқа тақрорламасликка интилиш ақлли кишиларга хос фазилатдир. Қайта-қайта хатого йўл қўйиш эса инсонни тубанлик сари етаклайди. Афсуски, орамизда ана шундай кимсалар ҳам учраб туради...

1985 йили Тошкент шаҳрида туғилган Шаҳзод Муродов (исм-шарифи ўзгартирилган) бир неча бор фирибгарлик билан айбланганда суд унга «Амниятга тўғирлиқ» ги Қарорини қўлаб ҳамда томонларнинг ўзаро ярашувини инобатга олиб, эс-ҳушини йиғиб олишга яна бир бор имкон берди. Аммо Шаҳзод суднинг бу адолатли қарорини «иш»ларини давом эттириш учун берилган имконият, деб хато фикрга борди ва фирибгарликни ўзига касб қилиб олди. Афсуски, у ўзгаларнинг кўз ёши ва норозилиги туфайли топишган бойлик инсонга яхшилик олиб келмаслигини ўз вақтида тушуниб етмади. Шу боис, осон йўл билан пул топиш илҳижда яна жиноятга қўл урди. Оқибатда жорий йилнинг 29 март куни ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари томонидан қўлга олинди. Олиб боришдан сўрашганида, Ш.Муродов фирибгарлик йўли билан фуқароларнинг пулини ўзлаштириб юрган экан.

У 2008 йилнинг июль ойида «chat» номи мулоқот воситаси ёрдамида Х.Маҳкамова билан танишди. Ўзини «Беҳруз» деб таништирган Шаҳзод Холида билан қўнғироқлашиб туради. Суҳбатларнинг бирида Х.Маҳкамова (исм-шарифи ўзгартирилган) ундан нима иш билан шуғулланиши ҳақида сўраштиради. «Беҳруз» Муқимий кўчасидаги автосалон отасига

тегишли эканлигини, шунингдек, ўзи ҳам отасига ёрдамлашиш мақсадида машина савдоси билан шуғулланишини айтиди. Холида ҳам «Матиз» русумидаги автомашина сотиб олиш ниятида юрганлигини билдиради. «Ўлжа»нинг ҳидини олган товламачи дарҳол уни қизиқтиришга тушади. Автосалонда иккита янги «Матиз» автомобили борлигини ва у отасидан илтимос қилса, навбатсиз олиб бериши мумкинлигини, устама нархига 2000 АҚШ доллари бериш кераклигини, кейин шартнома асосида машинанинг тўлиқ нархи тўлашини айтиди.

Машина сотиб олишни кўнглига туғиб юрган Х.Маҳкамова сохта тижоратчининг сўзларига ишониб, оила аъзолари ва машина савдосидан хабардор қариндоши Ф.Қаюмов билан маслаҳатлашиб, «Беҳруз»га кўнгиноқ қилиб учрашув жойини келишди. 2008 йилнинг 5 августидан Холида билан Ф.Қаюмов белгиланган жойга етиб келишди. Фирибгар харидорларини бир хонадон олдидан кутиб олиб, шу уйда яшаши ва дарвоза ёнида турган «Мерседес» русумли автоулов отасига тегишли эканлигини айтиб, уларнинг ишончига қиради. Холида ҳам «Беҳруз»ни биринчи бор шунда кўрган эди. Улар фирибгарнинг гапларига ишониб, 2000 АҚШ долларини санаб беришди.

Келишувга кўра «иш» бир ҳафтада битиши лозим эди. Харидор бир ҳафтадан сўнг Ш.Муродовга телефон қилганида, у машина харид қилиш учун Андижонда юрганни билдиради ва меҳмонхона харажатларини тўлашга пули етмай қолганини айтиб Х.Маҳкамовадан яна 800 АҚШ доллари сўрайди. Эртаси куни Холида Ш.Муродовнинг укаси С.Муродов билан учрашиб, сўралган пулни унга беради.

Шу тариқа вақт ўтган сари ваъдалар кетидан ваъдалар берилар, аммо янги «Матиз»дан дарак йўқ эди. Хавотирга тушган харидор Шаҳзод кўрсатган хонадонга бориб, бу уй бошқа кишига тегишли эканлини аниқлайди ва дарҳол Яқкасарой тумани ИИБга ариза билан мурожаат қилади. Тергов жараёнида Х.Маҳкамова ўзига етказилган моддий зарарнинг жами 850 АҚШ доллариғина қопланганини баён қилиб, қолган 1950 АҚШ долларини ҳам ундириб беришини сўрайди.

Тергов жараёнида Ш.Муродов ҳамда унинг укаси Ёлгон гувоҳлик беришга ҳам уринишди. Хусусан, судда С.Муродов Холидани биринчи бор кўраётганини айтиб, гувоҳлик беради. Суд Ш.Муродовнинг айбига қисман иқролигини, қилмишдан чин дилдан пушаймонлигини, жиноятнинг ижтимоий хавфлилик даражасини инобатга олиб жазо тайинлади.

Ш.Муродовни бундай жиноятни содир этишга, кишиларнинг мол-мулкига алдов йўли билан эгаллик қилишга нима ундади, деган савол кўпчиликни қизиқтириш тайин. Гап шундаки, у жиноятни содир этган пайтда ҳеч қасда ишламаган. Демак, жиноятнинг илдири бечориликда. Ачинарли, томони шундаки, илгари ҳам ноҳўя хатти-ҳаракатлари билан жавобгарликка тортилган Шаҳзоднинг ишсиз юрганига на оила аъзолари, на маҳалла-қўй эътибор қаратган. Оқибатда оиласига, жамиятга фойдаси тегадиган навиқирон ёшда Ш.Муродов панжара ортида ўтиришга мажбур бўлди.

Ижод УСМОНОВ,
Жиноят ишлари бўйича
Яқкасарой туман судининг
суд мажлиси қотиби,
Моҳиҳхара ЛАТИПОВА,
«Mahalla» муҳбири.

«MAHALLA» ЖАВОБ БЕРАДИ

СИЗГА МЕРОС ТЕГМАСА...

САВОЛ: — Бундан икки йил аввал хоризга ишлагани кетган эдим. Маълум сабабларга кўра, оила аъзоларим билан узоқ муддат боғлана олмадим. Икки йиллик сарсон-саргардонликдан сўнг уйга келсам, отам вафот этган экан. Ундан қолган ҳовли-жойни акаларим сотиб, пулини бўлиб олишибди. Улардан ўз улушимни талаб қилсам, менга ҳеч нима бермасликларини айтишди. Мерос тақсимланаётган пайтда бўлмаган ворис меросдан улуш ололмайдими?

И.МАТКАРИМОВ
Хива тумани

ЖАВОБ: — Фуқаролик кодексининг 1150-моддасига кўра, меросхўрлардан исталган бири меросни тақсимлашнинг талаб қилишга ҳақли. Тақсимлаш меросхўрларнинг келишувига кўра амалга оширилади. Агар келишувга эришмасан, улардан бирининг ёхуд бир нечтасининг даъво аризасига биноан, суд тартибидан ҳал қилиниши лозим.

Баъзан тақсимот пайтида айрим меросхўрларни топиш қийин бўлади. Шу боис, «Нотариат тўғрисида»ги Қонуннинг 49-

моддасида нотариус мерос очишганини хусусида меросхўрларнинг барчасини хабардор қилиши кераклиги белгилаб қўйилган. Мерос очишган жойда ҳозир бўлмаган ворис мерос олишга қақирлигани ҳақидаги хабарини олганидан кейин олти ой ичида ундан воз кечмаган ҳамда бошқа ворислар мерос мулкни тақсимлаш ниятлари ҳақида хабар қилишганидан кейин уч ой ичида ўз истасини билдирмаган бўлса, меросдан унинг улуши ажратилиб, қолгани келишган ҳолда тақсимланади.

Нотариус тураржойи номаълум меросхўрларнинг яшаи жойини аниқлаши ва ворисликка қақирлиш юзасидан зурур чораларни кўриши шарт. Агар меросхўрнинг жойи мерос очишган кўндан эътиборан бир йил мобайнида аниқланмаса ва унинг меросдан воз кечганини тўғрисида маълумотлар бўлмаса, қолган ворислар унга тегишли улушини ажратиб, мерос тақсимотини амалга ошириши мумкин.

Шунингдек, махсус давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим бўлган мол-мулкнинг меросхўрлар ўртасида тақсимланиши алоҳида шартнома билан расмийлаштирилиши мумкин. Бундай ҳолларда меросга бўлган ҳуқуқ тўғрисидаги гувоҳнома шартномага асосан берилиши керак. Меросхўрларнинг хоҳишига кўра, шартнома нотариал гувоҳлантирилиши мумкин.

Фасиҳаддин СУЛТОНОВ,
ҳуқуқшунос.

ТИЛСИЗ ЁВ ВАҚТ ТАНЛАМАЙДИ

...Олов билан юзма-юз келиш, ноқулай ва мураккаб шароитларда ҳўлу қуруқни баробар амлаётган ўт билан олишиш қанчалик мардлик, чапдастлик, жасорат талаб қилишини ҳамма ҳам билавермас керак.

Ёнгиндан сақлаш хизмати Ички ишлар вазирлиги таркибига мустаҳкам мавқега эга бўлган хизматлардан бири бўлиб, ёнгинларнинг олдини олиш, инсонлар ҳаётини сақлаш, жиноятчиликка қарши курашиш борасида ихобий натижаларга эришмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ёнгиндан сақлаш хизмати ходимлари халқимиз ҳаётини, мол-мулкни, миллий бойликларимизни табиий офат, фалокат ва ёнгинлардан асраб, ўз хизмат бурчларини сийқидилдан адо этишаётди. Бу эса республикамиз ҳудудида ёнгинлар сонининг қисқаришига олиб келмоқда. Зотан, пешона тери эвазига топишган бойликлар ва биналар, ташкилот, муас-

саса, халқ ҳўжалиги масканларида ёнгин хавфсизлигини таъминлаш мақсадида белгиланган тадбирлар асосида иш олиб боришмоқда. Бироқ шунга қарамай, айрим кишиларнинг эътиборсизлиги ва масъулиятсизлиги оқибатида ёнгин билан боғлиқ кўнгилсизликлар келиб чиқади.

Таҳдидлар шуни кўрсатадики, Тошкент шаҳрида 2009 йилнинг 8 ойи мобайнида 1222 та ёнгин содир бўлган. Қўрилган моддий зарар 16151463 сўмни ташкил қилди. Ёнгинларнинг аксарияти хонадонларда юз бериб, оқибатда 24 нафар фуқаро ҳалок бўлган, 36 нафар киши эса турли даражадаги тан жароҳатлари олган.

Ҳар бир фуқаро ёнгин хавфсизлиги қоидаларига амал қилса, бундай офатларнинг олди олинган бўларди. Ҳа, тилсиз ёв бўлган олов фасл ёки вақт, жой танламайди. Қутилмаганда эҳтиётсизлик, бепарволик оқибатида рўй беради.

Ёнгин хавфсизлиги қонун-қоидаларига риоя қилсангиз давлат ва шахсий мулкнингизни, уй-жойингизни асраган, яқинларингиз ва фарзандларингиз хавфсизлигини таъминлаган бўласиз.

Ф.ЭРМАТОВ,
Тошкент шаҳар ИИБ ЁХБ инспектори,
Ш.РЎЗИХОДЖАЕВ,
кичик сержант.

Дунёдан дараклар

Россиянинг қарзи кўпаймоқда

ЖОРИЙ йилнинг 1 октябрга келиб Россиянинг ташқи умумий қарзи 487,4 миллиард долларга етди. Бу кўрсаткич 1 июлда 475,6 миллиард доллар эди. Шундай қилиб, бир чоракда қарз миқдори 11,8 миллиард долларга ёки 1,8 фоизга кўпайди.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, мамлакат қарзининг ортшига биринчи навбатда молия ташкилотларининг қарздорлиги сабаб бўлмоқда. Бундан ташқари, компаниялар қарзи ҳам кўпайиб борапти. Жорий йилнинг учинчи чорагида уларнинг қарз миқдори 3,7 фоизга ошди.

Табиий офат қурбонлари

ҲИНДИСТОНнинг Карнатака, Андхра-Прадеш ва Махараштра штатларида тинимсиз ёққан ёмғирлар туфайли кучли тошқин юз берди. АФР хабарига қараганда, тошқин оқибатида Карнатакада 170 нафар, Андхра-Прадешда 37 нафар ва Махараштрада эса 26 нафар, жами 230 нафар аҳоли қурбон бўлган. Шунингдек, 1,5 миллион киши тураржойидан ажралган.

Тошқиндан Карнатака штати айниқса, катта зарар кўрди. Хабарда айтилишича, бу ерда бир миллион 350 минг киши уй-жойсиз қолган.

BBC News мухбири эса ушбу штатда тошқин туфайли 10 миллион киши бошпанасиз қолганлиги ҳақидаги хабарни тарқатди. Лекин ҳукумат вакиллари бу хабарни тасдиқлагани йўқ.

БМТ ваколатхоналари ёпилди

БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилоти Покистондаги барча ваколатхоналарини вақтинча ёпди. Бунга 5 октябрь кунни мамлакат пойтахти Исломобода БМТнинг бутунжаҳон озиқ-овқат дастури ваколатхонаси олдида террорчилик содир этилгани сабаб бўлди.

Associated Press хабарига қараганда, террорчи аёл ваколатхона ичида ўзини-ўзи портлатиб юборган. Уша пайтда офисда 80 киши бўлган. Портлаш оқибатида уч нафар одам — бир нафар Ироқ фуқароси ва икки нафар Покистон фуқароси қурбон бўлди. Уларнинг учаласи ҳам БМТнинг бутунжаҳон озиқ-овқат дастурида хизмат қилар эди.

Ҳозирча ҳеч бир террорчилик ташкилоти ушбу хунрезлиқни ўз буйига олгани йўқ.

Ўрмон ёнғинлари туфайли

КАЛИФОРНИЯДА давом этаётган ўрмон ёнғинлари туфайли Лос-Анжелесдан 130 километр узоқликда жойлашган Райтвуд шаҳарчаси аҳолисининг ҳаммаси, яъни тўрт минг киши хавфсиз жойларга кўчирилди. Бу ҳақда Reuters хабар тарқатди.

Ёнғин сабаблари ҳозирча номаълум. Уни ўчиришга соатига 80 километр тезликда эсаётган шамол халақит беряпти. Хабарда айтилишича, кейинги пайтларда Калифорнияда ўрмон ёнғинлари тез-тез содир этиляпти. Шу йилнинг август ойида ҳам Санта-Крус округида рўй берган ёнғин туфайли 2400 киши кўчирилган эди.

Калифорнияда бу йил жуда қуруқ келди. Қуруқчилик туфайли штат губернатори Арнольд Шварценеггер Оқ уйдан Калифорнияни табиий офатлар ҳудуди, деб эълон қилишни сўради.

Қисқариш давом этади

РОССИЯДАГИ энг йирик металлургия концернидан бири «Северсталь» иқтисодий инқироз бошлангандан буён 9500 халқимизни ишдан бўшатди. Бу ҳақда компаниянинг Россиядаги бўлими бош директори Анатолий Кручинин баёнот берди. Бош директорининг таъкидлашича, йил охиригача ишчи ўринлари қисқарилиши давом этади.

Reuters хабарига кўра, ҳозир компания корхоналарида 40 минг нафар ишчи бор. Иқтисодий бўҳрон туфайли компания жорий йилнинг олти ойида 944 миллион доллар, 2008 йилнинг тўртинчи чорагида эса 1,21 миллиард доллар зарар кўрган.

«Северсталь» раҳбарияти инқироздан чиқиш учун иш ўринларини қисқартириш билан чеклангани йўқ. Компания АҚШнинг Пенсильвания штатидаги пўлат тунука ишлаб чиқарадиган Allepport заводини сотишга ҳам мажбур бўлди.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

«МАҲАЛЛА ЗИЁСИ»

республика ўқув-услубий марказига фирмали ном бериш тўғрисидаги Тошкент шаҳар ҳокимлиги корхоналарни рўйхатга олиш бошқармаси томонидан 1999 йил 31 мартда берилган FN № 013381-сонли «ГУВОННОМА» ва статистика давлат Департаменти томонидан 1999 йил 28 июнда берилган 035670-сонли хўжалик субъектини давлат регистрга қайд этиш тўғрисидаги ГУВОХНОМАлар йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ТАМАКИ ТИНЧЛАНТИРАДИМИ ЁКИ...

Хар ким ҳам узоқ умр кўришни хоҳлайди. Аммо ўзининг соғлиғига эътибор беришга ҳамма ҳам қўнғ қилавермайди. Масалан, сигарет чекиш зарар эканлигини биламиз, лекин...

Маълумотларга қараганда, ер юзиде ҳар йили 3 миллиондан ортиқ киши мана шу иллатнинг қурбонига айланар экан. Сигарет чекиш туфайли юз берадиган ўлимлар сони гиеҳхандлик оқибатида содир бўладиган ўлимлардан 13 баравар кўп экан. Мутахассислар сизга сизнинг тартибиде соғлиқ учун зарарли 4 минг хил модда борлигини аниқлашган. Агар 100-120 мг. никотин томир орқали тангага юборилса, киши бир зумда заҳарланиб ўлиши мумкин. Бор-йўғи икки кутти сигаретда шунча никотин мавжуд.

Тамаки таркибидеги никотиннинг 20-30 фоизи организмга тугун орқали сўрилади, 50 фоизи эса ташқи муҳитга тарқалиб ҳавони ифослайди. Тамаки чекмайдиган учувчи 5000 метр баландликда ўзини яхши сез-

са, унинг чекадиган ҳамкасби 3000 метрдаёқ ноҳуш ҳолатга тушаркан. Чекадиган одам кечаси узоқни яхши кўра олмайди. Чунки тамаки тутунидеги заҳарлар кўзининг асаб тўқималарига салбий таъсир қилади. Чекадиганлар орасида саратон касалликлари чекмайдиганларга қараганда 6 баробар кўп учраши аниқланган. Шифокорларнинг айтишича, бу зарарли олатга ўрганган 20-22 ёшга бўлганларнинг саратон билан оғриш хавфи чекмайдиганларга қараганда 3,5 баравар ортиқ экан. 23 ёшдан кейин чекадиганлар орасида саратон касаллиги чекмайдиганларга нисбатан 2 баравар кўп учрайди.

Сурункали чекувчиларнинг оёқ мушакларида секин-аста оғриқлар пайдо бўлади. Улар тез югура олмайди. Чунки ҳаво етишмаслиги ва оёқ мушакларининг кучли тортилиб қолиши бунга йўл қўймайди. Унча узоқ бўлмаган масофани ҳам қандаш 5-10 марта тўхтаб, нафас ростлаб босиб ўтади. Тадқиқотлар натижаларига кўра, 25 донга сигаретдаги никотин

молдаси чекмайдиган одам учун ўлим дозаси ҳисобланади. Тамаки тутунидеги 73 фоиз азот, 10 фоиз кислород ва углевод оксиди, 9,5 фоиз аммиак ва саратонни кўзгатувчи каптороген моддалар мавжуд.

Каптороген молдаси ўпка тўқималарига салбий таъсир кўрсатиб, яллиғланиш жараёнини кўзгатади. Тамаки тутунидеги азот, углевод оксиди ва аммиак нафас йўлига кучли салбий таъсир кўрсатиб, сурункали бронхит, бронхопневмония, пневмосклероз ва нафас олиш етишмовчилигини келтириб чиқаради. Қолаверса, сигарет кун давомида битта-биттадан чекилганда никотин молдасининг сўрилиши нафас йўли билан тезлашиб, қон айланиши бузилади, тана аъзоларига борадиган қон миқдори камайиб, юрак фаолияти ишдан чиқди, қон босими ошди. Демак, кўпчилик уйлаганидек, сигарет тинчлантирувчи восита эмас, аксинча, танада тангликни кучайтирувчи восита ҳисобланади. Йиллар давомида сигарет чеккан киши танасида

жуда кўп касалликлар пайдо бўлади. Сигарет биринчи навбатда иштаҳани, организмда моддалар алмашинувини бузади, сурункали гастрит ва ошқозон яраси касалликларининг пайдо бўлишига сабаб бўлади. Бундан ташқари, лаб, тил, қизилўнғач саратони, йўтал, ортикача балғам йиғилиши, сурункали бронхит, сийдик йўллари касаллиги ва эмфезема каби хасталикларни келтириб чиқаради.

Сигарет юрак касалликлари, хусусан, миокард инфарктига замин тайёрлайди. Бу касаллик сигарет чекувчилар ўртасида 10 марта кўп учрайди. Энг ачинарлиси, бу иллат хотин-қизларни ҳам ўз гирдобига тортипти. Тадқиқотларда 10000 чекувчи аёлдан 4000 нафарининг боласи ўлик, қолганлариники эса одатдиган 250-300 грамм енгил, заиф ёки чала туғилиши аниқланган. Чекувчи аёл чақалоқни эмизганда никотин сут орқали ўтиб, соғлом гўдакни ҳам

ХАБАРЛАР

ҒОЛИБЛАР ШАРАФЛАНДИ

ТОШКЕНТдаги «Олимпия шон-шўхрати» музейида армрестлинг (қўл кураши) бўйича 31-жаҳон чемпионати (Италияда юқори натижаларга эришган спортчиларни шарафлашга бағишланган анжуман бўлиб ўтди.

Polvonlar Milliy Entsiklopediyasi jamiyati tomonidan tashkil etilgan anjumanida taъkidlanganidek, yurtemiz sportchilari 1991 yildan ushbu sport turi boyicha Jaxon chempionatlarida muntazam ishtirok etib kelishadi.

Uttan davr mobaynida mamalakatimizda armrestling boyicha 14 nafar xalqaro toifalagisi sport ustasi, 60 nafar yaqin sport ustalari tayёрlandi.

Italiyadagi Jaxon chempionatida hamyurtemiz Mirsohid Sharapovning oltin medal olishi va Maxsud Doliyevning chempionat sovrindori bulishi yurtemiz sportchilarining munosib g'alabasidir.

Shuningdek, anjumanda respublika armrestling federatsiyasining 2009-2010 yillarga mujallangan dasturining ijrosini taъminlashga karatilgan masalalar muhokama qilindi.

«ЖАР»ДАГИ МУВАФФАҚИЯТ

ПОЙТАХТимиздаги «ЖАР» спорт-соғломлаштириш мажмуасида оғир атлетика бўйича Осиё кубоги ва Осиё чемпионати мусобақалари аяқланди.

Унда қўтанинг Хитой, Эрон, Жанубий Корея, Ҳиндистон, Қозоғистон каби 20 дан зиёд давлатларининг спортчилари ўз мамлакатлари шарафини ҳимоя қилишмоқда.

— Мусобақа биз кутгандан ҳам юқори савияда ўтди. Терма жамоа аъзолари яна бир бор мутахассислар кўригидан ўтказилди. Энг асосийси, спортчиларимизнинг таърибаси ортди. Ушбу нуфузли турнир Ўзбекистон терма жамоаси учун кейинги йили Хитойнинг Гуанжу шаҳрида бўладиган қўтга ўйинларига тайёрларлик вазифасини ўтади, — дейди Ўзбекистон оғир атлетика федерацияси бош котиби Шаҳрулла Маҳмудов.

Сўнги ҳисоб-китобларга кўра, қиз болалар ўртасида умумжамоа ҳисобида Ўзбекистон 1-ўринни, Хитой 2-ўринни ҳамда жанубий корейлик полвон қизлар 3-ўринни эгаллашди. Ўғил болалар баҳсида эса Эрон, Ўзбекистон ва Туркменистон спортчилари умумжамоа ўринларини узаро тақсимлаб олишди.

ЎЗБЕК КУРАШИНING ТАНТАНАСИ

ЭРТАГА Украинанинг Алушта шаҳрида ўзбек миллий кураши бўйича навбатдаги жаҳон чемпионати бошланади. Дунёнинг 60 дан ошдиқ давлати вакиллари ушбу чемпионатда иштирок этиши кутилмоқда.

Таъкидлаш лозимки, шу пайтгача кураш бўйича катталар ўртасидаги Жаҳон чемпионатлари олти бор ташкил этилган. Бу чемпионатларга Ўзбекистон (икки бор), Туркия, Арманистон, Венгрия, Мўғулистон давлатлари мезбонлик қилган. Алуштадаги кураш баҳслари қадриятларимизнинг тарғиботида, миллий спортимизнинг халқаро мавқеининг янада ошишида муҳим роль ўйнайди.

Кеча ушбу чемпионатда иштирок этадиган Ўзбекистон курашчилари Украинанига жўнаб кетди. Чемпионат ғолиблари 11 октябрда аниқланади.

Мухбиримиз

«МАҲАЛЛА» ШИФОХОНАСИ

заҳарлайди.

Фарзандини дунёга келтириб, уни ўзининг заҳарланган сути билан озиқлантираётган чекувчи аёллар, нафақат ўз фарзандларини, балки келажақ авлод соғлиғига ҳам катта зиён етказётганларини билишармикан?

Аслида ўғил-қизларнинг камшадаликка одатланмай жисмонан бақувват, маънан соғлом бўлиб вояга етиши ҳар бир отонанинг асл мақсадидир. Зеро, соғлом фарзанд — соғлом келажақ, демократ.

Азам ЭШОНҚУЛОВ, журналист.

“ТАЙЁР ҲОЛДА ТОПШИРИШ” ШАРТИ БИЛАН

БУНЁД ЭТИЛАЁТГАН УЙ-ЖОЙЛАР НАФАҚАТ КЎРКАМ, БАЛКИ БАРЧА ҚУЛАЙЛИКЛАРГА ҲАМ ЭГА БЎЛАДИ

< [1]

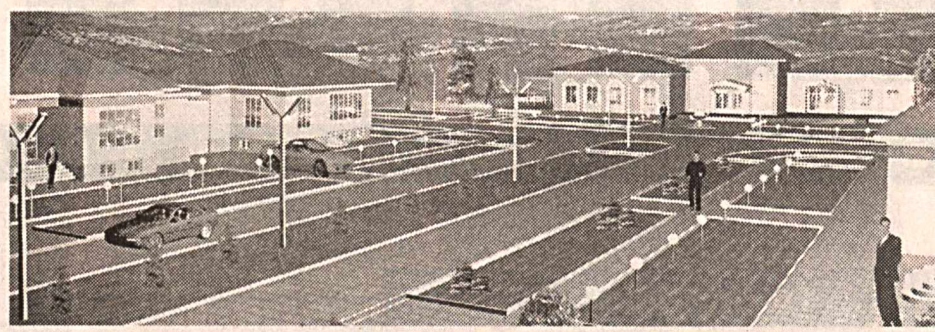
Маълумотларга кўра, бултур вилоят бўйича 7,3 минг тонна оҳқ, 115 млн. дона деворбоп қурилиш материали, 123 минг квадрат метр дераза ва эшиклар, 22,9 минг квадрат метр ҳажмда турли плитка ишлаб чиқарилди. Ҳозирги кунда уй-жойларни капитал таъмирлаш, реконструкция қилиш ва қуриш бўйича ҳар бир туманда янги ихтисослаштирилган таъмирлаш қурилиш ташкилотлари фаолиятини йўлга қўйиш ҳисобига 500 тадан ортиқ иш ўрни яратилмоқда. Бундан ташқари, 42 та гишт заводи ишлаб турибди. Ушбу корхоналарда жорий йилда 127 млн. дона пишиқ гишт ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Вилоятда янги турдаги қурилиш материалларини ишлаб чиқаришга ҳам аҳамият берилляпти. Хусусан, Урганч шаҳрида йилга 1 млн. 200 минг дона шифер ишлаб чиқариш қувватига эга “Сомхоз—шифер” МЧЖ, Қўшқўпир туманида бир йилда 500 минг дона шифер тайёрлайдиган “Хоразм—шифер” корхонаси фаолият юрита бошлади. Хива туманида эса, йилга 9 минг квадрат метр пластик дераза ва эшик ишлаб чиқариш йўлга қўйилмоқда. Урганчлик тadbirkor Хушнуд Рўзметов банкдан 50 млн. сўм кредит олиб, вилоятда биринчилардан бўлиб бўёқ маҳсулотларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Янгиарик туманидаги “Қурёз бобо ўғли Отабой”, Хива туманидаги “Бекчан уста” фермер хўжалигида пишиқ гишт ишлаб чиқариляпти. Вилоятнинг ҳар бир туманида, “Ўзқу-

рилишматериаллари” акциядорлик компанияси билан келишилган ҳолда, республика миқёсдаги йирик қурилиш материаллари ишлаб чиқариш корхоналарининг ихтисослаштирилган фирма дўконлари ташкил этилмоқда. Пировадиди вилоятдаги қурилиш материаллари бозори янада кенгайляпти.

Уй қуриш — тўрт деворни тиклаш, дегани эмас. Ҳар бир ишнинг қонун-қондаси, йўл-йўриги бор. Устига устак, ҳаёт ҳар соҳада илм-фан ютуқларига таяниб, фаолият юритишни тақозо этмоқда. Шу сабабли чет элдан келтириляётган қурилиш материалларидан ҳам кенг фойдаланилмоқда. Янги қурилиш материалларининг қўлланилиши, конструктив ва архитектуравий ечимларнинг мукамаллашуви бинодан фойдаланиш сифатини бир мунча яхшилашга имкон яратляпти. Янги қуриляётган биноларда тарихий обидаларимизда намоён бўлиб турган мустақамлик ва кўркамлик талаблари яна ўз аксини топтоқда.

Айтиш жоизки, вилоятимизнинг иқлими, демографик ҳолати ва бошқа шароитларини ҳисобга олган ҳолда, қишлоқлардаги уй-жойлар ва ижтимоий инфратузилма объектларининг намунавий лойиҳаларини бирхиллаштириш, ҳудудларнинг бош режаларини ишлаб чиқиш, қурилишнинг меъморий жиҳатдан режалли олиб бориш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Қуриб битказилган иншоотлар, савдо маиший, маданий оқартув муассасалари, шунингдек, ободонлаштирилган йўллар ва йўлакчалар, ариқлар, даракт-

зорлар, ёритқичлар, катта-кичик архитектура шакллари комплекс тарзда эстетик жиҳатдан юқори даражада бир-бири билан узвий боғлиқ қилиб янгилаш ишларига катта эътибор қаратилмоқда.

Кейинги йилларда Урганч шаҳрида Жалолиддин Мангуберди, «Авесто» мажмуаси, Беруний, Хоразмий номидаги болалар барпо этилди, марказий майдон ва кўчалар ободонлаштирилди. Шаҳар марказидаги кўчалар кенгайтирилиб, турли-туман реклама қурималари, янги ёритқичлар ўрнатилди.

Яхши ташкил қилинган муҳит кишига маънан ва жисмонан фароғат бахш этади, уни яхши ишлашга ундайди. Шунинг учун шаҳар ва қишлоқ аҳоли пунктларида қилинаётган ҳар бир иш сифатини бирхиллаштириш, ҳудудларнинг бош режаларини ишлаб чиқиш, қурилишнинг меъморий жиҳатдан режалли олиб бориш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Қуриб битказилган иншоотлар, савдо маиший, маданий оқартув муассасалари, шунингдек, ободонлаштирилган йўллар ва йўлакчалар, ариқлар, даракт-

ҳоят кўкаламзорлаштириш, сув етказиш масалалари юзаси қўриб чиқилди. Оқибатда атроф-муҳит ифлосланади ва йўлларнинг соналган қисми муздатида илгари ишдан чиқади. Бундай сусткашликка йўл қўйиб бўлмайди.

Қувонарлиси, Президентимизнинг жорий йилнинг 3 августиди «Қишлоқ жойларда уй-жой қурилиши қўламини кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори қишлоқ жойларида қурилиш ишларини комплекс ташкил этишда муҳим омил бўлди. Қарорга кўра, якка тартибда иморат қурувчи билан тузилган шартнома асосида «Қишлоққурилишнинг» инжиниринг компанияси буюртмачи сифатида «тайёр ҳолда топшириш» шартли билан намунавий лойиҳа бўйича барча ишлар комплексини ташкил этади. Бу фуқароларнинг уй-жойлари нафақат кўркам, балки барча қулайликларга эга бўлишига замин яратляди.

И. БАЙЖАНОВ,
архитектура фанлари
номзоди.

МАРКАЗДАГИ ҚУЛАЙЛИК

Пойтахтимиздаги Ҳамза туманида жойлашган «Бехизор» маҳалласи энг обод ва кўркам масканлардан бири. Худудда амалга оширилядиган ҳар бир хайрли умуш уюшқоқлик, ҳамжиҳатликка адо

этиляётгани боис, ишдаги самарадорлик яққол кўзга ташланиб туради. Ўз ишига масъулятли, фуқароларнинг тинч, осуда, фаровонликка ҳаёт кечиряшлари йўлида эртаю кеч тиниб тинчимайдиган оқсоқол Убайдулла Мино-

вархўжаев маҳалласини янада обод қўшага айлантириш борасида уйляйди. Яқинда аҳолига қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида замонавий типдаги маҳалла маркази бунёд этилди. Туман ҳокимлиги, қатор ҳомий таш-

килотлар, маҳалла тadbirkorлари, фаоллари томонидан қад ростлаган мазкур бинода аҳоли ва мутасаддилар учун барча шарт-шароитлар яратилган.

Барчани жипслашувга, ҳамжиҳатликка даъват этувчи ушбу мажмуа замонавий жиҳозлар билан таъминланди, — дейди маҳалла оқсоқоли У.Миновархўжаев. — Жамоамиз аъзоларининг ҳар бирига алоҳида шахсий хоналар берилди: Ўзтиборлиси, бу ерда ўтказилядиган сайловларни тартибли, ҳолисона тарзда амалга ошириш мақсадида маънавият ҳамда мажлислар зали ташкил этилди. Бу иш самарадорлигини янада оширишга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Эндиликда марказ қошида 248-сонли милиция таянч пункти ҳам фаолият кўрсата бошлади. Келгусида ёшларга компьютер саводхонлигидан машғуотлар ўтказишга мўлжалланган тўғарак ташкил этишни режалаштирганмиз.

РАҲИМ ШЕРҚУЛОВ,
«Mahalla» мухбири.

Республикамиз маҳаллаларида

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

НУКУСДА Ўзбекистон ва Корея Республикаси ҳамкорлигида «Френдс» нодавлат нотижорат ташкилоти томонидан «Инсонийлик ва саховат» шифокорлик-даволаш акцияси ўтказилмоқда.

Олий тоифали шифокорлар ҳамда корейс миллий фольклор жамоасидан таркиб топган хорижлик делегация аъзолари республика кўз касалликлари шифохонаси, болалар стоматологияси ва Хўжайли туманидаги марказий тиб-

биёт бирлашмасида бўлишди. Улар бу ерда беморларни тиббий қўриқдан ўтказиш, даволаш ишларини олиб бориш, юқумли касалликларнинг олдини олиш борасида амалга ошириляётган ишлар билан танишиб, тиббиёт ривожига оид тақлиф ва мулоҳазаларини билдиришди. Шунингдек, меҳмонлар ўз халқининг миллий ашула ва рақс санъати намуналарини қорақалпоғистонликларга тўхфа этишди.

Қ.РЕЙМОВ

«СЕН ЁЛҒИЗ ЭМАССАН...»

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ Қўрғонтепа тумани маҳаллаларида ўтказилган инсонпарварлик акцияси шундай номланди.

Туман ижтимоий таъминот бўлими, «Маҳалла» жамғармасининг туман бўлинимаси, «Камолот» ЕИХ туман Кенгаши томонидан ташкиллаштирилган мазкур акцияда маҳалла фаоллари, кол-

леж ва мактаб ўқувчилари иштирок этди. Улар туманда истиқомат қиляётган ёлғиз қария ва ногиронларнинг уйларини таъмирлаб беришди.

Шунингдек, «Маҳалла» жамғармасининг Қўрғонтепа тумани бўлинимаси томонидан ҳам таъминланган оилаларга озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

МУХБИРИМИЗ

ФЕРМЕРЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ Зомин туманидаги «Осиё» фермер хўжалиги пахтакорлари биринчи теримнинг ўзидеқ 24 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 центнердан хирмон тўплаб, йиллик шартнома режасини вилоятда биринчи бўлиб бажаришди.

— Галдаги теримда ҳар гектар майдондан яна 10-11 центнердан ҳосил йиғиштириб олиб, ялли хирмон сал-

моғини 110 тоннага етказишни мўлжалляймиз, — дейди фахр билан фермер хўжалиги раиси Аъзамқул Йўлдошев. — Пахтачиликдан келадиган сф фойданинг қарийб ўн фоизини қишлоқни ободонлаштиришга сарфлашни режалаштирганмиз.

Абдували ҚАРШИЕВ,
«Mahalla» мухбири.

ЯНГИ МАКТАБ ҚАД РОСТЛАДИ

ХИВА ТУМАНИ Ирлимзон қишлоғиди «Хорбўз» маҳалласида янги мактаб биноси қуриб фойдаланишга топширилди. Таълим маскани қатор ҳомий ташкилотлар ва тadbirkorлар томонидан замонавий жиҳозлар билан таъминланди.

— 180 ўринга мўлжалланган бу дар-

гоҳда барча шарт-шароитлар мавжуд, — дейди мактаб директори К.Матёкубов. — Мухими, маҳалла фаоллари ёшлар таълим-тарбиясида зарур бўлган шарт-шароитларни яратиб беришмоқда.

А.САФОВЕВ,
«Mahalla» мухбири.

КЎНГИЛЛИ САЁҲАТ

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ Охунбобоев туманидаги «Қоражида» маҳалласида истиқомат қилувчи бир гуруҳ фахрий мураббийлар филология фанлари номзоди Незмат Усмонов бошчилигида узоқ тарих ва бой маданиятга эга Самарқандни зиёрат қилишди.

Буюк ватандошимиз, ҳадис илмининг султони Имом Бухорий, Бибиноним, Гўри Амир, Шоҳи Зинда

сингари ёдгорлик, масжид ва макбаралар меҳмонларда катта таассурот қолдирди.

Шунингдек, нурунийлар Мирзо Улугбек расадхонаси ва унинг хотира музейига ҳам таширф буюришиб, обиданинг тарихи ҳақида қизиқарли маълумотларга эга бўлишди.

МУҲАММАДЖОН МАҲМУДОВ

САЙЛОВГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШДА ОШКОРАЛИК

< [1]

Биринчидан, бугунги кунда мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлат қуриляётган экан, бу жараёни унинг асосий шартли саналган очкилик ва ошкораликсиз тасаввур этиб бўлмайди.

Иккинчидан, халқро ҳамжамиятининг тўла ҳуқуқий субъекти сифатида унинг умумэтироф этган принципларидан бири — очкилик ва ошкоралик таъминляниши зарур.

Бевосита сайлов жараёнида очкилик ва ошкораликни таъминлаш масаласи миллий қонунчилигимиздаги қайси йўналишдаги қонунларда ўз ифодасини топанлигига эътиборни қаратиш лозим. Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонунда оммавий ахборот воситаларининг эркинлиги ёки бўлмаса сўз эркинлиги масалалари ҳуқуқий жиҳатдан мустақамлаб қўйилган. «Журналистик фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонунда эса журналистик фаолияти билан боғлиқ ҳолда юзга келадиган муносабатларни тартибга солиш жараёнида журналистлар томонидан очкилик ва ошкораликни таъминлаш борасида уларга ҳуқуқий ва ижтимоий кафолатлар берилган. «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Қонун эса ҳар қимнинг ахборотни эркин ва монеликсиз излаш, олиш, текшириш, тарқатиш, фойдаланиш ва сақлаш ҳуқуқлари рўёбга чиқарилишини таъминляйди. «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги Қонунда Марказий сайлов комиссияси фаолиятининг асосий принципларидан бири сифатида ошкоралик белгиланганлиги

ни таъкидлаб ўтиш жоиз. Бундан ташқари, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисида»ги, «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонунларда сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишдаги ошкоралик масалаларига алоҳида моддалар бағишланган.

Бинобарин, миллий қонунчилигимиз мазмун-моҳиятидан келиб чиққан ҳолда, сайлов жараёнида ошкораликни таъминлаш қўйидаги шакллар орқали амалга ошириляди.

сайлов комиссиялари орқали. Таъкидлаш жоизки, сайлов комиссияларининг вазифаси сайловни ташкил этиш, унинг қонунга асосан ўтишини таъминлашдангина эмас, балки ахли сайлов жараёнида тўғрисида сайловчиларга объектив тўлиқ маълумот ва ахборотлар бериб туришдан ҳам иборатдир. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисида»ги, «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонунларга кўра сайлов комиссиялари ўзлари амалга оширадиган барча ишлардан, яъни сайлов округлари, участкалари тузилганлиги, манзили, жуғрофий ҳудуди, сайлов комиссияларининг таркиби ва қарда жойлашганлиги, сайлов комиссияларининг иш вақтини маълум қиляди, фуқароларни сайловчилар рўйхатлари билан таништирилади, сайловда иштирок этаётган сиёсий партиялар ҳақида маълумотлар беради. Давлат ҳокимияти вакиллик органлари депутатлигига номзодлар хуусидаги маълумотларни номзодлар тенг ҳуқуқчилигини таъминлаган ҳолда сайловчиларга етказяди. Овоз бериш натижалари ва сайлов яқунлари ҳақидаги маълумотлар

ҳам ошкоралик асосида маълум қилиб бориляди;

Ўзбекистон Республикасининг оммавий ахборот воситалари томонидан сайловга тайёргарликнинг бориши ва сайлов жараёни ёритиб борилиши орқали. Сайлов ҳуқуқи ва эркинлигининг таъминляниши, сайловнинг очкилиги, ошкоралиги кўп жиҳатдан матбуот, бошқа оммавий ахборот воситалари сайлов жараёнидаги қанчаллик эркин ва демократик тарзда ёритишга боғлиқ. Чунотчи, улардаги маълумотлар орқали фуқаролар номзодлар, уларни кўрсатган сиёсий партиялар ҳақида, уларнинг келгуси фаолият дастурлари хуусида тегишли ахборотга эга бўлиб боришяди. Оммавий ахборот воситалари сайловчиларнинг сиёсий фойдалиги даражасига таъсир қиляди. Қонун доирасида чиқарилядиган ахборотнома-лар, турли варақалар, плакатлар, реклама воситалари орқали қилинган тарғибот ишлари ҳам сайловларнинг ошқора ўтишига ёрдам беради. Оммавий ахборот воситалари овоз бериш қандай ўтаётганлигини ва натижаси қанақа эканлигини узлуксиз ёритиб боради. Бинобарин, сайлов жараёнида оммавий ахборот воситалари тегишли субъектлар учун ошкоралик ва очкилик муҳитини яратишга қўмаклашишлари ва улар билан боғлиқ ҳар қандай очқ ахборотни тезкорлик, ҳаққонийлик, тенглик ва ҳолислик асосида тарқатишлари талаб этиляди. Шунингдек, оммавий ахборот воситалари давлат ҳокимияти вакиллик органларида сайловнинг бориши устидан жамоатчилик назоратини ҳам амалга оширади;

давлат ҳокимияти вакиллик органларида бўлиб ўтадиган сайловларнинг

жаҳон тажрибасига мос демократик тарзда ўтишида, унга тайёргарлик кўриш ва ўтказишга доир барча тadbirkorларда, шунингдек сайлов кунли овоз бериш хоналарида ва овозларни санаб чиқишда депутатликка номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан биттадан кузатувчи, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, бошқа давлатлар, халқро ташкилотлар ва ҳаракатлардан кузатувчиларнинг қатнашишлари орқали. Маълумки, сайлов жараёнининг қанчаллик ҳаққонийлиги кузатувчиларнинг бевосита иштироки билан янада намоён бўляди ҳамда шунга қараб баҳоланади. Зеро, хорижий ва маҳаллий кузатувчиларнинг сайлов жараёнида иштирок этиши сайловнинг умумийлик ва тенглик, овоз беришнинг яширинлиги, адолатлилик, эркинлик, ошкоралик ва масъуллиқ каби демократик тамойилларга риоя этилишини таъминляйди. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисида»ги, «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонунларга мувофиқ, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тadbirkorларда, шунингдек сайлов кунли овоз бериш хоналарида ва овозларни санаб чиқишда депутатликка номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан биттадан кузатувчи (халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда шунингдек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан биттадан кузатувчи), оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, бошқа давлатлар, халқро ташкилотлар ва

ҳаракатлардан кузатувчилар қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

Эътиборли жиҳати шундаки, мамлакатимиз миллий қонунчилигидан фарқли ўлароқ, айрим давлатларнинг (масалан, Польша давлати) сайлов қонунчилигида кузатувчиларга оид қондалар ўз аксини толмаган. Ёки дейлик, сайловда ташвиқотини амалга оширишда Германияда тижорат асосида оммавий ахборот воситаларидан қўшимча тарзда фойдаланиш мумкинлигини кузатиш мумкин. Мамлакатимизда эса «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 64-моддасига, «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 48-моддасига мувофиқ, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ҳаракатлар давлат маблаглари ҳисобидан амалга ошириляди.

Мамлакатимизда сайлов тизимини ва сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатларини янада либераллаштириш ҳамда демократлаштириш мақсадида 2008 йил 27 декабрда матбуотда эълон қилинган «Сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатлари тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисида»ги Қонунга киритилган 171-модда («Сиёсий партиянинг ваколатли вакили») ҳам сайлов комиссияларининг сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича фаолиятида ошкораликни кенг таъминлашга хизмат қиляди. Хусусан, мазкур модда мазмунига кўра, сайловда

иштирок этиш учун сиёсий партиялар томонидан тақдим этилган имзо варақаларининг тўғри тўлдирилганлигини Марказий сайлов комиссияси томонидан текшириш жараёнида ҳолисликни янада кўпроқ таъминлаш, сайловда очқ ва ошкораликнинг, сайловни ўтказиш жараёнида сиёсий партиялар ҳуқуқлари амалга оширилишининг қўшимча кафолатларини яратиш имконини беради. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатлари сайловда сиёсий партиялар сайлов участкасида овозларни санаб чиқишда иштирок этиш учун партия аъзолари орасидан ваколатли вакилни тайинлаш ҳуқуқига эга.

Хулоса қилиб айтганда, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда ошкоралик тамойили Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига бўлиб ўтадиган сайловларнинг ошкоралик тамойилларига риоя қилинган ҳолда қонунларга мувофиқ ўтказилишини назарда тутяди. Бу эса ўз навбатида, сайловчиларнинг сайлов жараёнининг ҳамма босқичларидан хабардор бўлишига, ҳар бир номзод тўғрисидаги ахборотни сайловчиларга етказишга, айниқса, сайловчиларнинг ҳуқуқий маданияти даражасига ҳам бевосита алоқадор ҳисобланади.

НУРИЛЛИН НАРМАТОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Аамалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институтини гуруҳ раҳбари, юридик фанлари номзоди, доцент.

ФУРКАТ тумани Янгикишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида фаолият кўрсатаётган «Мангутекс» масъулияти чекланган жамиятида 5 турдаги юмшоқ сочик ишлаб чиқарилмоқда.

Эллик нафар ишчи меҳнат қилаётган ушбу корхонада хориж технологияси асосида маҳсулот тайёрланмоқда. Бежирим ва сифатли сочик маҳсулотлари харидоргир бўлиб, уларни хорижга экспорт қилиш йўлга қўйилди.

СУРАТДА: Фуркат туманидаги «Мангутекс» масъулияти чекланган жамияти ишчиси Тиловат Қурбонова иш пайтида.

Муҳимжон Кодиров (ЎЗА) олган сурат.

ҲАР БИР ИНСОН ЭЪТИБОРДА

МАҲАЛЛА — ҳар бир инсон қалбида катта оила, улкан хонадон тушунчасини барқарор этиши билан қадрли. Бу ҳаётий ҳақиқатни тўғри англай оладиганлар учун маҳалла қутлуг маскан, азиз гўша рамзига айланади, Ватанга муҳаббат туйғусини юксалтиради. Шунингдек, одамларга кераклигинг, ёлғиз эмаслигини ҳис этиб яшашдек саодатга эриштиради.

Бу борада маҳалланинг тутган ўрни ва таъсири ҳусусида муҳтарам Президентимиз Ислам Каримов шундай деган эди: «Ижтимоий кўмаклашувнинг таъсирчан тизимини ташкил этиш йўллари излаш натижасида биз Ўзбекистонда маҳалла орқали муҳожирларга ёрдам бериш ижтимоий кўмаклашувнинг энг сода, аммо самарали ва очик воситасидир, деган фикрга келдик. Маҳаллада турмуш тахрибасидан ақли тўлишган, ҳар бир ишни ўрнига қўя оладиган кишилар яшайди. Халқнинг ўзи сайладиган, Қонун асосида ўзини ўзи бошқариш органи мақомини олган маҳалла оқсоқоллари, уларнинг маслаҳатчилари ва фаоллари маҳаллада яшовчи ҳар бир кишининг моддий ва мулкий аҳолини, ҳар бир оиланинг даромад манбаларини ипидан игнасиғача биладилар».

Албатта, бундай тушунча ва туйғунинг шаклланиши учун, энг аввало, маҳаллада яшаётган ҳар бир инсон эътиборда бўлмоғи лозим. Табиийки, олдинги эътибор билан қалбларни илтиш мумкин, аммо одамларни жислаштириб ягона мақсад сари эргаштириб бўлмайди. Бунинг учун, эътибордан ташқари, ғамхўрлик, маҳалладашга хос мурувват ҳамда саховатин ҳам намоен этмоқ керак. Ўрни келганда мадд қўлини чўзмоқ керак бўлади.

Шу маънода, Термиз шаҳридаги Сайфиддин Хушбоқов раислик қилаётган «Бўстон» маҳалла фуқаролар йиғинида олиб борилаётган ишлар кўлами ҳар томонлама ибратли дейишга арзигulik. Чунки бу маҳаллада одамларга эътибор ғамхўрлик билан қўшиб олиб борилади. Бу ерда истиқомат қилаётган

аҳолининг 70 фоизини ёшлар ташкил этади. Ҳозир маҳаллада 110 та кам таъминланган оила, 5 нафар етим, 23 нафар ногирон бор. Маҳаллада, биринчи гада, инсон омилига эътибор қаратилаётгани боис, ана шу инсонларни ижтимоий ҳимоялашга, моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга, энг муҳими, ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатишга ҳаракат қилинмоқда. Одамлар билан ишлашда кўп йиллар ўқитувчилик қилиб, ҳозир нафақада бўлган Турғун боёқ Раимов бошлиқ етти нафар оқсоқолнинг фаолияти ҳар жиҳатдан самарали бўлмоқда. Улар маҳалла ҳақида ақин бўлишга, ҳар бир фуқаронинг оилавий шароитларини, кайфияти ҳамда муаммоларини яхши билишга ҳаракат қилишади. Айниқса, арзимаган сабаблар туфайли келиб чиқадиган низоларнинг, англашилмовчиликларнинг илдинини топиб, мурося йўли билан бартараф қилишга интиладилар. Масалан, шу пайтга қадар маҳалла аҳолисининг деярли 15 фоизи ишсиз эди. Маҳалла раиси, оқсоқоллар, маслаҳатчи ва посбон баҳамжиҳат ишлаб, шаҳар меҳнат биржаси билан ҳамкорликда ташкил этиладиган меҳнат ярмаркаларидан фуқароларининг иштирокини таъминлаш орқали ишга жалб этиш чораларини кўришди. Натижа кутилганлардан яхшироқ самара берди. Иш ахтариб юрганларнинг 10 фоиздан кўпроғи доимий иш билан таъминланди. Шу тариқа, айрим муаммоларга чек қўйилиб, ортқча низоларнинг келиб чиқишига барҳам берилди.

Маҳаллада истиқомат қилувчилардан йил бошдан буён 15 та ёрдам сўраб битилган ариза тушганди. Маҳалла фа-

оллари, оқсоқоллар, ҳомийлар ёрдамида бу аризаларнинг 10 таси ижобий ҳал этилди. Шунингдек, маҳалла ҳудудида боқувчисини йўқотган 5 та оилага тегишли тартибда нафақалар тайинланиб, ҳомийларнинг ёрдамлари уюштирилди. Бу каби хайрли ишларнинг барчаси маҳалла ақли кўз ўнгига амалга оширилаётганлиги туфайли одамларнинг маҳалла йиғинига ишончи ортиб бормоқда.

Вилоятнинг Ангор туманидаги «Қайрон» маҳалла фуқаролар йиғини кишлоқ ҳудудида жойлашган. Шартшароитлар, имкониятлар бир қадар шаҳардагидан фарқланади. Аммо инсон ва у ҳақда ғамхўрлик қилиш борасида олиб борилаётган ишлар кўлами, самараси кўнглидагидек бўлмоқда. Ҳозир бу маҳаллада 4 минг нафарга яқин аҳоли яшайди. Шундан 1 минг 612 нафари вояга етмаганларни, 85 нафари ногиронларни ташкил этади. Инсон омилига эътиборни бош йўналиш деб билган маҳалла раисаси Ўралой Муҳаммадиева оқсоқоллар кўмағида қатор хайрли ишларни амалга оширмоқда. У асосий эътибор ва ғамхўрлик биринчи гада ёшларга, аҳолининг турмуш шароитларини яхшилашга, ижтимоий муҳофазани кучайтиришга қаратмоқда. Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида маҳалла ҳудудида минг туп мевали ва манзарали дарахт қўчатлари экилди. Ҳашар йўли билан 6 чақирим узунликдаги ариқлар тозаланди. Қўшимча тарзда яна 2 чақирим узунликда зовур қазилди, 1,5 километр масофадаги кишлоқ йўлига асфальт ётқизилди. Буларнинг бари инсон ва унинг яшаш шароитларини яхшилаш, қўлайликлар кўламини орттириш борасида қилинаётганлигини ма-

ҳалладагилар яхши тушунади.

Бу маҳаллада ҳам кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш, иш билан таъминлаш, ёшларни касб-ҳунар ва меҳнатга йўналтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу мақсадларда маҳалла ҳудудида турли тўғараклар ташкил этилган. Ёшлар пилла етиштиришга жалб этилганлиги боис, бу йил бу борадаги режа 125 фоизга ушдаланди. Айни кунларда маҳалла раисаси тикувчилик цехи ташкил этиш орқали ёшларни иш билан таъминлаш мақсадида юрибди. Олиб борилаётган ҳар бир ишда маҳалла оқсоқолларидан Ёгам Чориев, Қўзбой Менглиев, Жўра Алиқулов, Амир Чориев, Ҳайитбой Абиевлар раисага яқин кўмакдош ва маслаҳаттўй. Маҳалла ақли кучи билан кам таъминланган оила фарзандларининг суннат ва никоҳ тўйлари ҳам баҳамжиҳат ўтказилмоқда. Маҳаллада тобора такомиллашиб бораётган яхши ананалардан яна бири ҳар йили турли шаҳарларга саёҳатлар уюштиришдир. Маҳалланинг кеска аъзолари учун мамлакатимизнинг Самарқанд ва Бухоро шаҳарларига саёҳат-зиёратлар уюштирилмоқда. Бу борада маҳаллага кўп сонли ҳомийлар яқиндан кўмакдош бўлмоқда. Ангор тумани ҳокимлиги ва «Маҳалла» жамғармасининг туман бўлинимаси томонидан маҳаллада истиқомат қилаётган кам таъминланган оила соҳибларига бир бодан қўрамол улашилди. Ҳар бир байрамда ногиронлар ва ёлғиз кимсаларга махсус совғалар берилаётгани ҳам маҳалладошлар қалбида мамнунлик ҳиссини уйғотмоқда.

Ёдгор АШУРОВ,
«Mahalla» мухбири.

ФАЙЗЛИ «ҚИШЛОҚ ОҚШОМЛАРИ»

Норин — икки дарё оралиғидаги туман. Шу боис табиати сўлим. Айниқса, ёз ва куз ойларида оқшомлари жуда фойдали бўлади. Сув юзида балқиб турган ой, кишлоқ ҳаётининг тунги манзаралари одамларга ўзгача қувонч, кайфият, кўтаринчилик бағишлайди.

Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йилида Норин кишлоқлари оқшомини янада тароватли ўтати. Туман ҳокимлиги ҳамда маданият ишлари бўлими ташаббуси билан ҳафтанинг шанба кунлари «Кишлоқ оқшомлари», деб номланган маданий-маърифий дастур ташкил этилмоқда.

— Ҳозиргача 8 та кишлоқ фуқаролар йиғини ҳамда 20 та маҳаллада ана шундай тадбир ўтказдик, — дейди туман ҳокимлигининг маданият ва спорт ишлари бўлими бошлиғи Ҳасанбой Асридинов. — Яқинда Норинкапа кишлоғида уюштирган дастуримизга 500 дан ортқ аҳоли йиғилди. Уларнинг аксарияти хотин-қизлар, ўсимлардан иборат бўлди. Тадбир жараёнида кишлоқда, туманда, мамлакатимизда юз бераётган бугунги ўзгаришлар ҳақида қизиқарли суҳбат ўтказдик. «Ниҳол» мукофотининг вилоят босқичи ғолиби, шу кишлоқлик Эммурад Тожиевнинг дилтортар қўшиқлари, «Норин аскиячи йиғитлари» гуруҳининг сўз ўйинлари барчага хушнудлик улашди. Энг асосийси, дастурни ниҳоялаганимизда ҳеч кимнинг тарқалғиси келмасди. Одамлар яна қачон шундай учрашув бўлади, деб қайта-қайта сўрашди.

Норинда бошланган бу ташаббус Наманган вилоятининг бошқа туманларида ҳам давом этмоқда. Вилоят Маданият ва спорт ишлари бошқармасидан олинган маълумотларга кўра, бугунги кунда ҳудудда 145 та кишлоқ маданият уйлари фаолият кўрсатиб турибди. Хусусан, Янгиқўрғон туманидаги «Қўкёр», Чортоқ туманидаги «Балқикўш», Тўрақўрғон туманидаги «Шаҳанд», «Наврўз» кишлоқ маданият уйлари доимо ҳаваскорлар, санъатсе-

варлар билан гавжум. Халқ ҳурматида сазовор бўлган 24 та бадий ҳаваскорлик жамоалари ва гуруҳлар кишлоқларда, маҳаллаларда бўлиб, сайёр концерт дастурлари ўтказиб боришяпти. Улар ичида, айниқса, Наманган туманидаги «Олвализор гуллари», «Ниҳол» ашула ва рақс дасталарининг мавқеи жуда баланд.

— Умуман олганда, жорий йилнинг ўтган 9 ойи давомида вилоят бўйича 34 минг нафарга яқин аҳолини турли театр ва концерт томошаларига жалб этдик, — дейди биз билан суҳбатда «Маҳалла» хайрия жамғармасининг вилоят бўлими раиси ўринбосари Рустамжон Умаров. — Айниқса, шу йилнинг июль-август ойларида вилоят ҳокимининг ташаббуси билан Алишер Навоий номидаги вилоят мусиқали драма ва комедия театрига барча туманлардан меҳнат илғорларини, кенг жамоатчиликни жалб этиб, сахна асарларини томоша қилиш йўлга қўйилди. Сентябрь ойида эса Ўзбек Давлат Миллий академик драма театри жамоаси вилоятга ижодий сафар уюштириб, одам савдосига қарши кураш мавзусидаги «Тортадурман жабрини», деб номланган драмани туманлардаги маданият саройларида намойиш этишди. Бу ҳам кишлоқ ахлини беҳад мамнун қилди. Чунки, ҳар кун ойнаи жаҳон экранларида кўриб турадиган таниқли санъаткорлар, сеvimли актёрлар билан ўз маданият саройларида сахнасида учрашганликлари юртдошларини, кайфиятини кўтарди. Шодлиги бир олам кишиларнинг эса меҳнат самарадорлиги ошиши тайин.

...Кишлоқда кеч тушди. Эрта тонгдан қадрдон даласида тер тўккан деҳқонни қўчадан таралаётган ёлғиз кўй, ҳофизнинг хуш овози чорлайди. Одамлар чарчовларини унутиб, концерт берилаётган жойга тўпланадилар. Чунки, «Кишлоқ оқшомлари» дастури билан кунлари янада фойдали ва тароватли ўтмоқда.

Жамшид БЕК

ТАЪЛИМ

ПУХТА БИЛИМ УЧУН ТЎҚИС ШАРОИТ

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда истиқомат қилаётган турли миллат ва элат вакиллари ушбу она тили, урф-одати ва маданиятини ривожлантиришлари учун катта имкониятлар яратиб берилмоқда. Буни Андижон вилояти ҳудудида истиқомат қиладиган қирғиз миллати вакиллари ҳаёти миқолида ҳам кўришимиз мумкин. Айниқса, ёш авлод тарбияланаётган халқ таълими соҳасидаги ўзгаришлар ҳам мамизни қувонтиради.

Кейинги йилларда Қўрғонтепа туманидаги соф қирғиз тилида таълим олиб бориладиган олти та мактабда реконструкция, капитал таъмирлаш ва жорий таъмирлаш ишлари амалга оширилди. Бу мактабларда меҳнаткашларнинг икки мингга яқин фарзанди таълим олмоқда.

Дардоқ кишлоқ фуқаролар йиғини «Намуна» маҳалласидаги 30-умумтаълим мактаби 1965 йилда қурилган бўлиб, анча нураб қолган, бугунги талаб даражасига жавоб бермасди. 200 ўқувчига мўлжалланган билим масканида таълим икки сменада олиб борилади. Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йилида мактабда капитал реконструкция ишлари амалга оширилди. Бунинг учун 228 миллион сўм давлат маблағи сарфланди. Саксон ўқувчига мўлжалланган икки қаватли замонавий ўқув биноси қурилди, мавжуд бинолар таъмирланди.

— Биз, кеска авлод, маҳалламизда мактаб йўқлигидан уч километр йўл босиб, собиқ Тўктагул номи жамоа хўжалиги ўрамадаги ўрта мактабга бориб ўқитганимиз, — дейди меҳнат фахрийси, мактаб ота-оналар қўмитасининг раиси Мирзамурод Тоиров. — Янги мактаб қурилиши билан маҳалламизнинг чироғи очилди, болаларимизнинг пухта билим олиши учун шароитлар яхшиланди. Бунинг учун Юртбошимиз ва ҳукуматимиздан беҳад миннатдоримиз!

Чимен кишлоқ фуқаролар йиғини-

нинг «Эшонабод» маҳалласида жойлашган таълим ўзбек ва қирғиз тилларида олиб бориладиган 24-умумтаълим мактаби педагогик жамоаси янги ўқув йилида ўз бағрига ёш муаллимани қабул қилди. Шу мактабни битирган Марҳаб Нисёзова бу йил Андижон Давлат университетининг қирғиз филологияси бўлимини муваффақиятли тамомлаб, ўз кишлоғига қайтди.

Мактабда мукаммал таъмирлаш ишлари амалга оширилди. Бунинг учун 190 миллион сўм миқдорда давлат маблағи ажратилди. Янги ўқув йилида мактаб кимё-биология, физика, маънавият, расм-чизмачилик хоналари, компьютер синфи, саккизта бошланғич ва юқори синфлар учун жиҳозлар билан таъминланди.

Шу вақтгача таълим қирғиз тилида олиб бориладиган мактаблардаги энг асосий муаммо — дарсиклар масаласи ҳам ҳал этилди. Аммо бошланғич таълим ўқитувчиси тайёрлаш борасида ҳануз амалий ҳаракат қилинмаётган.

Бундан ташқари, Андижон вилоятида касб-ҳунар таълими тизими тобора кенгайиб бормоқда. Ҳозирги кунга келиб деярли барча катта кишлоқларда касб-ҳунар коллежлари бор. Аммо улар орасида таълим қирғиз тилида олиб бориладиган гуруҳларни мавжуд бўлган бирорта коллеж йўқ. Таълим қирғиз тилида олиб бориладиган ёки аралаш мактабларнинг 9-синфларини ҳар йили юзлаб ёшлар битирмоқдалар. Бироқ уларнинг жуда оз қисми таълим ўзбек тилида олиб бориладиган касб-ҳунар коллежларига, академик лицейларига кирмоқдалар.

Албатта, мамлакатимизда қирғиз тилида таълим олишни ташкил қилиш бўйича катта ишлар қилиняпти. Аммо юқоридаги каби муаммоларнинг ижобий ҳал этилишига соҳа мутасаддилари жиддий эътибор қаратишса мақсадга мувофиқ бўлади.

У.САКСОНБОВ,
«Mahalla» мухбири.

МУШОҲАДА, МУЛОҲАЗА

БОЙ ВА ЯХШИ ЯШАШ ОРЗУСИ

ЮРТИМИЗДА бу қондани ҳаётининг мезони деб билганлар аллақачон мақсадларига етишган

Менинг катта бувам кишлоқимизнинг бадавлат инсонларидан бири бўлган. Айтишларича, у киши ёшлиғида бир бойникида мол боқиб, меҳнат ҳақида олган уч-тўртта қўй-қўзини кўпайтириб, бойиб кетган экан. Советлар колхозлаштириш даврида бувамни «қулоқ» сифатида сургун қилиб, 1200 бош қўй-қўзини тортиб олган. Унинг фарзандлари узок йиллар «қулоқ», «муштумзўр»нинг боласи сифатида таъкибу таъинқларга дучор бўлишган. Чунки ўша даврда ҳокимият, давлат Ленин бошлиқ бир гуруҳ пролетариатлар, яъни ҳеч қандай мулки йўқ, ҳеч нарсалар кўрқмайдиган камбағаллар қўлига ўтган эди.

Собиқ коммунист мафкура йиллар давомида бизни бойликдан ҳазар қилиш руҳида тарбиялади. Ҳатто шўро даври фильмларида ҳам бой одам салбий образ, камбағал ижобий қаҳрамон сифатида талқин қилинарди. Мулки бор одамлар қатагон қилинди, таъкибига учради. Совет тузумининг сабобини олган авлод ҳамон бойликдан, мулкдор бўлишдан кўрқди, чўчиди. Ахир, ҳар бир инсон дунёга бир марта келди ва унинг бой бўлишга, яхши яшашга интилиши мутлақо табиий туйғу-қў!

Замоннинг эврилишини қаранг, агар ҳозир бувам ҳаёт бўлганлариде даври-мизнинг энг яхши тadbиркори, ишбилармон одамларидан бири сифатида қадрданар, ҳурмат топади.

Мустақиллик туфайли халқимизнинг онги ва тафаккурида бекиёс ўзгаришлар содир бўлди. Бутун одамларимиз яхши яшашга, бой бўлишга интиляпти. Мамлакатимизда янги табақа — мулкдорлар синфи шаклланди. Юртга, халқига нафи-

тегидиган бойлар, тadbиркорлар, ишбилармонлар пайдо бўлди. Шаҳар ва кишлоқларимизни кезсангиз, бунёдкорлик ва ободончилик ишларидан кўнглингиз ўсади. Албатта, бир-биридан чиройли муҳташам коллежлар, мактаблар, бошқа ижтимоий соҳа объектилари қурилишига давлатимиз катта маблағ ажратяпти. Аммо тadbиркорларимизнинг маблағи, ҳомийлиги асосида барпо этилаётган аҳолига хизмат кўрсатиш иншоотларини айтмай-сизми. Улар шаҳар ва кишлоқларимизнинг кўрқи, жамоли.

Келинг, мулкдорлик ҳисси, мулк, бойликнинг инсон руҳиятига таъсири ҳақида бир мулоҳаза қилиб кўрайлик. Менинг бир дўстим бор. Уйи, машинаси, дала ҳовлиси, дўқони, ери-чорбоғи бор. Буларнинг ҳаммасига ўзининг тadbиркорлиги, ишбилармонлиги туфайли эришган. У соҳасининг яхши мутахассиси. Гоҳ-гоҳ кўришиб турамыз. Суҳбатидан яйрайман. Ниҳоятда сезгир. Қўнглингизга, кайфиятигизга қараб муомала қилади. Оғзини шукроналик тушмайди. Астойдил ишлайди ва яхши топади. Ва муҳими, дам олишни ҳам билади. Орзулари, ниятлари бисёр. Бизнесни ривожлантириб, йирик меҳмонхона ва ресторан қурмоқчи. Унинг бўш вақти йўқ, Тиним билмайди. Доимо йўлда ёки ишда бўлади. «Қўлда ишла, бекдай яша», деган иборани тақдорлашни яхши кўради.

Яна бир синфдошим бор. Мактабни битиргандан буён бир жойда ёлчитиб ишламади. Медиститутга ўқишга кирувди. Қўйин экан, деб ташлаб кетди. Кейин икки-уч идорада қисқа муддат ишлади. Бирини маошни ўз вақтида бермас экан, бирини иши оғир экан, деб таш-

лади. Қозғистонга, Россияга бориб мардикорчилик қилиб келди, бўлмади. Яқин йилдан буён ишламайди. Кишлоққа босман йўл четида бекорчилик билан қарта ўйнаб ўтирганини кўраман. Бир неча боласи бор. Хотини ва болаларининг нафақасига кун кўради. Гаплашсангиз, ҳаммадан, атрофдагилардан, тақдирдан нолийди. Қўнглида ҳаётда ўз йўлини топиб кетган, омадли инсонлар, мулкдорларга нисбатан ҳасад яширин.

Юқорида, ҳикоя қилганим — икки инсон ҳаёти мисолидан ҳам кўриниб турибдики, жамият аъзоларининг озмилик-қўпми мулкдор бўлиши ўша жамият учун ҳам, инсоннинг ўзи, оиласи учун ҳам ижобий ҳолат. Аҳолиси, халқи бой давлат, жамият курашадиган ва бундай юрда тинчликни хоҳловчилар кўп бўлади ва яратувчилик, бунёдкорлик ишлари янада кенгроқ амалга оширилади.

Мамлакатимиз мустақил бўлгач, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда бир қатор ислохотлар амалга оширилди. Жумладан, давлат мулки хусусийлаштирилиб, хусусий қўлларга топширилди. Бу ўзининг ижобий самарасини бераётганлигини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Биргина кишлоқ хўжалиги соҳасини олайлик. Илгариги колхоз, совхозлар ўрнига фермер хўжаликлари ташкил этилди.

Колхоз, совхоз жамоа ёки давлат мулки ҳисобланар, бу мулкнинг талон-тарож қилиниши ёки қайтарилиши кўпчилик эътиборсиз қарар, лоқайлик ҳукмрон эди. Фермер хўжаликлари эса мутлақ хусусий мулкдир ва уни асраб-авайлаб сақлаш, кўпайтиришдан фермер манфаатдор.

Қашқадарё вилоятининг Нишон туманида яшайдиган фермер опа Майна Курбо-

новани кўп йиллардан буён танийман. Майна опа совхозда бригадир, бўлим бошлиғи, парком, раис ўринбосари каби турли лавозимларда ишлаган. Адолатпарварлиги, тўғрисузликни туфайли доимо раҳбарлар билан тортишиб, баҳслашиб юрарди. Опани ниҳоятда кайфияти йўқ, асабий ҳолатларда кўрганам. Касбим тақозосига кўра, у кишини ҳимоя қилиб, мақолалар ёзганман. Мамлакатимизда фермерлик ҳаракати бошлангач, Майна опа биринчилардан бўлиб фермер хўжалиги ташкил этди. Бутун Майна Қурбонова тумандаги энг бой-бадавлат фермерлардан бири. Ҳамма нарсаси — дан-гиллама уйи, машинаси, жамғармаси бор. Ҳар йили бир-икки марта тўй қилади. Ҳукуматимиз у кишининг кўп йиллик меҳнатларини ҳисобга олиб, «Меҳнат шухрати» ордени билан тақдирлади.

Биргина Майна Курбонованинг ҳаёти, тақдирини мисолида ҳам хусусий мулкнинг афзалликлари, мулкдор бўлишнинг яхши томонларини кўриш мумкин.

Хуллас, бугунги кунда мустақил Ўзбекистон дунё ҳамжамиятининг бир аъзоси сифатида тараққиётнинг ўзимизга хос ва мос модели асосида ривожланган давлатлар йўлидан бормоқда. Бу йўл — тараққиёт, ривожланиш йўли, фаровонлик йўлидир. Шунинг учун ҳам республикамизда фермерлик ҳаракатида кенг йўл очилди, кичик бизнес ва тadbиркорликни ривожлантириш учун барча имкониятлар яратилмоқда. Зеро, мамлакатда мулкдорлар, тadbиркорлар кўпайса, халқ бой ва бадавлат, юрт обод ва фаровон бўлади. Бундай давлатда яшашга қўлай фуқаролар ҳам, шубҳасиз бахтиёрлар.

Абдулҳалол ТАЙПАТОВ,
«Mahalla» мухбири.

ЭЪЗОЗ ҚАДР, ҚАНОАТ БАХТ КЕЛТИРАДИ

АКАДЕМИК шoirимиз Фафур Фулом «Такдирни қўл билан яратур одам, ғойибдан келажак бахт бир афсона», деб ёзган эди. Марям момо билан суҳбатлашиб, у кишининг бошидан ўтганларини юракдан ўтказган, адиб назарда тутган ҳикматнинг мағзини теранроқ англагандек бўлдим. Дарҳақиқат, ҳар бир киши ўз тақдирини ўзи яратар, умр мазмунини ўзи белгилар экан.

Бугун муборак 90 ёшни қаршилаб турган мўтабаб онахон Марям Дўсметованинг ибратли ҳаёт йўли бунга мисол бўла олади. Онахоннинг ҳаётга ҳаваси, меҳнатга ташналиги, элу юртга меҳру муҳаббати кўпчиликлари, айниқса, ёшларга ибрат бўлишини назарда тутиб, ушбу мақолага қўл урди.

Марям ота меҳрисиз ўсиб-улғайди. Сабаби, у туғилиб, кўз очган маҳал отаси Абдураҳмон ака оламдан ўтган эди. Бе-вақт ўлим оила бошига кўп таъвирлар олиб келди. Бева Фотида она учун оилани тебратиш осон кечмади.

— Ўтган аср бошларида Бошқирдистонда ҳам ҳаёт оғир эди. Оиламиз Ўзбекистонга кўчишга қарор қилди. Қўқон шаҳрида бироз яшадик. Шу ердаги тиббиёт ходимлари тайёрлайдиган ишчи факультетда ўқидим. Уни «медрабфак», деб аташар эди, — дейди Марям момо. — Факультетни битир-гач, 1936 йилда Самарқанд тиббиёт институтига ўқишга кирдим. Иккинчи ҳажон уруши бошлангани арафасида институтни битириб, даволовчи врач

мутахассислигини эгалладим.

Оғир даврлар эди. Очарчилик, охири кўринмайдиган меҳнат одамларнинг тин-касини қуритган. Фронт ортдаги азоб-уқубатлар жангтоҳлардаги қийинчилик-лардан ҳам оғирроқ эди. Аҳоли ўртасида юқумли касалликлар, айниқса, сил кенг тарқалиб борарди. Ана шу йилларда қишлоқ туманларида силга қарши кураш пунктлари ташкил этилди. Мен Са-марқанд туманидаги Оҳалик қишлоқ кенгаши ҳудудда ана шундай пунктни ташкил этиб, ишлаб бошладим. Касбим масъулияти, одамларга меҳрим шаҳар-даги ишчи қўйиб, қишлоққа, ўта масъу-лият вазифани бажаришга ундади.

Ҳудудимизда Оҳалик, Оқбўйра, Ми-ронқул, «Иккинчи беш йиллик», Илон-сой қишлоқлари орасидаги масофа узоқ-узоқ эди. Автоулов ўқда турсин, ҳатто арава ҳам йўқ. Қишлоқларни яёв кези-шимизга тўғри келарди. Ҳар кун 40-50 қаҳиримлаб йўл босардик. Ёш бола-ларни силга қарши ёппасига эмлаш э-ди, дегна 23 ёшга кирган қиз бола учун осон кечган эмас. Оғир палларда меҳ-

рибон устоз, вилот сил касалликлари шифохонасининг бош ҳакими Ҳожи Охунов кўнглимизни кўтариб, яқиндан ёрдам берарди. У киши маҳаллий ҳоки-мият кўмагини ташкил этишда бош-қош бўлар, аҳоли ўртасида тушунтириш иш-лари олиб борар, соҳа ходимлари меҳ-натининг қадрини кўтаришда жонбоз-лик кўрсатарди.

Кун бўйи қишлоққа-қишлоқ юрсам, тун билан пунктда беморларни қабул қилардим. Туманда шифохона, теъ-ёрма, туғуруқхона йўқ эди. Бу эса тур-ли хилдаги хасталик билан келувчилар-нинг барчасини қабул қилишимизга сабаб бўларди. 1944 йилга келиб пунктга Қайом Салоҳитдиновни мудири этиб тайинлаш-ди. Мени эса оналар ва болалар врач-лик бўлими мудириликни топиришди.

Бу йўналишдаги аҳвол янада жид-дий, янада масъулиятли эди. Ҳомил-дор ҳамда туғиш ёшидаги аёллар, 14 ёшгача бўлган болалар билан ишлаш ма-шаққати сил касаллигига қарши кура-шиш қийинчиликларидан асло қўлиш-масди. Кейинчалик туманда фаолият

юритаётган поликлиникага мудири этиб тайинландим. Туман шифохонасида бош врач ўринбосари, фуқаро муҳофазаси бошлиғи сифатида ҳам фаолият юри-тим.

Меҳнат фаолиятим давомида шунга амин бўлдимки, ўз касбингизни севсан-гиз, сидқидилдан меҳнат қилсангиз, одамларга меҳр кўрсата олсангиз обрў-этибор топар экансиз. Кексайган чо-гингизда меҳр-мурувват, ғамхўрликлар, иззат-икром ўзингизга қайтиб келаркан. Мен бутунги ҳаётимдан мамнунман. Ма-ҳалламиз аҳли ўз оналаридек ҳурмат қилишди. Ёлғизлигимни билдириш-майдим. Ҳолимдан ҳамиша хабар олиш-ди. Нафақам ўзимга етади. Шундай бўл-са ҳам, маҳалла коммунал тўловларга ёрдам қилиб турибди. Байрамларда совға-саломлар беришди. Оқсоқолимиз Суннат Кўбаев ҳар ҳафта уйимга келиб ҳол сўрайди, қўнғироқ қилиб туради, ма-ҳаллада бўладиган тadbирларга таклиф этади. Шундай замонда, меҳрибон одам-лар бағрида яшаётганимдан мамнунман.

Марям Дўсметова Абдулғани Деушев билан оила қурди, бир қиз, бир ўғилни тарбиялаб ўқитишди. Турмуш ўртоғи ўқимишли олим эди. Болаларни яхши тарбиялаш, едириб-ичириш учун эр-хот-тин тинимсиз элиб-югуришди.

— Ҳозир оиласини тебратиш, бола-қақасини боқиб баҳонасида ўзини но-мақбул йўлларга урувчилар, хорижга чи-қиб кетётганлар кўпайиб қолди, — дей-ди онахон. — Мен ундайларни тушуна олмайман. Ахир, Ўзбекистондай жаннат ўлка, ўзбеклардай меҳрибон халқ қаерда бор? Бу юртда меҳнат қилишни хоҳла-ган киши бой-бадавлат яшайди-ку! Шу сабаб, четда санқиб юрганларни, айниқ-са, хотин-қизларни иродаси суёт киши-лар, деб атасак тўғрироқ бўлади. Салкам бир асрлик ҳаётини тажрибамдан келиб чи-қиб айтадиган бўлсам, бахт Ватанини, ва-тандошларни севинишда, уни эъзозлаш-дир. Сабр-қаноат эса, ҳамма ниятларнинг ушалиши омилдир. Кимки юртини, юртдошларини эъзозласа ўзи ҳам, албат-та, қадр топади, кимки қаноатли бўлса вақти келиб ҳамма нарсатга эришади.

Марям момо билан узоқ суҳбатлаш-дик. У кишининг гапларига қўлоқ осиб хотираси мустаҳкам, юраги бақувват, ҳамон қатъиятли аёл эканлигига амин бўлдик. Ҳаётда ҳалол яшаган, умрини эзгуликларга бағишлай олмаганларгина ана шундай хотиржам бўлишди. Давралар-да тик туриб, далад гапира олишди. Ундай кескаларнинг ҳаётлари эса, биз учун ҳаммиса ибрат бўлиб қолади.

Бир маҳал дарча қўнғироғи чали-ниб, Мир Саид Барака маҳалласи раис-и Суннат бобо Кўбаев кириб келди. Онахонни муборак ёши билан қўлаб, елкасига рўмол ёпди. «Коммунал тўло-варингиз учун маҳалладан ёрдам», дея қўлларига маълум миқдорда пул ёзил-ган чипта тўтқазди.

Онанинг кўзларида ёш милтира-ди. Бу миннатдорлик, шукроналик ёшлари эди...

Ўқтам ҚУРБОНОВ,
«Mahalla» мухбири.

ОЛТИН ВОДИЙНИНГ ОЛТИНГА ТЕНГ ОДИМЛАРИ

Маҳалла — Ватаннинг кичик бир бўлаги. Зеро, умримизнинг бе-ҳисоб қувонч ва ташвишлари маҳаллада кечди. Маҳалла тар-биялайди, улғайтиради, камолга етказа-ди, элга қўшади...

Кейинги йилларда муҳтарам Юртбо-шимизнинг бевосита раҳбарлигида маҳалла институтини ислоҳ қилиш масалаларига кенг этибор қаратилаётганини ўзини ўзи бошқариш органларига ишонч янада ор-таётганидан далолатидир.

Бутунги маҳалла бундан 10 йил ав-валги маҳаллалардан тубдан фарқ қила-ди. Илгари ўзини ўзи бошқариш орган-лари моддий-техника базаси етарли да-ражада ривож топмаган, молиявий қоникарсиз аҳволда эди.

Маҳаллаларимиз ҳозир бутунлай бош-қача қиёфа касб этаётди. Энг муҳими — маҳаллалар ўз биносига эга бўлди. Ҳуж-жатлаштириш, ҳужжатлар айланиши жа-раёни компьютерлашти, молиявий имко-нияти мустаҳкам бўлиб бораётди. Ҳудуд-ларда кенг қўламадаги ободончилик, бунё-корлик ишлари олиб бориляпти. Очилаёт-ган янги гузарлар, аҳолига хизмат кўрса-тиш шохобчалари инсонлар оғирини ен-гил қиялтипти. Бир сўз билан айтганда, ма-ҳаллалар замон билан бўйлашиб фаолият-ларини мазмунан бойитишга интилоқда.

Навоий шаҳридаги «Олтин водий» ма-ҳалла фуқаролар йиғини ана шундай тар-бия ўчоғи, маънавий-маърифий маскан-лардан бири ҳисобланади. Мазкур ҳудуд-да 5515 нафар фуқаро истиқомат қилади, бу 1488 хонадон демакдир. Маҳалла аҳоли-сига мактаб, мактабгача тарбия муассаса-си, шифохона, дорихона, умумий овқат-ланиш шохобчалари хизмат кўрсатади.

Ўтган давр мобайнида «Олтин водий» маҳалла фуқаролар йиғинида бир қатор ибратли ишларга қўл урилди. Маҳаллада турли мавзуларда 41 та маънавий-маъри-фий тadbирлар уюштирилди. Жумладан, ижтимоий-маънавий муҳитни соғлом-лаштириш (6 та), вояга етмаган ёшлар тарбияси йўналишида (8 та), «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» Дав-лат дастури доирасида (12 та), тўй ва бошқа маросимларни тартибга солиш (6 та) мавзуларидаги тadbирлар юқоридаги фикрларни яққол исботлайди.

Маҳаллада аҳоли ижтимоий ҳимояси масаласига кенг этибор қаратилмоқда. Жорий йилда давлат бюджетидан моддий ёрдам ажратиш билан бир қаторда со-хаватли ҳомийлар кўмағи диққатга молик бўлди. Хайрия тadbирлари учун ҳомий-ларнинг 1 млн. 138 минг сўмлик маблағи сарфланди. Баҳолир Муҳиддинов, Турсун Саматов, Акрам Ҳазратқулов, Гайрат Жўраев сингари тadbиркорларнинг маҳал-лага ҳомийлик муносабатларини ижобий баҳолаш мумкин.

«Олтин водий»да фуқаролар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш оид кенг қўламли ишлар ҳаётга татбиқ эти-

лаётди. «Қишлоқ тараққиёти ва фаровон-лиги йили» Давлат дастурида белгиланган соғлом турмуш тарзи тарғиботи йўнали-шида «Соғлом оилани шакллантириш — келажак гарови», «Соғлом ота-она — соғ-лом бола», «Саломатлик — бебаҳо бой-лик», «Мен соғлом турмуш тарзини танла-дим» мавзуларида мазкур ҳудуддаги шифо маскани — Нуричлар тиббий санатория қисми шифокорлари билан ҳамкорликда давра суҳбатлари, учрашувлар ўтказилди.

Маҳаллада вояга етмаган ёшлар билан ишлаш, ўғил-қизлар тарбиясини шу кун талабларига мос шакллантириш масала-рига кун тартибиданги энг муҳим вазифа-лардан, деб қаралмоқда. «Соғлом оила», «Футболнинг келажиги», «Маҳалламиз паҳ-лавонлари», «Миллий кураш» сингари му-собақаларда ёшлар, уларнинг ота-онала-ри, фаоллар иштирок этишиб, маҳалла шарафини ҳимоя қиладилар. Мазкур фу-қаролар йиғинида 4 та спорт тўғрисида му-тазам ишлаб турибди. Шу ҳудудда жой-лашган 4-мактаб жисмоний тарбия ўқитувчилари билан ҳамкорликда «Бали қизлар» спорт беллашуви уюштирилди. Ушбу спорт тadbирига мактаб мамурия-ти ва «Экспан» халқаро хайрия марга-масининг шаҳар бўлими ҳомийлик қилди.

Ёшлар ва вояга етмаган ўсмирлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида «Олтин водий» маҳалла фуқаролар йи-ғини шаҳар прокуратураси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати шаҳар Кен-гаши, «Оила» маркази, шаҳар тиббиёт бирлашмаси билан яқин ҳамкорлик алоқаларини ўрнатган.

Халқимизда «Хунари бор хор бўлмас», деган мақол бежизга айтилмаган. Ҳукума-тимиз олиб бораётган сиёсатнинг негизиде ҳам ёшларни касб-хунарга ўргатиш, ҳаётда ўз ўринларини топишларида «уста-шогирд» аъёнчаларига мурожаат қилиш, касаначи-ликни ривожлантириш алоҳида ўрин ту-тади. Маҳалла фуқароларининг бандлиги-ни ошириш ва оилалар моддий аҳолини яхшилаш мақсадида шаҳардаги «Машхура Ленд» ўқув маркази билан қўшма қарор қабул қилиниди ва ўзаро келишувга асосан, май ойидан бошлаб ҳар ойда 3 нафар қиз мазкур ўқув марказида ҳунарга ўргатилади.

Энг қувончлиси, «Олтин водий» ма-ҳалла фуқаролар йиғини «Қишлоқ тарақ-қиёти ва фаровонлиги йили» Давлат да-стури доирасида Ўзбекистон Халқ Демок-ратик партияси шаҳар кенгаши ташаббу-си билан ўтказилган «Обод маҳалла» кўрик-танловига фахрли 1-ўринни эгал-лади ва шаҳар ҳокимининг «Фахрий ёрлиғи» ҳамда рангли телевизор билан му-кофотланди.

Қисқаси, бутун маҳалладаги барча иж-обий ишлар, аввало, маҳалла фаолларининг, қолaversа, барча фуқароларнинг аҳил ва ҳамжиҳатлиги натижасидир.

Раъно ҲАКИМОВА,
«Маҳалла» жамағатининг Навоий шаҳар бўлинимаси масъул котиби.

РАИС СЎЗ СЎРАЙДИ

КЎПЧИЛИК ҚАЙДА БЎЛСА, ТЎҚЧИЛИК ШУНДА БЎЛАР

Оқсоқолнинг ўзига яраша масъули-ят, ташвишу муаммолари бўлади. Қарши шаҳри «Каманди» маҳал-ласи аҳли мени оқсоқол қилиб сай-лашганида уларнинг билдиришган ишонч кам таъминланган оилаларни қўлаб-қув-ватлашда, бўш юрганларни иш билан таъ-минлашга ҳаракат қиламиз.

Маҳаллада қўли гул усталар кўп. Фаол-лар билан кенгашиб, уста-хунармандлардан касб сир-асрорларини ёшларга ўргатиши-ни, хунариларини ишга жалб этишини ил-тимос қилдик. Улар тақлифимизни рад этишмади. Уста Зариф Олимовнинг уйда дурадгорлик чеки ташкил этилиб, ёшлар-дан 7 нафари ишти бўлди. Айни пайтда, цех ишчилари «уста-шогирд» аъёнаси асо-сида эшик, дераза ромлари, стол-стул каби уй-рўзгор учун зарур жиҳозларни ясамоқ-да. Бу аҳолига ҳам қўлайликлар яратди. У-сталар чакқон, моҳир йигитлар, меҳнатдан қочмайди. Улар уйнинг полини таъмир-лаш, шифтини текислаш, шифер ўрнатиш ишларини моҳирлик билан бажаради. Бун-дан ташқари, ишлари сифатли, хизмат ҳақи

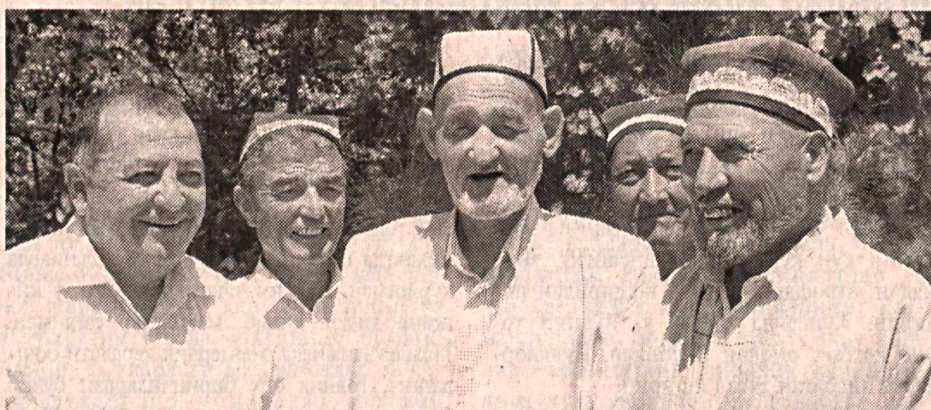
нисбатан арзон нархда.

Аҳмад Бурхоннов ҳам ўз касбининг у-стаси. Хонадонлар кўрқига кўрк қўшади-ган юмшоқ мебеллар ясади. Уймакор-лик, ёғочга нақш бериш билан ҳам шу-ғулланади. Бу устага ҳам тақлифимизни етказдик. Цех очишда қўлимиздан кел-ган ёрдамни аямдик. Натижада ҳудудда яна бир дурадгорлик цехи очилиб, 10 нафар йигит доимий иш билан таъмин-ланди. Ҳозир усталар ясаган уй жиҳоз-ларига талаб кун сайин ортиб борапти. Бошқа туман ва вилоятлардан мижозлар буюртма беришмоқда.

Ташаббус кенг қанот ёзиб, хом ва пишиқ гишт ишлаб чиқарадиган иккита цех ташкил этилди. Хайрли ишининг са-марасини 14 нафар фуқаро ишчи бўлгани билан изоҳлаш мумкин. Иш маъсулдор-лиги ва маъсулоти сифатини оширишга алоҳида этибор қаратилди.

Сўй-ҳаракатларимиз самараси ўлароқ, ак-сарият одамлар бир-биридан ҳунарга кўчишиб, аҳолининг кундалик турмушида зарур бўладиган маъсулотлар ишлаб чиқа-ришга интилаётди. Тадбиркорлик фаолияти-дан келадиган соф даромаднинг аҳоли ўз оила-си фаровонлигини таъминлаш йўлида сарф-ланапти. Ҳа, ҳудудимизда хунарамандлар, тад-биркорлар сони йил сайин, кун сайин кўпай-моқда. Ҳозир маҳалламизда ишсиз, бекорчи юрганлар йўқ десам, муболага бўлмайди.

Эски уйлар ўрнида қурилаётган бир-би-ридан гузал, замонавий бинолар маҳалла кўрқига кўрк қўшаётди. Уй кураман деган-ларга кредит олишда кўмак берялмиз. Кам таъминланган оилаларга маҳалла тadbиркор-лари томонидан моддий ёрдам кўрсатилаёт-ди. Аммо улар ҳам ҳукумат яратиб берган имкониятлардан унумли фойдаланган ҳолда банкларнинг вилот ва туман филиаллари-дан кредит олиб, тadbиркорлик, деҳқончи-лик, чорвачилик фаолиятини йўлга қўйиб, оилавий шароитларини яхшилашга ҳаракат

Қарши шаҳридаги Навоий маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдуқодир Абдуллаев (чапдан биринчи) фаоллар билан.

қиялтипти. Яқинда ҳам даромадли оила-лардан бештасига олинган имтиёзли кредитлар эвазига чорва моллари олиб бердик.

Маҳалла аҳли кенгашиб, ҳомийлар ёрдами билан кўчаларимиз таъмирланди. Айрим ҳолларда қишти мавсумга тайёр-гарлик палласида аҳолини газ билан таъ-минлаш борасида муаммоларга дуч келар-дик. Муаммони ҳал этиш мақсадида ша-ҳар газ таъминоти корхонаси мутасаддил-рини маҳалла аҳли билан учрашувга та-клиф этдик. Фуқаролар, мутасаддилар та-клиф ва мулоҳазаларини билдиришди. Яқин кунларда газ таъминоти масаласини тегиш-ли ташкилот, тadbиркорлар, фаоллар ёрда-мида бартараф этишга келишиб олинди.

Қишлоғимиздан шаҳар марказига фақат битта йўналиш бўйича автотранспорт қат-нови йўлга қўйилди. Ийгин ҳудудда тўрт минг нафардан зиёд аҳоли яшайди. Иссиқ жон, деганла-ридай, бетоб кишилар шаҳардаги касал-хонага қатнаб даволанарди. Бундай муам-моларга барҳам бериш, аҳолига қўлайлик-лар яратиш мақсадида йиғинимиз ҳудуд-да мактаб учун янги иншоот қурилди. Айни пайтда, билим даргоҳининг эски биносига қайта таъмирланиб, катталар ва болалар шифохонаси ҳамда дорихона очишни режалаштирялмиз.

Ҳуллас, фаоллар билан биргаликда ма-ҳаллада фуқароларга шарт-шароитлар яра-тиш, уларнинг турмуши фаровонлигини янада ошириш учун қўлдан келганча ҳара-кат қиялмиз. Кўпчилик қайда бўлса, тўқчи-лик шунда бўлар деганларидай, фуқаролар йиғини атрофида фидойи, ташаббускор ва фаол инсонларни тўлаб, мавжуд муаммо-ларни шу ернинг ўзида ҳал этишни асосий мақсадларимиздан бири сифатида белгилан-ганмиз.

Ғайрат СУЛТОНОВ,
Қарши шаҳар «Каманди» маҳалласи оқсоқоли.

МЕНИНГ МАҲАЛЛАМ

ЭЛ КОРИГА КАМАРБАСТА

Баҳолиржон Ҳайдаров Фарғона вилояти Марғилон шаҳридаги «Иқбол» маҳалла фуқаролар йиғи-нига раис этиб сайлангандан буён аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш, маънавий-маърифий муҳит-ни барқарорлаштириш йўлида кўплаб хай-ри ишларга бош бўлди. У дастлаб туман-даги ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимла-ри, маҳалла посбони, профилактика ин-спектори билан ҳамкорликда тарбияси оғир, вояга етмаган болалар, жазо муддатини ўтаб келган кишилар ва нотинч оилалар-ни профилактик назоратга олиш, кам таъ-минланган, бokuвчисини йўқотган оила-ларга моддий ва маънавий кўмак бериш масалаларини ҳал этишга киришди. Иш-сизларни туман бандликка кўмаклаштириш маркази кўмағида ишга жойлаш, касана-чилик фаолиятини йўлга қўйган тadbир-корлар билан кенгашиб, ёшларни «уста-шогирд» аъёнчалари асосида доимий иш билан таъминлаш, шунингдек, маҳаллани обод тўшлардан бирига айлантириш иш-ларида камарбаста бўлди.

— Бу масканда кўпчиликни ўз ортдан эргаштира олан, ҳурмат-этибор қозон-ган обрўли кишилар оқсоқол этиб сайланган, — дейди маҳалла фаолларидан бири Иброҳимхон Эшоннов. — Улар ора-сида Мухаммадхон Файзуллаев, Абдуфат-тоҳ Нурматов, Зоҳиджон Ғиссов маҳалла тинчлиги, оёсийишати, ободлиги йўлида меҳнат қилиб, ёшларга ҳар томонлама ўрнат қўрсатиб келишаётди. Шубҳасиз, ҳар бир инсон ўз туғилиб ўсган маҳалласини азиз, деб билади. Мен ҳам шу азиз мас-канни севаман, ардоқлайман. Ҳа, бу ме-нинг маҳаллам! Бундай хайрли ишлардан четда туриш биз яшаётган йиғин аҳлига хос эмас. Камина ҳам кўпни кўрган ота-хону онахонлар, фахрий ўстини ва мураб-

бийлар, кайвонилар кўмағида кўпнинг ишига баҳоли қудрат ҳисса қўшаётганим-дан фахрланаман.

Дарҳақиқат, кенгашиб иш қилиш ма-ҳалла аҳлига, унинг фидойи фуқаролари-га хос фазилат. Шу боис, «Иқбол» маҳал-ласи фаоллари ҳам кўзлаган эзгу-мақсад-ларининг ижобатини жиҳадликда қўради. Қаердаки ҳамжиҳатлик, жипслик, меҳр-оқибат бўлса, шу ерда тинчлик, оёсийиш-талиқ, ривожланиш бўлади, деган ишонч иқболлик фаолларнинг қон-қонига син-гиб кетган.

Мисол учун, яқинда маҳалла аҳли, тад-биркорлар томонидан фуқаролар йиғини-нинг эски биноси таъмирланди. Ариқ, ло-тоқлар ҳашар йўли билан тозаланиб, 500 тушдан зиёд манзарали дарахтар экилди. Бу маҳалла фуқароларининг ҳамжиҳатликда бажарган хайрли ишларидан бири, ҳолос.

— Истиқбол йилларида маҳалла тизи-мини ривожлантиришга алоҳида этибор қаратилгани биз қариялар учун ҳам қувончли бўлди, — дейди маҳалланинг кайвони аёлларидан бири Махбуба Соли-қова. — Бу юртнинг маҳаллалари ноғи-ронларни, кам таъминланган ва қариялар-ни ҳеч қачон этибордан четда қолдир-майди. Бошқа шаҳарларга, қўшни вило-ятларга чиққанимда маҳалламни, унинг жонкуяр, фидойи инсонларини, оқсоқол-ларини бошқаларга ўрнак қилиб кўрсата-ман.

Кекса ва беморлар ҳолидан мунтазам хабар олиб, совға-саломлар улаштишда «Ма-ҳалла» жамағатинининг Фарғона вилояти бўлими ҳамда туман бўлинимаси, тadbир-корлар, ҳомий ташкилотлар 5 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфлади. Маҳалла аҳли кўрсатилаётган бундай меҳр-мурув-ватдан мамнун.

Мухаммаджон МАҲМУДОВ

МАШАҚҚАТНИНГ МЕВАСИ ТОТЛИ

Яқинда йигин ишлари билан банд бўлиб идорада ўтирганимда маҳалладош аёл кириб келди. Келини у билан келишолмай аразлаб ота-онасининг уйига кетиб қолганини ва бунга ўзи ҳам айбдор эканини айтди. Қийналиб бўлса-да, ўз айбини тан олди.

Унинг мақсадини тушуниб, йигин раиси Искандар Аҳмедов, хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси раиси Орзихон Алимова, маҳалла фаолларидан Матлубахон Йўлдошева, кўпни кўрган отахону онахонлар билан маслаҳатлашиб, уларни яраштириш ниятида келинни кўргани ота-онасининг хонадонига бордик. Оила бошлиқлари билан маслаҳатлашиб, қайнанага ноҳўй гаплардан пушаймон эканини ётиги билан тушунтирдик ва шу кун келинни уйига олиб келдик. Қайнана анчадан буюн кўрмаган келинни бағрига босди, кўзи ёшланди. Бу қувонч ёшлари нотинч оилани қайта жипслаштиришдаги саъй-ҳаракатларимизнинг самараси эди.

Маслаҳатчи сифатида маҳалладаги айрим муаммолар масалаларни ҳал этишда иштирок этаман. Тажрибамдан маълумки, оилавий низоларни юзага келтирувчи асосий сабаблардан бири қайнана билан келин ўртасидаги тушунмовчиликлардир. Мажароларга баъзан келин, баъзан эса қайнана сабабчи бўлади.

Турмушда юзага келадиган бундай низолабларнинг олдини олиш ва қайнана-келин муносабатларини самимий асосга қуриш мақсадида «Сиз яшаётган маҳалла», деб номланган талбирни мунтазам ўтказиб келишимиз. Унда ёш оила бекалари ва қайнана, ёши улур отахону онахонлар, маҳалла мутасаддилари иштирок этишмоқда.

Кечада маҳалла оқсоқоли, хотин-қизлар билан ишлаш комиссияси раиси, фаоллар сўзга чиқишиб, келин тушган хонадон соҳиблари ва келин ўртасида-

ги муносабатлар аслида қандай бўлиши кераклиги, келиннинг бошқалардан фарқ қиладиган фазилатли жиҳатлари, оила аъзолари, маҳалла-қўй, қўни-қўшнилари билан ўзаро муомала маданияти ҳақида маслаҳатлар беришаётир. Тарбиявий аҳамиятга эга талбирларнинг ёш келин ҳамда қиз-жувонлар иштирокида ўтказилиши ўз самарасини беради, албатта.

Қолаверса, келинлар қайната-қайнана, турмуш ўртоғининг кўнглига йўл топа оласа, тинч тотув ҳаёт кечиришса бундан барча хурсанд бўлади.

Этиборлиси, маҳалла фуқароларининг маънавий-маърифий, сиёсий дунёқарашини янада юксалтириш мақсадида сиёсий партиялар билан алоқаларни ҳам йўлга қўйганмиз. Олий Мажлис Сенати аъзолари, Андижон Давлат тиббиёт институти мутахассислари ҳамкорлигида маҳалламизда тез-тез учрашувлар, давра суҳбатлари ўтказиб турилади.

Хуллас, маслаҳатчи маслаҳат бериш билан бирга ўз ишига жиддий ёндашса, фаолиятида асқатилган омилар жуда кўп. Лекин улардан вақтида самарали фойдаланишни билишимиз керак, холос. Бундан олти ярим мингдан зиёд аҳоли истиқомат қиладиган йигинимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Аҳолининг тенг ямини ташкил этадиган хотин-қизлар билан олиб бориладиган маънавий-маърифий ишларга вақтимизни аямаямиз. Бундай ишларни амалга оширишда кўпни кўрган Олтинбой Умаров, Ёқубжон Акбаров, Шаҳзода Каримжоновна, Илтифотхон Болтабоева сингари фаолларимизнинг хизматлари катта. Шу боис, маҳаллада, хонадонларда юзага келадиган ҳар қандай муаммо ҳал бўлмасдан қолмайди.

Насиба МАТКАРИМОВА,
Андижон шаҳридаги «Исломобод»
маҳалласи маслаҳатчиси.

Мамлакатимизда соғлом авлодни тарбиялаш, оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилишга катта эътибор берилмоқда. Президентимизнинг шу йил 13 апрелдаги «Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори бу йўналишдаги саъй-ҳаракатларни янада жонлантириб юборди.

Хўш, бу борада Қашқадарё вилояти Чироқчи туманида қандай ишлар амалга ошириляпти? Туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи Холмёр Қодиров бу ҳақда қуйидагиларни гапириб берди:

— Яқинда туманимизда «Туғиш ёшидаги хотин-қизлар ҳамда болаларни соғломлаштириш ҳафталиги» ўтказилди. Талбирда Республика акушер-гинекология илмий текшириш институти профессори Усмон Юсупов бошчилигидаги бир гуруҳ мутахассислар хотин-қизлар ва ёшлар билан учрашди. Учрашувларда аёллар ўзларини қизиқтирган барча саволларига жавоб олишди.

Туманимиз шифокорлари ёш авлоднинг, оналар ва болаларнинг саломатлигини муҳофаза қилишнинг ўзларининг асосий мақсади деб биладилар. Шунга кўра, бирлашмамиз қошида репродуктив саломатлиқни мустаҳкамлаш ва соғлом оилани шакллантириш бўйича штаб ташкил қилинди ва унинг Низоми ишлаб чиқилди.

Туманда туғиш ёшидаги хотин-қизлар 80043 нафар бўлиб, жорий йилнинг 1 майдан 20 июлига қадар Чорвадор, Уйшун, Мозорли, Галабек, Аннарўз, Пахтакор, Шўрбозор қишлоқ врачлик пунктларида 43431 нафари тиббий кўрикдан ўтказилди. Шунингдек, 14 ёшгача бўлган болаларнинг ҳам саломатликлари текширилди. Текширув натижаларига қараб уларга тиббий ёрдам кўрсатилди, тавсиялар берилди.

Бундан ташқари, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Умида Ғозиева, туман хотин-қизлар кўмитаси раисаси Холда Утаева ҳамда маҳаллалар фаоллари иштирокида чекка қишлоқларда соғлом оилани шакллантириш бўйича учрашувлар ўтказилиб, тартибот-ташвиқот ишлари олиб борилди.

ҚАРОР ВА ИЖРО

ШИФОКОРЛАР КЎРИГИДАН ЎТКАЗИЛМОҚДА

Туман хотин-қизлар кўмитаси, ФХДЁ, «Маҳалла» хайрия жамғармаси ва шифокорлар иштирокида аҳоли ўртасида ўтказилган очик мулоқотлар барча учун фойдали бўляпти. Ёшлар ўзларини қизиқтирган масалалар ҳақида сўрашади, айни пайтда оила, турмуш, оналик ва болалик, саломатлик мавзуларида фойдали йўл-йўриқ, маслаҳат ва маънавий тарбия ҳам олишмоқда. Натижалар эса ёмон эмас. Дарвоқе, яқинда бир онахон: «Келинимнинг уйкуси жуда қаттиқ эди. Оналар ва болалар саломатлиги ҳақида сизлар ўтказган учрашувларга қатнаб, келиним бар вақт турадиган, сахарлаб ҳовлини супуриб, саранжом-сарипта қилиб қўядиган бўлиб», деди. Бундай эътирофни эшитиб ёқимли, албатта.

Бундан ташқари, лор касалликлари бўйича профессор, тиббиёт фанлари доктори Бозорбой Полванов ҳам туманимизда бўлиб, Чорвадор, Аннарўз, Оқтўнли, Уйшун, Ҳайитқўл, Пахтакор каби олис қишлоқ врачлик пунктларида аҳоли билан учрашиб, зарур кўрсатмалар берди.

Аҳолига намунали хизмат кўрсатиш учун замонавий тиббий асбоб-ускуналар зарур, албатта. Бу масалага давлатимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилмоқда. Яқинда «Саломатлик-2» лойиҳасига кўра, туманимизга олти дона «Дамас» тез тиббий ёрдам машиналари берилди. «Лукойл» компанияси томонидан вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасига ҳаля қилинган «Флюорография» машинаси чекка ҳудудларда аҳолини тиббий кўриқдан ўтказишда

кўл келаяпти. Бундай кўрик айнан бизнинг Чироқчи туманидан бошланди.

«Саломатлик-2» лойиҳасига кўра, 19 та қишлоқ врачлик пунктларига жами 106857704 сўмлик, тумандаги туғуруқхона билан биргаликда эса 179052840 сўмлик аппарат ва жиҳозлар келтирилди. Улар орасида Германияда ишлаб чиқарилган «Драгер» тиббий аппарати ҳам бор. Шунингдек, «Ўзбекистон» қишлоғида янги қишлоқ врачлик пункти иш бошлади, туман марказий шифохонасининг маъмурият биноси янги бинога кўчди. Бир сўз билан айтганда, туманимизда туғиш ёшидаги аёллар, вояга етган қизлар ва болалар саломатлиги доимо шифокорларимиз диққат-эътиборида.

Ақмал АБДИЕВ ёзиб олди.

ОИЛА ТИЛСИМИ

ТЕЛЕФОНДА ПИШИРИЛГАН ОШ

Ёхуд қиз боланинг рўзғор юмушларидан беҳабарлиги қандай оқибатларга олиб келиши хусусида

Рустам ШАРИПОВ олган сурат.

Санобар яқинда катта ўглини уйлантирди. Тўйдан бироз вақт ўтгач, овсини Ёқутой келин билан қутлагани келди, чунки у тўйда қатнашолмаганди.

— Келиним Зумрадхон университетнинг учинчи курсида ўқийди, — чой узатаётган келиннинг таърифлари Санобар. — Қудаларим ҳам жуда ажойиб инсонлар, зиёли, тушунган. Аёл кудамни айтмайсизми, бирам хушмуомала, бирам дилқашки, асти қўяверасиз!

Санобар келини ва қудаларини оғзидан бол томиб мақтар, хуштавозе келинчак эса, хизматда.

— Бахтли бўлинг, кўп яшанг! — деди Ёқутой. У овсинидан қудалари ҳақида мақтовларни эшитиб, ўқимишли ва сулув келинчакни кўриб жуда ҳавас келар, овсинига жиндай ҳасад ҳам қиларди.

— Меҳмонларга бир ош дамланг, — деди келинига Санобар.

— Хўп бўлади, ойижон! — Келинчак шундай дейишга дедию, ичидан зил кетди, чунки у бирор марта ҳам палов пилишмаганди. Тўғри, у онаси палов пилишганида кўрган, сабзи тўғраб, гуруч тозаллаган, аммо бу овқатнинг қандай тайёрланишини эслаб қолмаган эди.

Ошхонага чиққан келин бол котириб ўтирмай, онасига телефон қилиди.

— Алло, ойижон. Ош дамла, дейишди. Сиз айтиб турсангиз, бас. Уддалайман.

— Ўқинишга ҳалаб бермай деб кўп юмушларни ўргатмаган эканман, афсус. Яхшиси, қайнанагига эпложмаслигинини айтмақол, — деди она.

— Нима деяпсиз? Ойижоним сизни ҳам, мени ҳам меҳмонларга роса мақтайтилар, қандай қилиб билмайман, дейман.

Шундай қилиб, она телефонда тушунтириб турди:

— Сабзи-пёсни яхшилаб қовурганингдан сўнг гуруч соласан. Сувни кўп солиб шовла қилиб қўймагин тагин!

— Аниқроқ айтинг, неччи коса сув солай?

— Чамалаб солавэр.

— Гуруч қанча қайнаши керак?

— Сувни қолмагунча. Олдин қаттиқ қайнат, кейин оловни пасайтир.

Ошни дам елириш учун онаси айтган муддат ўтгач, Зумрад қозоннинг қопқоғини очди. Очиди, йиғлаб юборди. Ош тағига олиб кетган, гуручининг ярмидан кўли хом-хатала, қозондан ишлагани қишлоқнинг хушбўй ҳид ўрнига чала дор бўлган пахта ёғининг бадбўй ҳиди анқиб турарди.

Зумрад «Ушмай» қолган ошнинг дастурхонга тортишдан кўра ҳалидан бери мақтанаятган қайнанасининг меҳмон олдига не қўйга

тушишини ўйлаб хижолат бўлар, вақтида уй юмушларини, овқат тайёрлашни яхшилаб ўрганиб олмаганига афсус чекарди...

Оила аталмиш муқаддас кўрғонининг шундай сир-асрорлари борки, уларни мукаммал ўрганмасдан бу даргоҳда мустаҳкам ўрнашиб, томир отиб бўлмайди. Арзизмаган сабаблар ҳам оилага дарз солиши, майдагина дилхирликлар ҳам катта рўзгорни тўзғитиб юбориши ҳеч гапмас. Бутун оиланинг мустаҳкамлигини таъминловчи омилардан бири, бўлуси келинчак — қиз бола тарбияси хусусида аёллар билан сирлашмоқчимиз.

Ўзбек оилаларида азалдан қиз бола тарбиясига жиддий эътибор берилди. Чунки ўзанинг ҳасми ҳисоблаган қиз бола бошқа хонадонда яшай бошлаб, ўз оиласидаги муҳитни, олган тарбиясини намойиш этади. Назаримизда, бутун айрим оналар қизларини ўз тенгдошларидан ортада қолдирмаслиққа, илм, касб-хунар ўрганиши учун барча шароит яратишга ҳаракат қилишлари, уларга рўзгор мактабидан сабоқ беришни унутиб қўйяптилар...

Аёл кишининг энг муҳим фазилати — унинг «қўли ширин»лигида. Аммо ҳеч қим ҳам она қорнидан пазанда бўлиб тутолмайди. Қизингиз овқат тайёрлашни истаган вақтида «хали кичкинасан, эпложмайсан», дег ҳеч қачон қарши қилмаг. Ўзи истаган, пиширишни ўрганган таомини тайёрлашга қўйиб беринг. Илк уриниш доим ҳам муваффақиятга чиқармаслиги табиий. Шунинг учун қизингизнинг илтифот билан тайёрлаган таомини мақтанг. Акс ҳолда фарзандингиздаги интилишни, қизқаришни бўлиб қўясиз. Оилангиздагиларга ҳам тушунтиринг, ҳеч қим ноўрин гапирмаслиги керак. Овқатланиб бўлгач, уни ёнингизга чакиринг. Унинг улғайиб, дастур бўлиб қолганини, овқат тайёрлаб сизга енгиллик яратганини айтинг. Шундан сўнггина қизингизга йўл қўйган камчиликларини мулоимлик билан тушунтиринг. Кейинги сафар овқатни биргаликда тайёрланг, уни диққат билан қўзғишга, ҳар бир жараёнига эслаб қолтишга ундаг. Таомовла ўрганишга ишонч ҳосил қилсангизгина мустақил равишда овқат тайёрлашга қўйиб беринг.

Фарзанд азиз, аммо одоби ундан азиз. Эртага ўзга хонадон оstonасини ҳафтидаги, хонадонингизнинг кўзгуси бўлган қизингиз тарбиясига аввалбошдан бефарқ бўлмаг. Акс ҳолда, у ҳикоятимиз аввалидаги Зумраднинг ҳолига тушиб, сизни уяттириб қўйиши тайин.

Юлдуз ҲОЖИЕВА

МУҲИМ ТАВСИЯЛАР

САМИМИЙ СУҲБАТДОШ ВА ТИНГЛОВЧИ БЎЛИНГ

Одамлар орасида яшар эканмиз, уларнинг ўзига хос муаммоларига тоқатлироқ бўлишимиз керак. Бундай ҳолларда маслаҳатчи суҳбатдошини, аввало, эшита олиш қобилиятига эга бўлиши лозим. Суҳбатдош фикрини тинглашни ўрганади. Тинглаётган пайтда имкон қадар гапни бўлмасдан, очик юз ила тинглаш қобилиятига эга бўлишга муаммага ечим топиш имконини беради. «Азага борган ўз дардини айтиб йиғлайди», деганларидек маҳаллага келган шикоятчи ҳам, аввало, ўз дардини айтади. Бу ўринда фанда ўз исботини топган бир ҳақиқатни эслатиш жоиз. Психология фанида шу нарса таъкидлангани, бир инсон бошқа бир инсондан кўмак истаб ўз муаммоси билан келганда, агар қабул қилувчи уни очик самимий қўтиб олиб, имкон бўлса, ўтиришга таклиф этиб, уни тингласа, гапирувчи камида 50 фоиз муаммоси ўз ечимини топи, деган ўйга бориб, анча тинчланади. Хотин-қизлар кўмитасига шикоят билан келган аёл, одатда, кўзиде ёш билан келади, лекин кетаётганда, агар унинг дардини тинглашган бўлса, анча хотиржам кетади. Лекин, аксинча, бўлса-чи? Тингловчи ҳам ўз дардини унга қўйиб айти кетса-чи, «Мени тингламади, тинглашни истамади», деб яна бошқа инсонни, масалан, ҳоким қабулхонасини қидириб кетади. Шу боис ҳам бизнинг бир инсонни эшитиб, охиригача тинглашгани, унинг нафақат асабларини тинчлантиради, балки ўз муаммолари устида ўйлашга ҳам чорлайди.

Мана, Сиз каби бир маслаҳатчи опаннинг фикри: «Суҳбат давомида агарда мени эшитмаса, суҳбатдошимнинг исмини айтиб, «ҳой, Нигора», деб гапириб ҳам қўяман, чунки ҳар кимнинг ўз исмини эшитиши ўзига ёқарди. Бу — олдий ҳақиқат, шу боис, мен суҳбат давомида ҳар 3-4 дақиқадан сўнг суҳбатдошимнинг исмини айтаман. Масалан, келинимнинг «Ойижон, ойижон», дейишлари қўлогимга ўрнашиб қолган, бир неча бор қақирса ҳам, индамай ишимни қилаверибман. Бир марта келиб, Муаттар опа десалар, бутун вужудим билан эшитдим. Бу мени сергақлантirdи. Исмини эшитган ҳар бир инсон ҳушёр тортади ва сизни диққат би-

лан тинглайди».

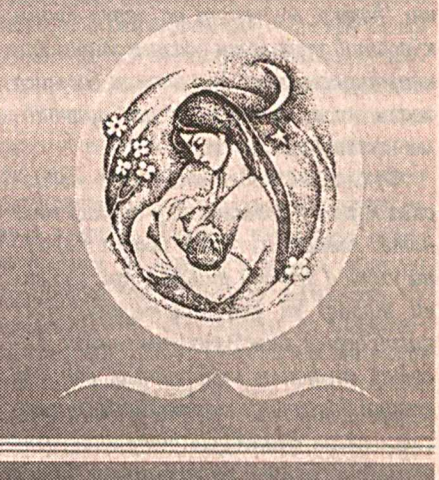
Психологларнинг таъкидлашларича, мулоқотнинг нофаол ҳамда фаол турлари фарқланади. Мулоқот давомида суҳбатдошини тинглашимиз, унинг маъкеи нуқтаи назаридан фикр алмашишимиз нофаол мулоқот дейилади. Демак, мулоқот самарали бўлиши учун гаплашиш, гапириш, тинглаш маданиятларини уйғунлаштири олишимиз лозим.

Тинглаш ҳам фаол ва нофаол бўлади. Биз маслаҳатчилар фаол тингловчи бўлишимиз шарт. Чунки суҳбатдошининг, у сизнинг қўшингиз ёки яқин танишингиз бўлса ҳам, уни айни дақиқадаги ҳасратини охиригача тинглаб, тинглаш давомида мулоқотнинг имо-ишора, юз ҳаракатлари, қўли ёки қайғу белгиларидан ўринли фойдаланмасангиз, Сиз фаол тингловчи бўла олмайсиз. Тўғри, бундай мулоқот инсонни чарчатади. Лекин суҳбатдошлар бегона эмас-ку, шу боис фаол тинглашдан чарчаб қолган тақдирда ҳам, ҳар ҳолда, ўзингизни диққат билан тинглаётгандек кўрсатишингиз лозим. Бу Сизнинг суҳбатдош олдидagi обрўингизини оширади ва Сизга нисбатан ишонч ҳиссини туғдиради. Суҳбатдошимиз мабодо асабийлашиб кетса ёки йиғлашга тушса, суҳбатдошга далда беришингиз барча усулдан (елкасини қоқиш ёки қўлини секингина ушлаб тасалли бериш, кўз ёшини артиб қўйиш, ёшига, жинсига қараб, керак бўлса, бағрига босиш) фойдаланиш мумкин.

Яна бир касбдошингиз фикри: «Суҳбат давомида суҳбатдошимни ўзини ўзига ишонтиришга ҳаракат қиламан ва кўпинча унда ўзига ишонч ҳиссини ҳўшич қиламан. Бунда олдий халқ сўзлари, иборалари, мақол ва маталлардан фойдаланаман. Масалан: «Шундай чиройли, оқила аёлдан шу гаплар чиқаяптими? Уят! Мен бу гаплардан уялиб кетдим. Катталар сизга кўприк вазифасини бажарди, Худо хоҳласа, ҳаммаси яхши бўлиб кетади. Ўзингизни ўзингиз боса олмасангиз, сизни ҳеч қим боса олмайдми», каби иборалардан фойдаланаман.

Кўпинча суҳбатдошимда билимсизлик мавжудлигини пайқаб қоламан. Мен

МУСТАҲКАМ ОИЛА — МАҲАЛЛА ТАЯНЧИ

ҳар доим мулоқот пайтида суҳбатдошимнинг ижтимоий келиб чиқиши, ёши, жинси, психологик хусусиятлари, билим даражаси, дунёқараш, атрофни билиши, мулоқот, нуқт, одоб, интизом маданияти даражасини ҳисобга олган ҳолда суҳбатлашаман.

Ҳақиқатан ҳам, одобли, илмли, маданиятли инсон билан суҳбатлашганимизда уларнинг овоз оҳангидagi тетиклик, самимийлик, инсон дилини ёритувчи ёқимли сехр баъзида ўзига мафтун қилиб қўяди. Биз уларнинг суҳбатидан маънавий куч-қувват оламиз, чарчоқларимиз чиқади, қалбимиз яйрайди. Демак, инсон бундай даражага етиши учун кундалик ҳаёт машаққатларини сабр-тоқат билан енгиб, кўп ўқиш, ҳаётни кузатиб, ундан сабоқ ола билиши зарур. Меҳнат қилиш, машаққат чекиш, ҳаётдан оқилона сабоқ чиқара олиш эвазига маслаҳатчиларнинг онги, тафаккури сайқалланиб боради. «Бирни кўриб шукр қил, мингга кўриб фикр қил» деганларидек, ҳар бир кундан ўзимиз учун келажакда бўладиган муаммолар ечимини топишга ҳаракат қилмоғимиз даркор».

«Мустаҳкам оила — маҳалла таянчи» китобидан олинди.

(Давоми келгуси сонда)

МАҲАЛЛАМИЗ ТАРИХИ

ҚАДАМ ТЕГМАГАН ЖОЙДА
ГЎЗАЛ МАСКАН БАРПО БЎЛДИ

Бир пайтлар одам юрса оёғи, қўш учса қаноти қўядиган Мирзачўлнинг бугунги қиёфасини таниб бўлмади.

Мирзачўл азатдан нафақат хорижлик, балки маҳаллий бойларнинг ҳам эътиборини ўзига оҳанрабодек тортган диёр ҳисобланган. Айниқса, чор Россияси XIX асрининг 70-йилларида Мирзачўлда пахта етиштириш ҳаракатини бошлаб юборгани маҳаллий бойларнинг ҳам оромини ўнгирлаган эди.

1870 йили Туркистон генерал губернатори Фон Кауфман имзоси билан канал қазилариш ишлари бошланганини эшитган тошкентлик Муҳаммадбой Мирзачўл қишлоғи (ҳозирги Гулистон шаҳри)га келиб, новвойхона қурдирган. Даромадли олиб борганидан сўнг, ёнига ўғиллари Усмонбой билан Аҳмадбойни ҳам олган.

Аҳмадбой ота-боболари каби новвойлик касбини эмас, балки деҳқончилик йўлини танлади.

1900 йили Тошкентдан Мирзачўлга келган Аҳмадбой қўй боқиб юрган чўпонлардан Мирзачўлнинг кун ботар тарафига юрлик, унумдор ерлар борилигини эшитди. Извошини ўша тарафга буриб, апрофни синчковлик билан ўргатди. Ниҳоят, яхши бир ерда тўхтаб, иш бошлашга аҳд қилди.

Аҳмадбой ишни иш юритувчи, мироб, мирзабоши ва ҳисобчи вазифаларига одам ёллаган бошладди. Тошкентлик Муҳаммад аминни мирзабоши, асли шахристонлик

бўлган Мамадиёрни иш юритувчи ва ҳисобчи, ҳўжандлик Ҳўжакалонни мироб қилиб ишга тайинлади. Ҳўжандлик Ҳўжакалон рус тилини яхши билгани боис, унга тилмочлик вазифасини ҳам юклайди.

Шаҳристонлик Маҳсум ака умр йўлдоши билан Аҳмадбойга биринчилардан бўлиб ёлланган ишчи эди. Тез орада Маҳсум ака безақдан вафот этади ва ундан бева қолган Аширбибни Аҳмадбой иш юритувчиси Мамадиёрга никоҳлаб беради. Шундай қилиб, 1907 йилда Мирзачўлда биринчи оила пайдо бўлади.

Аҳмадбой Мирзачўлда 1905 йилда иш бошлаган машҳур рус агрономи Михаил Бушув билан яқин муносабатда бўлади. Бушувнинг тақлифига қўра Аҳмадбой шароитга мос гўза нави эклади. Биринчи йилдаёқ янги гўза навидан мўл ҳосил етиштирилди.

Аҳмадбой пахтачилик билан кифояланиб қолмасдан, чорвачилик ва йилқичиликни ҳам ривожлантиради. Шундан сўнг, паррандачилик ва балиқчилик ҳам ривож топади. Энг муҳими, қишлоқда одамлар кўпая бошлади.

Аҳмадбой билан бир вақтда бу ерни ҳўжандлик Нейматбой ҳам макон айлаган эди. Уларнинг ери туташ бўлганидан бир-бири билан бамаслаҳат иш туташарди.

Нейматбой тағланган ер тўқайзор, ёввойи ҳайвонлар кўп, тўни билан бўрилар увиллаб чиқарди. Ёлланган ишчилар эрта тондан қўш қорайгунча тўқай

чопар, гишт қўчиришар эди. 1910 йилга келиб Нейматбой ўзлаштирган ерлар 10 гектардан ошиб кетди. Бу ерларга Қўқон ва Ҳўжанддан мевали дарахтлар келтириб, 3 гектар ерда боғ барпо қилди, қолган ерларда пахта етиштирди. Кейинчалик ерлар кенгайиб қўнабоқар, лавлаги, шолӣ экла бошланди. Чорва моллари кўпайди.

Рус инқилобининг шамоли бу юртга ҳам етиб келди. Одамлар тиним билмай меҳнат қилишарди. 1922 йили қишлоқда биринчи тўрт йиллик бошланғич мактаб қурилди. Маориф вазирлигининг йўлнамаси билан мактабга бухоролик Раҳмат Камолов ишга жўнатилди.

Ўзгаришларни зийраклик билан кузатиб боришгаётган Аҳмадбой ва Нейматбойлар ўз ерларини одамларга бўлиб бера бошладди. Кейинчалик қишлоқда ер-сув ислоҳоти ўтказилди. Қишлоқ 1924 йилдан бошлаб Тошкент вилоятининг Мирзачўл туманидаги «Қизил деҳқон» қишлоғи дея номланди.

1928-1929 йилларда қишлоқда колхозлаштириш сиёсати амалга оширилди. Аҳмадбой билан Нейматбой ўз юртлари Қибрай ва Ҳўжандга кўчиб кетишди. Қишлоққа Мамажон Тошматов раис этиб сайланди.

Қишлоқдаги ягона мактаб 1936 йили тўлиқсиз ўрта мактабга, 1951 йили эса ўрта мактабга айлантирилди.

Қишлоқдагилар уруш қийинчиликларини ҳам бошидан кечирди. Таниқли санъаткор-

лар, адиблар бу ерга кўп бора ташриф буюришган. Абдулла Қаҳҳор 1950-1952 йилларда шу қишлоқда бир мунча вақт яшаб, «Шоҳи сўзана» асарини, Раҳмат Файзий «Чўлга баҳор келди» қиссасини шу ерда яратди.

1991 йил Ўзбекистон мустақилликка эришгач қишлоқ номи Деҳқонобод, дея ата-ла бошланди. Ҳозирги пайтда маҳалла ҳудуди 40740 квадрат метрдан иборат. Аҳолиси 4646 нафарни, хонадонлар сони эса 921 тани ташкил этади.

Бугунги кунда маҳаллада 3 та умумтаълим мактаби, 170 нафар болани ўз бағрига олган 3 та болалар боғчаси, 1 та 60 ўринли шифохона ва 13 та турли ташкилот ва муассаса мавжуд. Маҳалла ёшларини иш билан таъминлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Бунинг натижасида 11 та савдо ва умумий овқатланиш шохобчалари, 13 та корхона ва ташкилот, 33 та фермер ҳўжалиги фаолият кўрсатмоқда.

Қишлоқдаги бутунги ибратли ишларини санаб адоғига етиш қийин. Энг муҳими, бу замин фарзандлари овоз ва музаффар умр кечиряпти. Улар ўз қишлоқлари билан ҳақли равишда фахрланишарди. Яқинда Мирзабод туманидаги «Деҳқонобод» маҳалласи ёшлари «Маҳалла тарихини ўрганаган» қўриқ-танловда соврилди ўринларни эгаллашди.

Тошўлат ҲАЙИТБОЕВ,
«Mahalla» мухбири.

ЯНГИ КИТОБЛАР

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХИ —
ТАДҚИҚОТ КЎЗГУСИДА

Маълумки, мустақиллик йилларида тарихни ўрганишдаги бирёқламаликка чек қўйиш, саёз ва мафқурашатирилган қўлиплардан қутулиш, ўтмишга адолатли ёндашиш таъмоийли юзага келди. Бу талаблар бевосита Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримовнинг замонавий илмий тадқиқотчиликнинг методологик асоси бўлган фундаментал асарларида жиддий ўртага қўйилган.

Ана шу жиддий талаб ва қатъий даяватга амал қилиб профессор Назира Абдуазизова икки жилдан иборат «Миллий журналистика тарихи» номи монографиясида ўзбек журналистикаси тарихини яхлит, тизимли тарзда, тарихий-хронологик нуқтаи назардан изчил таҳлил этиб беради. Натижада, қарийб уч минг йиллик тараққиёт йўлини қамраб олган миллий ноширликнинг пайдо бўлиши, ибтидоий ноширлик ишларидан тортиб бутунги замонавий цивилизация ютуқлари билан жиҳозланган полиграфия ва миллий матбуотгача бўлган тарихини қамраб олган яхлит тадқиқот юзага келди.

Китобнинг «Ноширликнинг пайдо бўлиши ва шаклланиши» деб номланган биринчи бобида йирик маланий ёлгорлик ҳисобланган «Авесто»нинг ўн икки минг қорамол терисига олтин суви билан битилган улкан ва маҳабатли китоб ҳолда юзага келиши жаҳон ноширлигининг дастлабки ютуғи ва ўзига хос маланий қўриғи сифатида тақдир этилади. Муаллиф шу бода илк китобларнинг юзага келиши, жумладан, Инжил, Таврот, Забур ва Қуръоннинг тартибга солиниши ҳамда китоб шаклига келтирилиши тарихини аниқ манбалар, ишончли далиллар асосида ўрганади. Шу билан бирга, қадим Турондаги китоб таъинининг юзага келиши нафақат Шарқ, балки жаҳон цивилизациясининг муҳим ҳолиси сифатида илмий тадқиқ қилинади.

Монографиянинг «Матбаачилик: тараққиётнинг янги босқичи» номи иккинчи бобида Туркистонда ташкил этилган биринчи даврий матбуотнинг юзага келиши миллий журналистиканинг ноширлик технологияси ва ижодий жараён билан боғлиқ ҳолда, илк марта яхлит ва тизимли равишда ўрганилган. Жумладан, вақтлий матбуот билан бирга журналистикнинг ривожланиш омиллари, манбалари ва тараққиёт йўлини янги тарихий далиллар ва манбалар асосида тадқиқ этилган.

XX аср бошларидаги тараққиётпарвар ўзбек матбуоти ҳақида фикр юритилганда, муаллиф ўша давр газета ва журналларини алоҳида-алоҳида қайд этиб, уларнинг фаолиятига илмий-назарий жиҳатдан ёндашиб, ҳолиси илмий ҳулосаларни илгари сурди. Жумладан, «Тараққиёт», «Самарқанд», «Салойи Туркистон», «Салойи Фарғона» газеталари ҳамда «Ойна» журнали фаолияти тадқиқий равишда тадқиқ этиб, уларнинг мазмун-мундарижаси илмий-назарий жиҳатдан чуқур таҳлил этилган.

Монографияда халқимиз маънавий ҳаётида муҳим аҳамият касб этган «Салойи Туркистон» газетаси, унинг муҳаррири Абдуллаҳўжа Асадуллаҳўжаев ҳамда газета фаолияти ҳақида анча кенг маълумотлар берилган. Ўша даврнинг етук зиёлилари Мунавварқори Абдурашидов, Маҳмудҳўжа Бехбудий, Абдулла Авлоний, Тўлаган Ҳўжамиров — Тавалло, Ҳамза, Чўлпон, Исҳоқхон Иб-

рат, Абдулла Қодирий, Саидхўжа Валий, Сўфизода, Ҳожи Муин, Рауф Музаффарзода, Шокиржон Раҳимий ва бошқалар ўз асарлари билан газетхонлар эътиборини тортганлар. Ўзбек халқининг улғу фарзандлари Абдулла Қодирий ҳамда Абдулҳамид Чўлпон ўз адабий фаолиятининг илк даврида шу газета билан ҳамкорлик қилган.

Маълумки, шўро тоталитаризми даври халқимиз тарихидаги энг мураккаб, зиддиятли давр ҳисобланади. Айни ўша даврда, бир жиҳатдан, фан ва техника ривож халқимиз турмуш тарзида ва дунёқарашида кескин бўрилишлар ясади. Айни пайтда, мафқуравий яккахоқимлик, зўравонлик сиёсати фуқароларнинг бунёдкорлик ва яратувчилик имкониятларини чеклаб қўйди. Китобнинг «Мустабид совет матбуоти: иллатлар ва сабаблар» деб номланган тўртинчи бобида ана шу мураккаб давр илк марта миллий истиқлол ғояси ва мустақиллик талаблари асосида батафсил тадқиқ этилган, чуқур ўрганилган.

Монографиянинг иккинчи жидди мустақил Ўзбекистон журналистикаси тарихий тараққиётини ўрганишга бағишланган. Маълумки, жаҳоний ҳаётнинг барча қирралари ва йўналишлари сингари оммавий ахборот воситалари ва умуман, миллий матбаачилик мустақиллик даврида бутунлай янги мазмун ва янги моҳият касб этди. Шунингдек, у мустақиллик эволюциясига номандал равишда шаклланди, ривожланди, тараққиёт топди. Айни пайтда, Ўзбекистонда 900 номга яқин газета ва журналнинг нашр этилаётганлиги ҳамда қўлпа мустақил телевидение, радио ва бошқа электрон ахборот воситаларининг фаолият кўрсатаётгани жаҳонда сўз ва фикр эркинлиги ютуғи ва ўзига хос маланий қўриғи сифатида тақдир этилади. Муаллиф шу бода илк китобларнинг юзага келиши, жумладан, Инжил, Таврот, Забур ва Қуръоннинг тартибга солиниши ҳамда китоб шаклига келтирилиши тарихини аниқ манбалар, ишончли далиллар асосида ўрганади. Шу билан бирга, қадим Турондаги китоб таъинининг юзага келиши нафақат Шарқ, балки жаҳон цивилизациясининг муҳим ҳолиси сифатида илмий тадқиқ қилинади.

Монографиянинг «Матбаачилик: тараққиётнинг янги босқичи» номи иккинчи бобида Туркистонда ташкил этилган биринчи даврий матбуотнинг юзага келиши миллий журналистиканинг ноширлик технологияси ва ижодий жараён билан боғлиқ ҳолда, илк марта яхлит ва тизимли равишда ўрганилган. Жумладан, вақтлий матбуот билан бирга журналистикнинг ривожланиш омиллари, манбалари ва тараққиёт йўлини янги тарихий далиллар ва манбалар асосида тадқиқ этилган.

XX аср бошларидаги тараққиётпарвар ўзбек матбуоти ҳақида фикр юритилганда, муаллиф ўша давр газета ва журналларини алоҳида-алоҳида қайд этиб, уларнинг фаолиятига илмий-назарий жиҳатдан чуқур таҳлил этилган.

Монографияда халқимиз маънавий ҳаётида муҳим аҳамият касб этган «Салойи Туркистон» газетаси, унинг муҳаррири Абдуллаҳўжа Асадуллаҳўжаев ҳамда газета фаолияти ҳақида анча кенг маълумотлар берилган. Ўша даврнинг етук зиёлилари Мунавварқори Абдурашидов, Маҳмудҳўжа Бехбудий, Абдулла Авлоний, Тўлаган Ҳўжамиров — Тавалло, Ҳамза, Чўлпон, Исҳоқхон Иб-

рат, Абдулла Қодирий, Саидхўжа Валий, Сўфизода, Ҳожи Муин, Рауф Музаффарзода, Шокиржон Раҳимий ва бошқалар ўз асарлари билан газетхонлар эътиборини тортганлар. Ўзбек халқининг улғу фарзандлари Абдулла Қодирий ҳамда Абдулҳамид Чўлпон ўз адабий фаолиятининг илк даврида шу газета билан ҳамкорлик қилган.

Маълумки, шўро тоталитаризми даври халқимиз тарихидаги энг мураккаб, зиддиятли давр ҳисобланади. Айни ўша даврда, бир жиҳатдан, фан ва техника ривож халқимиз турмуш тарзида ва дунёқарашида кескин бўрилишлар ясади. Айни пайтда, мафқуравий яккахоқимлик, зўравонлик сиёсати фуқароларнинг бунёдкорлик ва яратувчилик имкониятларини чеклаб қўйди. Китобнинг «Мустабид совет матбуоти: иллатлар ва сабаблар» деб номланган тўртинчи бобида ана шу мураккаб давр илк марта миллий истиқлол ғояси ва мустақиллик талаблари асосида батафсил тадқиқ этилган, чуқур ўрганилган.

Монографиянинг иккинчи жидди мустақил Ўзбекистон журналистикаси тарихий тараққиётини ўрганишга бағишланган. Маълумки, жаҳоний ҳаётнинг барча қирралари ва йўналишлари сингари оммавий ахборот воситалари ва умуман, миллий матбаачилик мустақиллик даврида бутунлай янги мазмун ва янги моҳият касб этди. Шунингдек, у мустақиллик эволюциясига номандал равишда шаклланди, ривожланди, тараққиёт топди. Айни пайтда, Ўзбекистонда 900 номга яқин газета ва журналнинг нашр этилаётганлиги ҳамда қўлпа мустақил телевидение, радио ва бошқа электрон ахборот воситаларининг фаолият кўрсатаётгани жаҳонда сўз ва фикр эркинлиги ютуғи ва ўзига хос маланий қўриғи сифатида тақдир этилади. Муаллиф шу бода илк китобларнинг юзага келиши, жумладан, Инжил, Таврот, Забур ва Қуръоннинг тартибга солиниши ҳамда китоб шаклига келтирилиши тарихини аниқ манбалар, ишончли далиллар асосида ўрганади. Шу билан бирга, қадим Турондаги китоб таъинининг юзага келиши нафақат Шарқ, балки жаҳон цивилизациясининг муҳим ҳолиси сифатида илмий тадқиқ қилинади.

Монографиянинг «Матбаачилик: тараққиётнинг янги босқичи» номи иккинчи бобида Туркистонда ташкил этилган биринчи даврий матбуотнинг юзага келиши миллий журналистиканинг ноширлик технологияси ва ижодий жараён билан боғлиқ ҳолда, илк марта яхлит ва тизимли равишда ўрганилган. Жумладан, вақтлий матбуот билан бирга журналистикнинг ривожланиш омиллари, манбалари ва тараққиёт йўлини янги тарихий далиллар ва манбалар асосида тадқиқ этилган.

XX аср бошларидаги тараққиётпарвар ўзбек матбуоти ҳақида фикр юритилганда, муаллиф ўша давр газета ва журналларини алоҳида-алоҳида қайд этиб, уларнинг фаолиятига илмий-назарий жиҳатдан чуқур таҳлил этилган.

Монографияда халқимиз маънавий ҳаётида муҳим аҳамият касб этган «Салойи Туркистон» газетаси, унинг муҳаррири Абдуллаҳўжа Асадуллаҳўжаев ҳамда газета фаолияти ҳақида анча кенг маълумотлар берилган. Ўша даврнинг етук зиёлилари Мунавварқори Абдурашидов, Маҳмудҳўжа Бехбудий, Абдулла Авлоний, Тўлаган Ҳўжамиров — Тавалло, Ҳамза, Чўлпон, Исҳоқхон Иб-

«MAHALLA»
ЖАВОБ БЕРАДИТАЪМИНОТ
ЭВАЗИГА
КВАРТИРА

САВОЛ: — Ёши етмишга бориб қолган қўшнинг ёлғиз яшайди. Шу боис, тез-тез унинг ҳолидан хабар олиб тураман. Яқинда мени чақириб, умрининг охиригача уни парвартириб, модий ёрдам кўрсатиб турганини ялтмос қилди. Бунинг эвазига ўз квартирасини менинг номимга ўтказиб беришини айтди. Бу қонунига эид эмасми? Агар меъёрий ҳужжатларда кўрсатилган бўлса, бу иш қай тартибда амалга оширилади?

Э.ШОДМОНОВ
Гулистон шаҳри

ЖАВОБ: — Кексасиб қолгани ёки соғлиғи яхши эмаслиги сабабли меҳнатга лаёқатсиз бўлиб қолган одам умрининг охиригача қадар боқиб парвартирилиши, янашга жой берилиши, таъминоти тўлиқ зиммасига олиниши, бошқа муруват ва зарур ёрдам кўрсатиб турилиши эвазига уйини ёки квартирасини муайян шахсга беришга ҳажм этса, томонлар ўзаро шартнома тузишлари лозим.

Фўқаролик кодексининг 530-моддасига кўра бу ҳолатда бир тараф меҳнатга лаёқатсиз бўлган бошқа тарафни умрбод моддий таъминлаш, иккинчи тараф уй ёки квартирани мулк қилиб бериш мажбуриятини олади. Таъини тўғрисида шартномада шикаст этиши боқувчини шартномада зиммасига олган мажбуриятларидан озод этмайди. Бундай шартномада, бошқа шартномалардан фарқли ўлароқ, уй эгасига қандай таъминот турлари берилиши ва уларнинг пул билан ифода-ланган бир ойлик баҳоси, шунингдек, уй ёки квартиранинг нархи кўрсатилиши керак. Шартнома ёзма шаклда тузилиб, нотариал таъинланади. Моддий таъминотни зиммасига олган шахс уй ёки квартирани сотиш, гарова қўйиш ва мулк ҳуқуқини оғирлаштирадиган ҳаракатларни амалга оширишга ҳақли эмас. Боқувчи шартномада кўрсатилган мажбуриятларни бажармаса, уй ёки квартирасини бераётган шахс таъминотни вақт-вақти билан ҳақ тарзда тўлаб туришга аламаштиришни ёки шартномани бекор қилишни талаб қилиши мумкин.

Боқувчининг моддий аҳоли ўзига боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра таъминот беролмайдиган даражада ўзгаргани ва уй ёки квартира эгасининг меҳнат қобилиятининг тиклангани ҳам шартномани бекор қилишга асос бўлиши мумкин. Бундан ташқари, тарафлардан бири шартномани жиддий равишда бузса, иккинчи тарафнинг талаби билан шартнома суд томонидан ўзгартирилади ёки бекор қилинади.

Малика ҚОСИМОВА,
ҳуқуқшунос.

Болалар нашрлари 80 ёшда

КУНИ кеча Фағур Фулом номидаги истироҳат боғида «Гулхан» журнали ҳамда «Тонг юлдузи» газетасининг саксон йиллиги муносабати билан «Болалар матбуоти» номи тадбир бўлиб ўтди.

Тадбирда Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоев, Омон Матжон, Кавсар Турдиевалар ўз табрик сўзлари билан иштирок этишди. Таниқли санъаткорларнинг концерт дастури, «Ёш томошабинлар театри» чиқишлари йиғилганлар хусусан, Тошкент

шаҳридаги мактаб тарбияланувчилари, журналистлар кўнглини хушнуд этди. Шунингдек, «Энг фаол муҳбир», «Энг фаол обуначи» каби номинациялар бўйича ғолиблар аниқланиб, тақдирланди.

— «Тонг юлдузи» болагимда илк бор варақлаган газетам эди, — дейди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган жур-

налист, «Гулхан» журнали бош муҳаррири Ашуралӣ Жўраев. — Ундаги ҳар бир хабарни, мақола, шеър ва ҳикояларни доимо севиб ўқирдим. Бутун ушбу газетанинг шодлиғи кўнларига «Гулхан» журналининг ҳам саксон ёши нишонланаётганлиги қувонарли.

Мухбиримиз

Эй, сиз одамлар, эсиз одамлар...

ДАЛЛОЛЛАР ҚЎЛИДАГИ ГЎДАК

Аёл, она ҳақида сўз борар экан, кўз олдимизда мунис, меҳрибон инсон гавдаланади. Аммо, таассуфки, баъзи аёллар ўзларининг қабиҳ қилишлари билан бундай табаррук номга иснод келтирадилар. Хусусан, жиноят ишлари бўйича Андижон шаҳар суди курсида ўтирган она-бола Рўзихон ҳамда Маҳфузахон Абубакировлар мўмай пул топиш илнжидида чилласи чиқмаган гўдакни ўнгирлашдан ҳам тап тортишмади...

Жалолқудуқ туманига келин бўлиб тушган Миножатхон Мамадалиева 2008 йилнинг 2 ноябрида тутилган қизига Дилноза деб исм қўяди. Кўп йиллар фарзанд кутган Миножатхон боланинг чилласи чиққунига қадар Ҳўжабод шаҳрида исотиқомат қилувчи онаси Юлдузхон Мамадалиеваникида яшаб туришни маъқул кўрди. Юлдузхон она набирасини еру қўқка ишонмай оқ ювиб, оқ таради. Аммо 20 ноябрь кўни Миножатхон онаси билан аразлашиб, таниши Марғуба Соипованинг уйида 3-4 кун яшаб юради ва 25 ноябрь кўни онасининг уйига қайтади. Бироқ Миножатхон таниши Марғубада

фарзандини боқишга қийналаётган она сифатида таассурот қолдирган эди. Бу ҳолат жиноятнинг юзага келишига туртки бўлди.

Айнан шу кўнларда Андижон тумани Ҳакам қишлоғида яшовчи Манзурахон Тожиқалиева Андижон шаҳридаги 5-поликлиникада ишлайдиган Муножатхон Қорабоевалар фарзанд кўрмаётган ўғлининг оиласини сақлаб қолиш учун бола топишга ёрдам беришини сўрайди. Муножатхон, ўз навабатида, бу гапни Андижон тумани Ёрбоши қишлоқ врачлик пунктида ҳамшира бўлиб фаолият юритаётган таниши Маҳфузахон Абубакировага етказди.

Мўмай даромаддан умидвор Маҳфузахон бу ишга жиддий киришиб, аввало, шерикчиликка муқаддам судланган қизи Рўзихон Абубакировани жалб қилди. Чўнки у аллақачон «ҳаридор» билан 1 миллион 600 минг сўмга келишиб қўйган эди-ла. Қўнлар ўтиб бу ишдан хабардор бўлган Шоирахон Аҳунчаева Ҳўжабоддаги таниши Марғубадан Миножатхоннинг фарзандини боқишда қийналаётганлиги ва уни сотиши мумкинлиги ҳақида

эшитиб, дарҳол «ҳаридорларга» хабар беради. Марғубадан ёрдам сўраб мурожаат этганида, у бундай ишларга аралашмаслигини айтиб, рад этади. Шундай бўлишга қарамай, Р.Абубакирова ҳамда Ш.Аҳунчаева Миножатхоннинг уйига отланади. Ш.Аҳунчаева уй бекасини таниганилиги сабаб ичкарига қирмайди. Хонадонга кириб келган Рўзихон ўзини «Дилнозахон» деб таништириб, очикдан-очик Ю.Мамадалиевадан набирасини сотишини сўрайди. Бу гапни эшитган Юлдуз она уни ҳайдаб юборди. Рўзихон қўчада пайт пойлаб, Юлдузхон опа кетиши билан уйга кириб келади. Энди у ўзини ҳамшира деб таништириб, Миножатхонни гапга тутди. Қўшнисининг таъзиясидан қайтиб келган Ю.Мамадалиева Р.Абубакировани қўриб: «Бола сотилмайди, дедим-ку, нега яна келдингиз?» деб уни уйдан чиқаришга уринади. Рўзихон эса опаси эгиз фарзанд қўриб, ҳар иккаласи вафот этганиги учун оғир аҳволда ётганини, агар унга чақалоқ кўрсатилмаса, ўлиши мумкинлигини айтиди. «Опажон, савоб бўлади, қизингиз биз билан бориб, фарзандини

опамга кўрсатса, балки унинг руҳиятини бироз кўтарган бўларди. Бунинг эвазига қизингизни қуруқ қўймадик», дея Рўзихон Ю.Мамадалиевага қўйрада-қўймай 100 АҚШ доллари ва 200 минг сўм пул беради. Юлдузхон кўз ёш қилиб ичкарига кириб кетган қизини қақариб, «Дилнозахон» билан бирга унинг опасиникига бориб, уч-тўрт кун туриб келишга кўндирди.

Йўлда эмизлик онанинг қорни очиб, Рўзихонга «тамадди қилиб олайлик», дейди. Рўзихон уни йўл-йўлакай ошхонага олиб кириди ва безовта ҳолда ташқарига чиқиб, қайтиб келади. «Юринг, бошқа жойда овқатланамиз», деб Миножатхонни ташқарига етказайди. Одамлардан холироқ жойга келгач, у онанинг қўлидан гўдакни олиб олиб, қочиб кетади.

Рўзихон болани овлоқ жойга олиб бориб, онаси М.Абубакировага «иш» биттани ҳақида хабар қилади. У ҳам дарҳол «бувотмачи» Муножатхон Қорабоевага «товар» олиб келинганилигини етказди. Бувотмачи Маҳфузахон Абубакировага келишилган сўмгани — 1 миллион 600 минг сўмни олиб келиб беради. Чақалоқ-

ни олаётди, онасининг розилиги ҳақидаги тилхатни сўраганда М.Абубакирова унга Шоирахон Аҳунчаеванинг қўли билан ёзилган қалбаки тилхатни беради. М.Қорабоева гўдак ва тилхатни зулдук билан Манзурахон Тожиқалиевага топшириб, уч-тўрт кундан кейин расмийлаштирамиз, деб жўртқани ростлаб қолади.

Боласидан айрилган Миножатхон эса, тав

ГҲҲҲ

ВАТАННИ УЛУҒЛАШ БАРКАМОЛ АВЛОДНИНГ САОДАТЛИ БУРЧИ

ДАНИЯДА эркин ва юнон-рум курашлари бўйича бўлиб ўтган Жаҳон чемпионатида Ватанимиз шухратига шухрат қўшган спортчи ва мураббийларнинг бир гуруҳи Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида мувофиқ давлатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланди.

Пойтахтимиздаги «Олимпия шон-шухрати» музейида уларга ушбу шарафли мукофотларни топшириш маросими бўлиб ўтди.

Дунёнинг 70 дан ошди давлат спортчилари иштирок этган ушбу нуфузли мусобақада мамлакатимиз спортчиларидан Заурбек Сохиев Бразилия, Тожикистон, Венесуэла, Украина ва америкалик рақибларини мағлуб этиб, 84 кг вазнда жаҳон чемпионлигига эришди. Юнон-рум кураши бўйича жаҳон чемпиони Дилшод Орипов эса бу гал 60 кг вазнда Польша, Беларусь, Туркия, Озарбойжон давлатларининг полвонларига «сабқ бериб», чемпионатнинг кумуш медалини қўлга киритди. Яна бир вақилимиз, эркин кураш бўйича икки карра жаҳон чемпиони Дилшод Мансуров эса чемпионатнинг бронза медалини мушарраф бўлди.

Уларнинг юксак галабалари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. З.Сохиев «Ўзбекистон ифтихори», Д.Орипов «Ўзбекистон Республикасида хиз-

мат қўрсатган спортчи» фахрий унвонлари билан тақдирланди ҳамда Д.Мансуров «Меҳнат шухрати» орденига лойиқ қўрилди. Шунингдек, уларнинг устозлари — Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийлари Камил Фаткуллин (юнун-рум кураши) ва Нурлан Жасиликов (эркин кураш)лар ҳам ҳукуматимизнинг орденлари билан тақдирланди.

— Давлатимизнинг биз мураббий ва спортчиларга қўрсатётган бу эътибори ва ғамхўрлиги халқроқ мусобақалардаги келгуси муваффақиятларимизга хизмат қилди, албатта, — дейди Нурлан Жасиликов. — Бироқ, шу ўринда айтишим керак, бутунгидек ҳеч қачон ҳажжонланмаган эдим. Бонси, шогирдларимиз бир йўла Юртбошимизнинг иккита мукофотларига сазовор бўлишди. Давлат мукофоти ва автомашина. Ишонч билан айтманки, 2012 йилги Лондон Олимпиадасидан, албатта, Ватанга медаллар билан қайтаман. Бунинг учун барча асосларимиз бор. Айниқса, давлатимиз томонидан

яратилган шарт-шароит ва Ўзбекистон спорт курашлари ассоциацияси томонидан олиб борилаётган хайрли ишлар талабларимизга замин яратиши, шубҳасиз.

Тантанали маросимда иштирок этган шoirлар, талаба-спортчилар, федерация мутасаддилари чемпионларни қўлаб, Ватанимизга эътибор, унга муносиб бўлиш, ўзгилганимиз дунё майдонига намойиш этиш бўлгани баркамол авлоднинг саодатли бурчи эканлиги таъкидланди.

Оқдан дарё оқмай қолмас. Зотан, Мутасаддиларнинг тиниқ чашмаларидан қонган, унинг нурли манзилларига эш бўлган ёшлар бутун камалак жисоидек дунёларни беэмоқда, жаҳон шоҳушларига қўрилмоқда. Улар шарафига Ўзбекистон мадҳияси янграйди. Бу жаҳонда қўйили юртимиз — Ўзбекистон улугнаверали, дегани эмасми!

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р.Қосимов иштирок этди.

Тўқтин РЎЗИЕВ,
«Mahalla» мухбири.

Дунёдан дараклар

Ракета синови

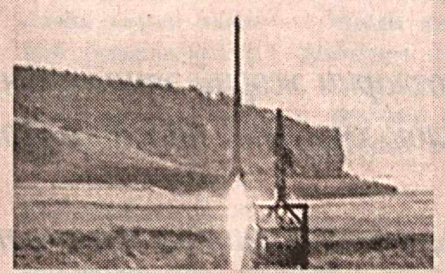
ШИМОЛИЙ КОРЕЯ кеча яқин масофага учувчи иккита ракетани синовдан ўтказди. Бу ҳақда мамлакат Yonhap ахборот агентлиги хабар тарқатди.

Маълумотларга қараганда, ракетаалар Япон денгизига бориб тушган. Associated Press ахборот агентлиги ракетаалар сони иккита эканлиги, балки бешта эканлиги тўғрисида хабар берди.

Ракета синовлари яна бошлангичи муносабати билан АҚШ «Жорж Вашингтон» атом авианосецини Шимолий Корейанинг Пусан портига жўнати.

Эслатиб ўтадим, жорий йилнинг май

ойида ҳам расмий Пхеньян қисқа масофага учувчи ракеталарини синовдан ўтказган эди. Бу эса унга нисбатан эълон қилинган санкцияларнинг кучайтирилишига сабаб бўлганди.

Бозордаги портлаш

ПОКИСТОНнинг шимолидаги Алпури шаҳридаги бозорда террорчилик амалга оширилди. АФР хабарига айтилишича, портлаш оқибатида 32 нафар киши ҳалок бўлди, 46 киши турли даражада тан жароҳати олди.

Алпури шаҳри толиблар назоратида бўлган Сват водийсида жойлашган. Террорчи бозорга кирган ва ўзини портлатиб юборган. АФР мухбирининг қайд этишича, у асосан аскарларни портлатмоқчи бўлган. Лекин хунрезликдан кўпроқ тинч аҳоли зарар кўрди.

Бундан уч кун олдин Пешаворда ҳам шундай террорчилик амалга оширилган ва унинг оқибатида 40 нафар киши ҳаётдан қўз юмган эди.

Олимми ё террорчи?

АСЛИ жазоирлик бўлиб, Франция фуқаролигини олган олим қамоққа олинди. У «Ал-Ҳида» террорчилик ташкилоти билан алоқадорликда айбланмоқда. Associated Press хабарига айтилишича, олим «Ислом мағрибидидаги ал-қоидачилар» гуруҳи билан интернет орқали боғланиб турган. Шунингдек, ёзган хатларида уларнинг террорчилик режаларини қўллаб-қувватлаган.

Тергов ишларига ҳалақат бермаслик учун 32 ёшли олимнинг исми ҳозирча сир сақланмоқда. Маълумотларга қараганда, олим билан бирга унинг укаси ҳам қамоққа олинган. Лекин ордан бир кун ўтгач қўйиб юборилган.

«Ислом мағрибидидаги ал-қоидачилар» гуруҳи сўнгги йилларда бир неча террорчиликни амалга оширди. Шу йилнинг январь ойида гуруҳ аъзолари Нигерия ва Мали чегарасида бир неча европаликни гаровга олган ва икки Буюк Британия фуқаросини ўлдиришган эди.

Самолётда интернет

ЯҚИН ойларида Германиянинг «Люфтганза» авиакомпанияси парвозлар пайтида йўловчиларга интернет хизматини тақдим этади. Боиси куни кеча «Люфтганза» компанияси интернет хизмати қўрсатувчи провайдер Panasonic Avionics Corporation билан шартнома имзолади.

DPA хабарига айтилишича, янги йилга қадар «Люфтганза»га қарашли эликти самолёт янги технологиялар билан жиҳозланади. Маълумотларга қараганда, бир соатлик интернет хизмати 10 долларга баҳоланмоқда. Самолётда интернет хизмати ташкил этиш учун сўнгги йўловчилардан фойдаланилади.

2006 йилда «Боинг» компанияси ҳам ўз самолётларида интернет хизмати ташкил этишга уриниб кўрган. Лекин иқтисодий қийинчиликлар туфайли бу иш амалга ошмай қолганди.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

ГЕНЕТИК ЎЗГАРТИРИЛГАН МАҲСУЛОТЛАР ТАҲДИДИ

СЎНГИ пайтларда лугатимизда «ГҲМ» деган сўз пайдо бўлди. Хўш, бу сўз қандай маънони англатади? Россияда нашр этиладиган «Фокус» журналининг ёзишича, ГҲМ (Genetic Modified Organismic—Генлари ўзгартирилган маҳсулотлар) айнитувчи омиллар, масалан, нурланиш таъсирида генотиплари ўзгартирилган ҳайвонот ёки ўсимлик организмлари, бактерия ёки вируслардир. Одатда, тажрибалар жараёнида табиий шароитда бир-бири билан оиладош бўлмаган организмлардан фойдаланилади. Мисол учун, балик гени экинларга, ўсимликларнинг генлари ҳайвонларга, микроб ва бактерияларнинг генлари эса ўсимлик ва ҳайвонларга қўчириб ўтказилади. Бу йўлда ҳатто инсон генларидан ҳам фойдаланилмоқда.

Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, ақула генларининг помидорга қўчирилиши натижасида помидорнинг совуққа чидамли нави ихтиро қилинди. Чаён генининг картошкага қўчирилишидан эса картошкада калорало қўнғизидан ўзини ҳимоя қилиш хусусияти пайдо бўлди. Янги гени эа бўлган организмлар баъзан ақл бовар қилмайдиган хусусиятга, яъни турли шакл, ранг, вазнага эа бўлмоқда. Натижада уларга ҳар хил кимёвий моддалар, ўғит беришга ҳолат қолмаётти. Айрим сисбатчилар ГҲМ туфайли очарчилик, қуроқчилик ҳўкм сураётган мамлакатлардаги муаммоларни ҳал этиш мумкин, дейишмоқда.

Аслида ҳам шундайми? Шунинг унутмаслик керакки, таёқнинг бир эмас, иккинчи учи ҳам бор. Бу борада омалсизликка дастлаб Бразилия ёнғоғи генлари киритилган соя етиштирувчи «Ресонил Нил Бред Интерн» фирмаси дуч келди. Генетик жиҳатдан ўзгартирилган сояни истеъмол қилган одамларда аллергия пайдо бўлди. Яна шу минтақада маҳаллий асаларининг маҳсулдорлигини ошириш мақсадида Африка асалариси гени уларга қўчирилган эди. Лекин қатиштирилган курама асаларида тажовузкорлик хусусияти пайдо бўлиб, бир неча ўз одамнинг ҳаётига зомин бўлди.

Энг ачинарлиси, сўнгги ранг, шакл ва ҳилга эа бўлган генлари ўзгартирилган мева ҳамда шу турдаги сазавотлар табиий маҳсулотларни бозорлардан даяриги сиқиб чиқариб ташламоқда. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, дунё бўйича ҳисоблаганда, бутунги кунда генетик ўзгартирилган маҳсулотлар сони камайиб бормоқда. Генетик комбинациялар нафақат оилаалар аро, синфлар аро, балки ҳўкмон турлар аро ҳам (масалан, ўсимлик ва ҳайвонлар, ҳайвонлар ва ҳашаротлар ўртасида) қўрилмоқда. Натижада табиат қонунлари бузилмоқда.

Молекуляр микробиология бўйича қанчалар профессор Жон Фаган ўзи олиб борган тадқиқотлардан келиб чиқиб шундай дейди: «Бутунги кунда трансгенларнинг оқватларида қўлланиши худди рус рулетка ўйинига ўхшайди — натижаси номаълум. Трансген, яъни организмга қўчирилган генлар меъзон ёки қўшни генларга қандай таъсир қилади, мутацияга бардошлилиги қанақа, янги эгаллаган ўринларини ташлаб чиқиб кеталими ё қўчиб юрадилми (масалан, истеъмол қилинган мевалардан ичкадаги бактерияларга, улардан қон танақчаларга, ўз навбатида, улардан организмнинг барча аъзоларига, ҳатто ҳомилага ўтиб кетиши ҳам мумкин), буларни аниқлаш лозим. Бир марта қўлдан чиқарилган ГҲМни тўхтатиш ёки қайтариш мумкин эмас. Мисол учун, трансген ўсимлиги заҳарли кимёвий ўғитларга бардошлилиги генини паразит ёки бегона ўғитларга чангларни орқали узатади. Зараркунанда ёки бегона ўт бунни қабул қилиб олади ва шундан сўнг Ер юзидида бошқа барча ўсимлик турларини қийрата бошлайди. Хўллас, улар келтирилган оқватларнинг оқибатини тасаввур қилиб бўлмайди».

Профессор Фанган илмий ҳодими ўғ, ҳарҳолда илмий прогнозларига сўйиб, ҳавфдан огоҳ этмоқда. Нанотехнология инсоният, ҳатто ҳайвоноту наботот ҳаёт тизимини издан чиқаради. ГҲМ вақт ўтиши билан қўлайиб, мисли қўрилмаган муаммоларни келтириб чиқаради ва фалокат чегараларини кенгайтиради. ГҲМ етиштирувчи шоҳқалоқ, балдафс тадқиқотчиларнинг келтираётган асосий далилларига қўра, олатдаги анъанавий ўсимликларни етиштириш учун етарлича ер майдони қолмаган, шунинг учун Ер юзидида очлар сони ортпб бораётган эмиш. Аслида эса... 1966 йилда трансген ишлаб чиқарувчи фирмалар ва бошқа ташкилотлар 2015 йилга бориб Ер юзидида очлар сонини 800 миллиондан 400 миллион нафарга камайтиради, деб сўз беришган эди. Трансгенлар жуда улкан миқдорда ишлаб чиқарилганига қарамай, БМТ Бош қотибонининг сўзларига қараганда, ваъда қилинган ўзгаришлар юз бермади ва Ер юзидида очарчилик билан боғлиқ вазият ўзгаришсиз қолмоқда.

Дунёдаги очарчилик муаммоларини Мортон Сантиндан кейинги авлод фақат сўнгги йўл билан ҳал қилишга уринмоқда. 1989 йили БМТнинг озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжаллиги бўлими илмий ҳодими Мортон Сантин маниок ундан замонавий нон ёпиш усулини кашф қилган. Маниок экватор Америкка ва Африка қитъаларининг экватор қисмида экиладиган қўп йиллик ўсимлик бўлиб, бўйи 3 метргача етади. Томирда узунлиги 50-70 сантиметр, йўғонлиги 15 сантиметрга-

ча, вазни 2-4 килограмм келадиган тутун ҳосил қилиб ўсади. Асосий озуқа моддаси крахмал ҳисобланиб, тутунда у 35 фоизни ташкил этади. Унинг таркибида яна гликозид ва асетон, шунингдек, заҳарли цинил моддаси ҳам бор. Мортон Сантин ана шу заҳарли моддадан халос қилинган маниок тутунларини қўриб, майдалаб ун қилиш ва нон ёпиш усулини ўйлаб топган.

Маниокдан нон ёпишнинг ибтидоий усули Доминикан республикасининг аварак қабиласида сақланиб қолган бўлиб, тадқиқотчи Мортон Сантин маниокни замонавийлаштириш ва омалаштириш орқали Ер юзидидаги очарчиликнинг олдини олиш мумкин, деб таъкидлаган. Чунки ХХ асрда жаҳон аҳолиси энг қўп истеъмол қиладиган дон — буғдой бўлиб, у барча донларнинг 52 фоизини ташкил этган. 1961 йилдан 1981 йилгача ўтган давр мобайнида ривожланган мамлакатларда буғдой истеъмоли йилда 3 фоиздан қўлайиб борган, бироқ ушбу мамлакатларга ҳос маҳаллий, анъанавий маҳаллийларнинг истеъмоли эса 0,5 фоиздан камайя борган. Маниок нонининг тропик мамлакатлар учун озиқ-овқат муаммосини ҳал қилишга аҳамияти шундаки, у яхши ҳосил беради, буғдой эса қуроқчиликка бардошсиздир. Ўзимизнинг қуроқчиликка мосланган буғдойнинг қайроқи нави ҳам тропик иқлимга чидамайди.

Тасаввур қилиш, ГҲМчилар осон, сўнгги йўлларга ўтиб олиши. Генетик комбинациялар оқибатида авлодларимизга ақулапо-мидон, одамтарвуз, чўчкақўй, пашшаситир, чаёнбодиринг, тиконкартошка, сувараксаби ва шунга ўхшаш гайритабиий нарсалар қолдириш келуси авлод учун фожа эмасми?! Тараққийёт шу даражада давом этса, келажакда болалар дум ёки қанот, жабрал ё бўлмаса тўёк билан туғилмайди, деб ким қаролган бора олади?!

1998 йилда венгер тадқиқотчиси Арпад Руштай Лондон телевидениесида чиқиш қилди. Унинг айтишича, изланишлари натижасида лаборатория шароитида трансген картошкалари билан боқилган сиққонлар ичагида қайта тикланмайдиган ўзгаришлар содир бўлган. Ажабо, трансген ун еяётган миллионлаб очларнинг ичагида қандай ўзгаришлар содир бўлаётган экан?! Нафақат ичагида, балки барча аъзоларида, қалбида, онгида, ҳомиласида-чи?

Бундай «жасорат» учун тадқиқотчи ишдан маҳрум этилди. Аммо жамоатчиликнинг қаршилиги туфайли қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат ишлаб чиқариш секторида трансгенлардан фойдаланиш тақиқлаб қўйилди. Ҳолбуки, биринчи ГҲМ маҳсулотлар дўкон пештахталарида 1980 йиллар бошларида пайдо бўлган эди.

Бу каби изланишларни Абердин университет профессор Стилени Эвен давом эттирди. Яна натижа ўзгаришсиз қолди. Яъни тажриба учун олинган сиққонлар ичагида рақ олди ҳолатлари кузатилиди. Бразилия ёнғоғлари, асаларилари ҳақидаги воқеалар бошқа минтақада учрамайди, деб ўйлайсизми?! Мисол учун, Мексикага жўнатилаган маккажўхориининг ундан бир қисми генетик ўзгаришларни лаборатория текширишлари натижасида фаш бўлган. Кизиги шундаки, бу мамлакат жаҳонда маккажўхори етиштирадиган учта энг йирик давлатдан бири ва табиийки, четдан келадиган маккажўхориға муҳтож эмас. Демак, бу маҳсулот уларга мажбуран умумий бозор ва бошқа воситалар таъсирида зўрлаб тикиштирилган.

ГҲМ муаммоси фақат қишлоқ ҳўжалигида учрамайди. Норвегия ва Швециянинг улкан сув ҳавзаларида гени ўзгартирилган форель ва лосос баликларни етиштирилмоқда. Улар ўзларининг табиий турдошларига қараганда анча йирик бўлиб, яхши ривожланган ва тез қўлайди. Бу баликларнинг увулдириклар Американинг AF Protein фирмасига тегишли шахзода Эдварднинг Канар оролларидаги 136 та қатта ҳовузларидаги ГҲМ лосослардан олинмоқда. У ерда ўтказилаётган илмий тажрибалар АҚШнинг қаттиқ назоратида. ГҲМ етиштиришда дунё миқёсида «MONCANTO» фирмаси бош ролни ўйнайди. Шунинг диққатга сазоворки, Вьетнам уруши даврида америкаликлар чангалзорлардаги дарахларнинг баргини тўқшиш учун қўйлаган «agent orange» дефолианти ҳам шу фирманинг маҳсулоти эди. Шу дефолианти оқибатида ҳозиргача Вьетнамда майиб-мажруҳ болалар туғилиши учрамоқда.

Бу фожиянинг сабаблари шу вақтгача очилмасдан қолиши мумкин эди. Лекин ўшандай касалликларга Вьетнамда жанг қил-

ган Америка аскарлари ҳам дучор бўлиши сирини фаш қилиб қўйди. Текширишлар натижасида маълум бўлдики, «MONCANTO» фирмаси «agent orange» таркибида инсон генларини ўзгартириб юборувчи диоксин моддасини қўйлаган. Маълумки, диоксин Ер юзидидаги энг қучли заҳарлардан бири ҳисобланади. Италияда ишлаб чиқарилган бу заҳар қўйил уруш ҳаракатлари чоғида ҳам қўлланиш тақиқланганига қарамай, собиқ иттифок даврида Ўзбекистон ва бошқа қўшни республикалар пахта далаларида «бутифос» нони билан очикдан-очик қўлланилди.

АҚШ аскарлари билан бўй берган ўша муҳтўш воқеа ҳарбий маҳкамалар ва ҳўкумат томонидан зудлик билан босди-босди қилинди. «Agent orange»нинг савдосидан тушган даромад ГҲМнинг технологиясини ривожлантириш ишларига йўнатилмоқда. Қўп давлатлар ГҲМнинг кириб келишига қаршилиқ қўрсатмоқда. Бу эса, АҚШда ГҲМ етиштираётган «жонқуяр» фирмаларда норозилик уйғотмоқда. Швеция «Яшиллар» партияси вакили Маргот Вальстрём ГҲМчиларни каззобликка айблади: «АҚШнинг танлаган йўли аввалбошданоқ нотўғри эди. Улар ГҲМни бошқа одамларга ҳам зўрлаб тикиштирмоқда, аммо Европага бу ёнғонларининг тақиштиролмай-сиз. Ўйлайманки, Ер юзидидаги очарчилик муаммосини худди шу йўл билан ҳал қилади, дейилганга алашайди», дейди у.

Шуниси ачинарлики, Хитой, Ҳиндистон ва Европа мамлакатлари ўз ҳудудларига ГҲМни олиб киришни тақиқлаганларидан сўнг, корпорациялар тезгина ўзларига янги бозорларни топдилар. Собиқ Иттифок давлатлари, Туркия, Афғонистон, Ироқ, Эрон улар учун бу дунёдаги «жаннат» дей бўлиб туюлди. «MONCANTO» ва шунга ўхшашан гигант корпорациялар, АҚШнинг сиёсий ва иқтисодий қурагидан фойдаланиб, бутун дунёдаги экин майдонлари, қорачиқчи ва таёир озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш соҳаларини ўз назоратларига олишга уринмоқда. ГҲМ кириб келишига қаршилиқ қилиш учун ўзларида жасорат топа олган давлатлар эса умумий бозор қонунларининг босими остида таслим бўлишга мажбур қилинган. Хусусан, Боливия ва Шри-Ланка давлатлари ГҲМни сотиб олишга мажбур этилди.

Хўллас, юқорида айтиб ўтилганидек, нанотехнология, генетик тажрибалар фақат ҳалдан ошмиш, ҳолос. Икки хил қилишдан (генетик қатиштириш) фойдаланиш ҳар доим ҳайвоноту набототни топташ, инсон ҳўқуқларини поймол қилишга олиб келади. ГҲМ паразити кишилар ёки гуруҳлар қўлига ўтиб қолса, ҳадашлати оммавий қирғин қуролига айланиши мумкин.

2004 йил 18 октябрда Ўзбекистон Фанлар Академияси раҳбариятининг тақлиди билан Япониянинг Нагоя институти биология профессор Мурата Ноира Токешента келган эди. У биографик кимё институтига қилган матурузида, денгиз микроб организмларининг тузга бардошлилиги омиллини генлари ўзгартирилган шол, помидор, картошка ва бошқа қишлоқ ҳўжаллиги экинларига қўчириб ўтказиш технологияси ҳақида гапирган эди. Генетик ўзгартиришлар натижасида бу ўсимликлар чўл, шўртўрқоқли ер шароитида яхши ривожланиш хусусиятига эа бўлар экан. Шу билан бирга, паст иқлимга ҳам чидамли экан. Ўзбекистонда экин майдонларининг каттагина қисми шўрқоқ эканлигини ҳисобга оладиган бўлсак, хорижий тадқиқотчиларнинг тақлиди биз учун, албатта, қувонарли аниқлик. Лекин олимларимиз япон олимининг биралиқда илмий изланиш олиб бориш босқисиди бу тақлифини катта шодлик билан қутиб олмайлар. Чунки азалдан биз «етти ўлчаб, бир кесадиған» халқмиз. Меҳмонларни ранжитмаймиз. Аммо шоҳқалоқлик ҳам қилмаймиз.

Кейинги вақтда яширин йўллар билан шундай маҳсулотлар мамлакатимизга кириб келаётгани бор гап. Лекин «хўрозқанд чеп элини ласа, ёпиб ялайдиган» даврдан ҳам ўтдик. Бундай мураккаб даврда замонавий тиббиёт ҳам бизнинг асл, табиий маҳсулотлар истеъмол қилишимиз тарафдори. Юқоридагилардан келиб чиқадиган ҳўлоса шўқи, ёш авлоднинг нафақат четдан кириб келаётган зарарли ахборотлар, балки моддий нарсалар ҳўружидан ҳам сақлашимиз лозим. Шу ўринда машҳур олим Чарльз Дарвин таълимотиға тескари фикр билдиришмоқчимиз, маймундан одам пайдо бўлмаган, аксинча, бу кетишда одамдан маймун пайдо бўлиши мумкин...

Шўқур ЖАББОРОВ

Mahalla

ҳафталик газета

Муассис: Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» жамғармаси Республика бошқаруви

1996 йилдан чиқа бошлаган

Бош муҳаррир

Бахтиёр АБДУСАТТОВ

Телефонлар:

236-53-93 236-53-75,
236-57-62 Факс: — 233-44-25

Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 6 декабрда 0019 рақами билан рўйхатга олинган.
www.mahalla.uz
mahalla@sarkor.uz

Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди, офсет усулида босилди.
Формати — А-2, 4 босма тоб.

Навбатчи:
Раҳим Шеркулов
Музаҳхих:
Аброр Ярмагов
Саҳифаловчи:
Фаррух Расулов

Тошпирилди — 23.40

Тахририят манзили:
Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси 32-й

Индекс: 100083

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди.
Корхона манзили: Тошкент, «Буюк Турон» кўчаси 41.
Нашр қўрсаткичи: 148

13153 нусхада чоп этилди. Буюртма Г-954

БУГУННИНГ МАВЗУСИ

МЕЪЁР БУЗИЛМАГАН ЖОЙДА

НАҲОРГИ ошлар чиройли ва файзли ўтади

Айтишларича, Соҳибқирон Амир Темури Хиндистонга юриш қилишдан олдин ошпазларига энг тотли ва тўйимли овқат тайёрлашни буюриб, бу овқатни еган аскарлар узоқ вақт тўқ юрсин ҳамда кайфиятлари аъло бўлсин, деб тайинлаган экан. Ошпазлар эса ёғ, гўшт, сабзи ва гуручдан таом тайёрлашибди. Шу тариқа, ўзбек таомларининг "подшоси" палов пайдо бўлган экан.

Бошқа бир манбада айтилишича, паловни дастлаб кўчманчи аждодларимиз ўйлаб топган экан. Улар чўлларда қўй боққан ва қўйларини хитойлик савдогарларга гуручга алмаштирган. Кейин гуручга турли масаллиқлар қўшиб, палов пиширишган... Хуллас, нима бўлганда ҳам, нафақат ўзбек, балки дунё таомларининг энг мазалиси паловни бобо-ларимиз кашф этгани ва бутунга қадар у халқимизнинг энг сеvimли таоми бўлиб келатгани ҳақиқат.

Ўзбекистон ҳудудларида палов турлича пиширилади. Ҳатто уни сузишда ҳам ўзига хосликлар мавжуд. Масалан, Тошкент ва Фарғонада ошни сузишдан олдин қозонда ҳамма нарсга аралаштирилади ва кейин лаганларга солинади. Самарқанд ва Бухорода аввал лаганга гуруч солинади, сўнг сабзи ва гўшт. Хоразмликлар ошни ҳатто халтада ҳам тайёрлашади, аммо лаганга сузишади.

Халқимиз энг яхши кўнларига, тadbирларда дастурхонга ош тортиши анъанага айланган. Элимизнинг шундай тadbирларидан бири тўйдир. Шунингдек, хотира тadbирларида ҳам ош пиширилади.

Тўй ёки хотира тadbирларини ким, қачон, қасрда ўтказиши белгилаб қўйилмаган. Яқин-яқингача бундай тadbирлар Тошкентда кўпроқ наҳорда, вилоятларда эса пешинда ўтказилар эди. Кейинги йилларда эса барча вилоятларда ҳам тўй ва хотира тadbирлари наҳорда ўтказиладиган бўлди. Баъзи одамларнинг айтишича, наҳорги ошга дуо кетгани боис у

тўйимли ва мазали бўлармиш.

Наҳорги ош Тошкентда бомдод намози тугашига тайёр бўлиши керак. Вилоятларда эса, сал кечроқ бошланади. Карнай-сурнай садолари наҳорги ош тайёр бўлганини билдиради. Таъкидлаш жоизки, тўй ва ўтганларни хотирлаб ўтказиладиган наҳорги ошларда фақат эркаклар хизмат қилади. Уй эгаси, унинг яқин қариндошлари ва дўстлари меҳмонларни кутиб олиш, жойига ўтказиш билан шуғулланишади. Меҳмонлар столга ўтказилиб, фотиҳа қилингандан сўнг, уларга нон ва чой келтирилади. Шундан сўнг лаганларда ош тортилади. Ош еб бўлинган, лаганлар олинади, меҳмонлар яна бир бор фотиҳа қилиб, ўринларидан туриришади ва уй эгасига миннатдорчилик билдириб кетишади. Наҳорги ошда узоқ ўтирилмайди. У кўпи билан бир ярим-икки соат давом этади.

Хотира ошлари тўй ошларидан фарқ қилади. Меҳмонлар столга ўтиргач, Қуръон тиловат қилинади ва марҳум хотирланади. Ошдан сўнг ҳам Қуръондан сура ўқилади. Хотира ошларда дастурхон тўй ошларига қараганда сал камтароқ безатилади.

Наҳорги ош анъанаси узоқ йиллардан буён давом этиб келатган бўлса-да, мамлакатимизда унинг тарафдорлари унга қаршилар учраб туради. Бир пайтлар газеталарда шу мавзуда мунозаралар ҳам бўлган эди. Айрим кишилар элга бериладиган ошни наҳорда қилиш шартми, тонг отмасдан туриб ош ейиш ошқозонга зарар келтиради. Уловинг бўлмаса, айтилган жойга етиб бориш ҳам қийин, шунинг учун наҳорги ошни сал кечроқ қилган маъқул дейишади.

Бошқаларнинг фикрича, тўйни наҳорда ўтказгани яхши. Биринчидан, ҳамма ишга боришдан олдин тўйга келади, кейин ишига кетаверади. Пешинда ош берсанг, таклиф қилинган меҳмонларнинг барчаси ҳам кела олмайдди. Чунки иш вақти бўлади. Бундан ташқа-

ри, ошни наҳорда ўтказиб олсанг тўйнинг бошқа юмушларига вақт бемалол етади, дейишади.

Аслида, масалага жиддий эътибор берсангиз, ҳар икки томоннинг гапида жон бор. Чунки, ҳали тонг отмасдан туриб тўйга бориш баъзан малол келишини барчамиз ўз бошимиздан ўтказганмиз. Лекин ҳали иш бошланмай туриб, тўйни ўтказиб олишнинг фойдали эканлигини ҳам унутмаслигимиз лозим.

Халқимизнинг бу одати урф-одатларимиз, об-ҳавонинг иссиқлиги, қадимдан деҳқончилик билан шуғулланиб келган аҳолининг турмуш тарзи билан боғлиқ бўлса керак. Эрта тонгда, ҳали кўёш чиқмай туриб, айниқса, ёзда тўйиб овқатланиш кундузги дала ишларида одамларга куч бағишлаган.

Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш кераки, кейинги пайтларда масаланинг яна бир томони пайдо бўлди — наҳорги ошлар ҳам ким ошди мусобақасига айланиб кетяпти. Яқинда Сирдарёда бир тўйда бўлдим. Танишим келин олаётган эди. Сирдарёда, Тошкентдан фарқли ўлароқ, келин олаётган киши наҳорда элга ош бериб, кечқурун базм қилар экан. Мени энг ҳайратга солгани, наҳорги ошга ҳам дастурхон худди базмдагидек безатилди. Столга мева-чева, ширинликлар, бодому писта билан бирга турли хил газаклар, гўшт, спиртли ичимлик қўйиб чиқилди.

Тўғриси, бу ҳолни қўриб, ҳайрон қолдим. Ахир, бу бизнинг миллий урф-одатларимизга ҳам, қадриятларимизга ҳам ёт иллат-ку. Худди шунга ўхшаш ҳолатни Тошкентдаги бир тўйда ҳам учратдим. Бу ерда дастурхонга спиртли ичимлик тортилмаган бўлса-да, дастурхон шундай безатилганки, қўриб ҳайратдан ёқангизни ушлайсиз. Ҳатто икра ҳам қўйишибди. Бундан ташқари, наҳорги ошга камида икки минг одам келди. Қудаларга ўттизта чопон кийгизилди. Тўйхона олдида машиналар сигмай кетди.

Энг ачинарлиси, ҳар икки тўйда ҳам маҳалла оқсоқоллари, фаоллар иштирок этишди. Лекин юқоридagi ҳолатга умуман эътироз билдиришмади. Гуё шундай бўлиши керакдек, кузатувчи вазифасини бажаришди, ҳолос.

Мамлакатимизда Юртбошимиз раҳнамолигида барча соҳаларда кенг қўламда ислохотлар амалга ошириляпти. Бу ислохотлар самараси ўлароқ халқимизнинг турмуш фаровонлиги ошиб борапти. Одамларимиз ўғил уйлаб, қиз чиқариб тўй қияпти. Фарзандларининг суннат тўйларини ўтказяпти. Бу фаровонлик белгиси, албатта. Лекин бу тўйларда меъёр, чегара ҳам бўлиши шарт. Уни эса, маҳалла раислари, фаоллар, кўни-қўшни, жамоатчилик назорат қилиши лозим. Шунда тўйларимиз яна ҳам чиройли ва файзли ўтади.

Б.БОБОЁРОВ

БУ АЖИБ ДУНЁ

«ПАҲЛАВОН»НИНГ САРГУЗАШТЛАРИ

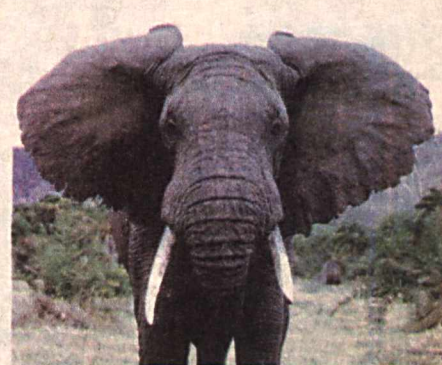
Тошкентдаги ишқибозларнинг тизгинсиз хоҳишлари туфайли бошидан минг бир балоларни кечирган «Паҳлавон» деб ном олган хинд фили ўтган асрнинг 30-йилларида Хиндистон чангалзорларида туғилган эди. Икки ёшга етганида «ишбилармонлар» томонидан ушланиб, сотиб юборилган жонивор Москва шаҳридаги ҳайвонот боғига келтирилади.

Иккинчи жаҳон уруши, Москва остонасидаги қақшатқич жанглари ҳайвонот боғини ҳам кунпаякун қилди. Бироқ «Қирқ йил қиргин бўлса ҳам, ажали етган ўлади» деганлари рост экан, «Паҳлавон»нинг бир туки ҳам тўқилмади.

Фил омон қолишга қолди-ю, аммо уруш тугамасдан Германияга жўнатилди. Бўйи 3 метр, вазни 3,5 тонна бўлган жонивор бесўнақай хартумини силкитиб машинадан-машинага, поезддан-поездга ўтказилиб, янги манзилга етиб борди. Уруш эса фашистларнинг мағлубияти билан тугади.

Кимнинг аравасига минсанг ўшанинг қўшигини айтасан, деганларидек, немис тилидаги буйруқларни тушуниб-тушунай турган жонивор яна Россияга йўл олди. Лекин унинг саргузаштлари бу билан ҳам тугамади.

Ўтган асрнинг иккинчи ярмида рус ҳайвонот боғлари ва цирк жамоалари-

нинг Марказий Осиё республикалари бўйлаб ижодий сафарларга чиқиши анъанага айланган эди. Ана шундай сафарлардан бирида «Паҳлавон» Ўзбекистонга, аниқроғи Қашқадарёга олиб келинади. Буни қарангки, 68 ёшли фил учун ушбу сафар охиригиси экан...

Филнинг ўлганидан хабар топган СамДУ зоология музейи олимлари унинг суякларини авайлаб йиғиштириб, Самарқандга олиб келишади. Хуллас, айни маҳалда 5000 дан ортиқ экспонатга эга бўлган ушбу музейда «Паҳлавон»нинг тикланган скелети савлат тўкиб турибди. Унинг ёнида бўйи 2 метрли Африка туяқуши, ярим аср муқаддам қирғилиб битган Турон йўлбарси ҳам миттигина бўлиб кўринади.

Ўқтам ҚУРБОНОВ,
«Mahalla» мухбири.

ҲАР ҚИШЛОҚНИНГ АФАНДИСИ БОР

➤ Ярим тунда уйқуси қочган Қурбон тоға ташқарига чиқса, ҳовлисига бир бузоқ шаталоқ отиб, у ёқдан бу ёққа чопиб юрибди.

— Астафйрулло, астафйрулло, — деди Қурбон тоға ёқасини ушлаб. — Одамларга ҳайронсан, мол боқадил-ю, боғлаб қўйишни билмайди-я.

У бузоқни аранг тутиб олди. Лой бўлган ипидан тортиб, дарвозагача судради. Илакни тушириб, дарвозанинг бир палласини очди-да, эгасини болохонадор қилиб сўкди ва бузоқни кўчага ҳайлаб юборди. Эрталаб эса, хотинининг:

— Вой-дод, шўрим қуриди, — деб бақирган овозидан чўчиб уйғонди. Хотини ҳовлининг ўртасида аюҳаннос соларди.

— Нима гап, — сўради чопонини ел-

касига ташлаб ташқарига чиққан Қурбон тоға.

— Уйимизга ўғри кирибди. Сигирни соғай деб борсам, бузоқ йўқ.

— Бегона бир бузоқ ярим тунда ҳовлида чопиб юрган экан, мен уни ҳайлаб юбордим.

— Уйимизники бўлмасин, тагин?

— Уйимизникини танимай, кўр бўлиб-маним? Бизникининг думи оқ эмасди, шекилли.

Бузоқни ўғирлаганликда гумон қилинганлар ҳам топилди. Лекин қишлоқчилик, деб милицияга хабар беришмади. Бир ҳафтадан сўнг бузоқ топилди. Қурбон тоға ҳайлаб юборган бузоқни шийпон қоровули боғлаб қўйган экан.

Зариф САБДИЕВ

«Агробанк» — 2003, 2004, 2007 ва 2008 йилларда Ўзбекистон «Йил банки» танлови совриндори

«Агробанк» - таниқли Fitch Ratings халқаро рейтинг компаниясининг «Барқарор» тоифасидаги тўлиқ халқаро рейтингини олишга муваффақ бўлган банк

«Агробанк»

Очиқ акциядорлик тижорат банки таклиф этади

- миллий ва хорижий валюталардаги ишончли ва юқори фоизли **даромадли омонатлар**;
- жисмоний шахслар учун **истеъмом кредитлари**;
- юридик шахслар учун **имтиёзли кредитлар**:

- инвестицион лойиҳаларни такомиллаштириш учун (янги замонавий технология ва жиҳозларни жорий этиш учун);
- деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантириш ва кенгайтириш, жумладан, қишлоқ хўжалик техникалари, қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган ёрдамчи ашёлар харид қилиш учун;
- экспортга қаратилган ва импорт ўрнини босувчи ишлаб чиқаришни ташкил этиш, асосан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва қайта ишлашга қаратилган технологиялар хариди учун.

Шунингдек, қулай пластик карточкаларини таклиф этади:

- барча учун сўм пластик карточкалари ҳамда ёш оилалар ва талабалар учун имтиёзли сўм пластик карточкалари;
- VISA Card тизимининг хорижий валютадаги пластик карточкалари:

VISA Electron —

VISA Electron - дунё амалиётида қулай бўлган тўлов карта бўлиб, илк бор тўлов картасини қўллаётган истеъмомчилар ҳамда чекланган даромадли мижозлар, талабалар, ёшлар учун таклиф этилади.

VISA Classic —

VISA Classic - универсал тўлов картаси ҳисобланиб, бутун дунёнинг ҳамма банкوماتларида, реал ва виртуал дўконларида ҳамда телефон ва почта хизмати орқали маҳсулотларни харид қилиш дўконларида фойдаланиш учун қўлайдир.

VISA Gold —

VISA Gold - энг муфозил тўлов карта ҳисобланиб, бошқа хизматларга қўшимча равишда Сизга дунё бўйлаб саёҳатга чиққанингизда лозим бўлган ҳолларда тиббий ёрдам ва юридик хизматлари кўрсатилади.

Агробанк — бу пойтахтдан бошлаб давлатимизнинг чекка ҳудудларигача ўзининг филиаллари ва минибанкларига эга бўлган йирик ва универсал банкдир.

77 000 акциядор ва 1300 000 дан ортиқ мижозларига хизмат кўрсатувчи ишончли банк (260 та юридик шахслар ҳамда омонатчи ва пластик карточка эгалари).

Бизнесингиз ривожини сари барқарор ҳамкорни танланг!

Агробанк — юрт ободлиги ва яратувчанлик ғояларининг молиявий таянчи!